

MIRCEA ȘERBĂNESCU

Fantastic Club

MISTERIOASA SIRENĂ

Fantastic Club

Mircea Şerbănescu

MISTERIOASA SIRENĂ

EDITURA ALBATROS • 1972

Ilustraţia copertei ION OLARU

JOC CU CERCURI

I

… De câteva ore dădeam târcoale mai stăruitor decât până acum casei singuratice din mijlocul pajiștii de dincolo de gardul de fier forjat. Încă nu izbutisem să ajung la vreo concluzie în legătură cu ce s-ar fi cuvenit să fac ca să aflu dacă dincolo de pereţii şi ferestrele clădirii se afla ascuns cineva; mă apucase un urât şi-o plictiseală care-mi minau moralul, simţind din ce în ce mai evident riscul de a fi luat la ochi de vecini. Nu mi-ar fi convenit să mă pomenesc cu cineva că vine să mă întrebe ce hram port; ca atare o şi luasem către depărtatul colţ al străzii cu intenţia de a mă retrage şi a-mi declina în faţa Donnei competenţa în misiunea ce mi-o dăduse. Numai că, înainte de a ajunge până la colţ, m-am întors iarăşi şi iarăşi, bântuit de nehotărâri; în acest fel m-a prins seara, sosită tiptil ca un complice de care aveam neapărat nevoie. Întunericul nu numai că mă acoperi protector şi mă puse la adăpost de eventualele priviri bănuitoare, dar îmi insuflă şi curaj.

Stăteam lipit de castanul din faţa porţii ferecate, sperând ca, printr-un miracol, luminile casei să se aprindă, dar nici una nu se îndura să-mi facă pe plac, rămânând, dimpotrivă, parcă în ciuda mea, oarbe şi insensibile, scufundându-se încet şi adânc în apele tulburi ale serii. Puteam conchide că nu era nimeni acasă şi în acest caz cel mai nimerit ar fi fost să abandonez pânda şi să mă duc la Dorina, spunându-i cu simplitate:

„Nu e nimic de făcut, în casă nu e nimeni!“ Doar nu-mi ceruse ea să escaladez garduri, să pătrund în curţile şi casele altora, comportându-mă ca un răufăcător; nu, Donna nici nu-mi putea cere aşa ceva, deşi eu eram în stare de orice pentru ea. Orice, în afara riscului de a o dezamăgi. Nimeni, eu mai cu seamă, n-ar putea suferi să vadă ochii mari ai Donnei cotropiţi de tristeţe ca un imens cer senin acoperit de nori! Nu, asta pentru nimic în lume! Şi atunci îmi dădui seama pentru prima dată că şi plănuisem cum să sar gardul şi pe unde să mă apropii de casă, pe cât posibil nevăzut şi neauzit. Constatam cu uimire că în gând şi apucasem să acţionez împotriva conştiinţei mele!

... Ce naiba! Doar cunoşteam locul; ştiam cum să mă strecor, şi pe unde, până la terasă şi de acolo spre fereastra cu ivărul slab, pe care mental o şi deschideam uşurel, restul fiind cât se poate de simplu. Mă aflam într-o casă care-mi era mai mult decât cunoscută, îmi era familiară. O străbătusem de multe ori, înregistrându-i temeinic particularităţile, aşezarea tuturor lucrurilor. Gândindu-mă la ele, îmi şi pregăteam planul de acţiune şi puţin mai lipsi ca să dau fuga la gard. Mă presa timpul, tăcerea întunecată a casei, misterul absenţei celui căutat în acest fel, precum şi o mică ploaie ce se înteţi cu repeziciune. Deşi începuse rar şi muzical, în frunzişul bogat de deasupra mea, ritmul ei se îndesi în curând, ajungând în scurtă vreme ca un răpăit de tobă; pe urmă se transformă într-un vuiet prelung, evocator de dezastre. Un strop rece îmi atinse ceafa fierbinte, un altul mi se prelinse pe frunte, altele-mi loviră faţa; începui să pricep că bătrânul copac, după ce mă adăpostise generos, începuse să cedeze. Nu

mai avea cum stăvili năvala de apă, care-l muiase de sus până jos. Urmam la rând eu, fără să am nimic cu ce să mă apăr. Mi se părea că trecuse mult de când hălăduiam pe aici, că eram singur în noapte, eu şi vila aceea izolată în care nu se aprindea nici o luminiţă şi unde trebuia să pătrund cu orice preţ. Era dorinţa Donnei. Mi se transmisese subtil şi temeinic şi nu aveam de ales; asta îmi rămânea, era singura mea cale şi nu mai aveam cum şi unde găsi justificări.

... Dimpotrivă, totul mă împingea înainte şi numai înainte, ca şi când Donna, prevăzându-mă neajutorat, îmi trimisese în sprijin noaptea şi pe deasupra mă şi certa cu ploaia asta gălăgioasă, care mă făcea ciuciulete cu o iuţeală de necrezut. Îmi cerea să fiu curajos şi intransigent faţă de misiunea dăruită mie. Dorinţa ei era să mă gândesc la ea, cât mai intens şi cât mai mult! Şi tot ce-mi trimitea, într-un fel sau altul, pentru mine erau daruri de nepreţuit; chiar şi cea mai mică rugăminte a ei se metamorfoza în mine în porunci năstruşnice. Îi eram iremediabil supus, dar un supus fericit, pe care îl exalta chiar şi o plivire întâmplătoare, micile ei priviri rătăcitoare, dulci însă şi alinătoare! Generoasă ca Donna nimeni nu era; îmi răsplătea devotamentul — în general aşa de rar şi de zgârcit recunoscut şi recompensat de alţii — găsind întotdeauna forme surprinzătoare pentru aceasta. Nu demult îmi făcuse cadou, cadou în toată legea, un cireş japonez cu coroana roşie şi întunecată ca un incendiu mocnit şi stăruitor. Nu contează că era dintr-un parc public. Nu! Ne plimbam pe o alee în aşteptarea celui iubit, vorbindu-i de el, probabil într-

un fel care o făcea fericită. Oprindu-se subit din mers, mi-a arătat cireşul şi m-a întrebat dacă nu e cu totul şi cu totul deosebit faţă de ceilalţi copaci din jur, oricât de numeroşi ar fi fost. În adevăr, am strigat, uluit, aşa e! Ziua era însorită şi parfumată şi noi pluteam într-o atmosferă potrivită pentru miracole. Gestul Donnei din acel moment fu grandios şi simplu, rotund şi frumos ca de zeiţă: „Ia-l; e al tău!“ Atât mi-a spus. Dar eu am simţit nevoia să mă aplec adânc, recunoscător, fericit de parcă mă înavuţea nemăsurat. M-am apropiat de coroana fremătătoare şi am mângâiat-o ca pe un păr de femeie iubită. „Nu-i aşa că-i foarte frumos?” mă întreba ea fericită, şi aşa şi era, căci coroana roşie palpita liniştit şi tainic în acea lumină strălucitoare, ca o inimă, poate ca inima mea.

... Eram dincolo de gard. Mă piteam sub coroanele copacilor scunzi şi după tufişurile înmiresmate, parcă mai mult pentru a mă apăra de ploaie decât de privirile altora; înaintam pe furiş, cocoşat şi adunat în mine ca un animal de pradă, temător totuşi, alegându-mi cu grijă drumul pe care să mă apropii de terasă şi de fereastra aleasă, aceea cu ivărul slab, adăpostindu-mă precaut sub scara de beton şi cercetând încă o dată împrejurimile, care nu-mi trădară nici un semn de primejdie. Am urcat din câteva salturi bine calculate treptele în formă de potcoavă, m-am adăpostit din nou, de data aceasta după balustrada de piatră, în care ploaia izbea cu alt glas şi mă împroşca altfel — cu o puzderie fină de stropi — pe urmă m-am apropiat, aplecat, de fereastra din stânga. Am încercat-o nervos. Nu era cea care trebuia. Am pipăit-o şi pe cealaltă, dar

nimerisem greşit din nou. În sfârşit, am nimerit, unde trebuia. Scârţâitul prelung semăna cu un ţipăt de alarmă. Canatul s-a împotmolit repede, probabil din cauza perdelei grele din spatele ei, dar eu m-am speriat că e cineva. M-a cuprins frica. Dacă am văzut că nu se întâmplă nimic şi că întredeschizătura aceea aproape că mă cheamă să pătrund înăuntru, am cutezat. M-am strecurat grijuliu, subţiindu-mă, mi-am frecat nasturii de lemnul vopsit şi lustruit şi, în sfârșit, eram dincolo.

...Nu ştiu cu ce sentimente săvârşesc asemenea fapte profesioniştii. Mie îmi bătea inima şi îmi vuia sângele în vine, de credeam că se aude nu numai pe toată strada, ci în tot oraşul. Nu ştiam cum s-o mai potolesc. Cu oarecare dificultate am izbutit să-mi accept soarta. Totul este să vezi situaţia exact aşa cum e. M-am domolit dându-mi seama că nimic nu mă ameninţa. Eram în deplină singurătate, vag ascuns în întuneric. Din stradă pătrundea o lumină palidă, albăstrie, ireală cumva, dând obiectelor pe care le puteam vedea reliefuri stranii. Puteam înainta pentru că mă aflam pe un teren cunoscut. Obiectele erau acolo unde ştiam eu; nu riscam să lovesc sau să răstorn ceva. M-aş fi umplut de groază dacă aş fi produs chiar şi cel mai neînsemnat scârţâit. Am străbătut, totuşi, încăperile de la parter, fără să dau de cineva, nici treaz, nici dormind. Urma etajul, deşi mari speranţe nu-mi mai puneam. Casa părea părăsită, uitată, de pe acum stăpânită de acel miros închis, specific locuinţelor nelocuite. Adoratul Donnei — în acelaşi timp bunul meu prieten — era plecat probabil din oraş. De altfel, ni se spusese şi la laborator că fusese o plecare pripită, după toate

semnele, inexplicabilă. Lăsase în urmă totul răvăşit. Donna tresărise şi îşi apăsase pieptul agitat cu palma, adresându-mi din ochi chemarea de a o ajuta.

Exact aceeaşi privire mi-o aruncase, cu câteva zile în urmă, când purtarea lui inexplicabil de crudă îi rănise adânc sensibilitatea.

...Mă oprisem la piciorul scării, ascuns în umbră, trăgând cu urechea. Aveam senzaţia unei prezenţe care mă supraveghea. Mă cotropi ruşinea. Ce era de făcut? Pentru Donna mă expuneam ca un lipsit de minte; săvârşeam o impietate şi îmi riscam reputaţia. Ce s-ar fi ales de mine dacă pe neaşteptate lumina s-ar fi revărsat din marele candelabru de cristal de deasupra holului şi un glas necruţător mi-ar fi poruncit să ies din ascunzătoare! Dar ce nu făceam eu pentru Donna, care mă privise acum câteva zile atât de expresiv, pe când el, bărbatul iubit, mai presus decât asta, zeificat, el, un om crud, o rănise de moarte! Năucită de lovitură, ea îşi îndreptase ochii spre mine, cerându-mi ajutor. Lovitura ajunsese şi la mine. În chipul cel mai logic. Şi oricare alt îndrăgostit în locul meu ar fi întrezărit o speranţă, o posibilă satisfacţie pentru el... Eu nu! În loc să alerg după Donna, am rămas lângă el. I-am şi spus:

— Du-te după ea. Plânge din cauza ta. Nu vezi, ai făcut-o nefericită! Ce urmăreşti?

Îl priveam crunt. El mă sfida:

— Nu mă mai privi aşa. Eşti ridicol.

— Ai lovit-o inutil şi sălbatic. Sărmana! Nu te vede şi nu te aude decât pe tine. Eşti totul pentru ea!

— N-ar trebui să se teamă de mine?

— Eşti nebun? De ce?

Îl priveam dintr-o parte. Avea un profil bine marcat, arogant şi o lucire rece a pupilei în despicătura ascuţită a pleoapelor. Eu mă întrebam unde o fi duioşia lui de la începutul cunoştinţei cu Donna, când Donna era micul lui „bibelou de porţelan”, „visul lui alb“. I-am strigat:

— Dar trezeşte-te, om rău ce eşti! Unde o să ajungi în felul acesta?

... M-am repezit în sus pe scară, atunci când mi-am învins valul de frică. Suiam într-un suflet. Scara era scârţâitoare (de obicei) de parcă întotdeauna ţinea să protesteze că e călcată în picioare. Am escaladat-o uşor ca fulgul, aşa că nu i-am lăsat răgazul să facă gălăgie. Nici n-a făcut. M-am strecurat în dormitor. Aici nici un lucru nu era mişcat de la locul lui, iar cearşaful întins fără cusur demonstra încă o dată absenţa certă a stăpânului casei. Cel mai bun lucru ce-mi rămânea era să dau un telefon. Un simplu telefon Donnei, care aştepta, frângându-și mâinile. Nu i-aş fi adus liniştea dorită, ci numai o veste fără semnificaţie. În acest caz, n-aş fi fost eu dacă n-aş fi mers până la capăt. De la camera de dormit m-am îndreptat către cea de a doua încăpere de la etaj, la care se ajungea pe o rampă de lemn. Acolo, era biroul şi biblioteca, într-un spațiu întins, ziua luminat din belşug de soare, cu fotolii comode, cu o dormeză leneşă în mijloc, loc drag stăpânului casei, unde reflecta la complicatele lui preocupări ştiinţifice şi unde lucra în deplină linişte, după propriile lui spuse, unde trăia cele mai alese satisfacţii. Acolo era şi ultima mea şansă. Renunţasem aproape total la ridicolele mele precauţii, înaintând cu mers normal către această ultimă uşă posibilă. Îmi şi formulam în

minte ce-i voi spune Donnei la telefon peste câteva minute, după ce se va dovedi că nici aici nu se afla cineva. Voi telefona din hol. Ştiam locul şi eram sigur că-l voi găsi fără să aprind lumina.

Şi tocmai atunci m-a ţintuit locului un zgomot, mai bine zis un ecou vag, repetat monoton, mecanic de parcă undeva bătea altfel şi altcum o bătrână pendulă hodorogită. Ascultam demult, întrebându-mă ce se auzea, în definitiv, ce putea fi, încercând fără mare succes tot felul de asociaţii. Unele de-a dreptul bizare, în măsura în care însăşi situaţia mea era ieşită din comun; astfel, socoteam că era respiraţia unui om supus la cazne stranii, dacă n-o fi fost cumva simpla respiraţie a cuiva adormit.

Pe sub uşă nu se zărea lumină. Am bătut încet, am repetat mai tare, căci răspuns nu-mi venea. Trebuia să intru. *Asta era misiunea mea*.

Ivărul metalic, înflorit cu mare artă, ca şi arcurile interioare ale broaştei nu făcură nici un zgomot sub apăsarea mâinii mele. Uşa, unsă bine pesemne, nu zise nici pis.

... Mai înainte de a-l vedea, i-am auzit glasul din amintiri: „Nu ţi-a venit niciodată gândul, iubitule, să-ţi exersezi spiritul de observaţie şi să te întrebi de ce omul, deşi o formă evoluată de antropoid, reflectă în structura psihică şi fizică întreaga natură din care decurge? Să fie suficientă explicaţia lui Darwin, sau e cazul să ne întrebăm mai departe cum de e posibilă o asemănare atât de fidelă cu animalele şi cu năravurile lor, de care până acum nu s-au ocupat decât fabuliștii?! Cuvântul *biopsihică* sună sec şi puternic ca o lovitură de tobă. După părerea mea e un câmp imens şi nou de cercetare, căci ar fi

imperios necesar să cunoaştem pe ce căi anume unele forme de viaţă au rămas animalice... Mă urmăreşti?"

... Îmi tremurase mâna când am întins-o după comutator. Am pipăit peretele, căci nu nimerisem de prima dată. Pe urmă am început să dârdâi ca sub un suflu îngheţat. În lumina crudă am văzut. ...Imaginile suprapuse, greu de descris separat, şi cu atât mai greu învălmăşite de cum le înregistram... Ce trebuia să pricep? Zăcea pe canapea într-o poziţie curioasă, inert, cu faţa în jos şi cu braţele căzute ca nişte aripi de pasăre ostenită... „Şi-aripile lor albe şi mari se lasă blegi... " Rareori respira, anevoie, parcă trudindu-se să tragă aerul în piept; şi atunci, spatele şi braţele îi tresăltau curios. Parcă nişte aripi amorţite băteau agonic. Organismul lui părea să lupte pentru viaţă!

M-am repezit să-l întorc cu faţa în sus. Un trup foarte greu, parcă împovărat ca de moarte. Mai trăia, mi-am dat seama, mai trăia. Şi eu ce aveam de făcut? L-am aşezat într-o poziţie mai convenabilă, primindu-i în faţă respiraţia vâjâitoare. Avea nevoie de îngrijire medicală. Faţa pământie parcă îi prevestea sfârşitul iminent. Scobită adânc, încremenise sub o barbă ţepoasă, sălbatică... Am oprit cu un gest mecanic magnetofonul care se învârtea mereu, cu un capăt de bandă lovind metalic şi monoton, era zgomotul care mă atrăsese, deşi am tresărit înspăimântat când nu l-am mai auzit ciocănind la intervale regulate.

... Aveam spatele ţeapăn, străbătut de fiori şi de frisoane; mă ameninţa vârtejul nervilor surescitaţi, căci începusem să văd, dincolo de accesul unei

pasiuni dezlănţuite, o mare primejdie ...

— Şi ai fi *tu* în stare?

— Chiar de m-ar costa viaţa.

— Deci, te crezi în stare!

— Nimic nu mă poate opri, nici un risc. Fie el cât o fi de mare!

Ar fi inutil să-i amintesc de Donna şi de dragostea lor; ştiam acum destule despre „biopsihică”, aveam de ce tremura ca varga.

— Eşti nebun! îi spusesem atunci, şi îi aruncam în faţă acum, deşi era fără cunoştinţă, abia, abia mai domolit.

O privire circulară. Un teanc de hârtii. Nici un scrupul faţă de secretul lor. Aşezate pe măsuţa de lângă canapea, lângă o sticlă de coniac neatinsă şi lângă o seringă cu pompa împinsă până la refuz. Aceasta adormi şi ultimul meu simţământ de pudoare. Am început să citesc ceea ce aparţinea celui întins pe canapea; era scrisul lui, meticulos, mărunt, energic. Textul fusese aşezat în pagini simetrice, deşi tensiunea lui trăda marea încordare nervoasă în care fusese realizat. Frigul mă lovi din nou. Spatele îmi înţepeni iar, începu să mă doară, şi senzaţia unei complete deşertări de puteri mă ameninţa ca un leşin. Regăseam, fireşte, acelaşi subiect halucinant, care-mi dăduse întotdeauna frisoane, cu atât mai neliniştitoare acum, cu cât ceea ce altădată ghiceam doar, fiindu-mi sugerat ca posibil, acum era afirmat şi argumentat ca un veritabil subiect ştiinţific. „Memoria speciei” nu era numai denumită, ci şi susţinută cu argumente. „Da, susţinea prietenul meu în acele foi de manuscris, memoria umană poate fi potenţată pe cale chimică,

poate fi pusă în acţiune în alt chip, depăşind tot ce se explică azi vag şi neconcludent prin ceea ce denumim «atavism»". Pretindea mai departe că există ceva care poate activiza intens acele zone obscure din om, până la care nu s-a ajuns niciodată şi nici nu este posibil prin mijloace obişnuite. Mai departe de o generaţie, două, trei, anterioare celor de azi, se ajunge în acest fel în acel adânc care ascunde adevărul despre fiecare fiinţă în parte. „Se poate ajunge foarte departe în trecutul care pare uitat, citeam dârdâind, până la obârşiile speciei, găsind explicaţia caracterului individual cu toate trăsăturile lui. Ne-am explica, în sfârşit, ce e ereditatea şi am putea lupta împotriva a ceea ce înjoseşte condiţia umană, împiedicând ascensiunea mai rapidă spre treptele cele superioare ale fiinţei omeneşti... "

... Îngrozit, citeam mai departe: „Am frământat îndelung ipotezele mele, am cerut consultul unor specialişti, care m-au confirmat sau m-au infirmat, dar nu m-au clintit din convingerile mele. Prudenţa unora, limitele şi conformismul altora devenea câteodată exasperant; să ne temem de necunoscutul care zace în noi ca apa într-un fund de fântână? Să fim laşi faţă de noi înşine? Nu pot suporta acest fel de laşitate în munca ştiinţifică, şi dacă am pus mâna pe cheia de aur a unei idei trebuie neapărat s-o folosim în broasca uşii care se numeşte *cunoaştere*. O idee mare nu are dreptul să se stingă, deşi multe idei au fost îngropate o dată cu aceia care nu şi-au putut depăşi frica sau neputinţa faptei. Eu am să fac pasul decisiv, oricât aş fi nevoit să plătesc pentru asta. Chiar şi plata supremă!"

... Şi aflam mai departe mecanismul experienţei: după ce şi-a inoculat soluţia chimică pregătită în laborator, ca rezultat al unor experienţe tăinuite de mulţi ani, a deschis magnetofonul (iată explicaţia că l-am găsit deschis), „martorul celei mai uluitoare călătorii din câte a făcut omul pentru a se cunoaşte pe sine“. Pentru moment, întreaga mea atenţie s-a îndreptat către aparatul pe care abia îl oprisem cu puţin înainte. Am derulat banda şi am pregătit totul ca s-o ascult. Câteva minute nu am desluşit nimic în vacarmul de mici zgomote confuze; pe urmă, deodată, m-a surprins vocea lui calmă, aproape voioasă, plină de optimism şi încredere: „Am început. De câteva momente, în organism pătrunde serul care caută lent, dar sigur, zonele întunecoase din care îmi va aduce lumina. Dar mă simt bine. Mă simt bine. Mă simt bine“. Banda se derula încet, cu monotonie, lăsându-mă să-i aud clar respiraţia şi repetarea, la intervale de timp, a aceloraşi cuvinte încurajatoare: „Mă simt bine, experienţa decurge excelent”. Şi-apoi un suspin şi vocea-i deveni sacadată, alterată parcă de-o întâmplare surprinzătoare: „Mă cufund. Mă simt foarte greu. Şi mă cufund”. Rămase o vreme numai respiraţia lui gâfâită şi tăcerea. Aveam impresia să adormise. Răsufla uşor, regulat, ca un om care se odihneşte normal. Banda nu mai exprima nimic altceva, ceea ce mă linişteа şi-mi uşura încordarea. Dormea sau zăcea ameţit. Era, însă, viu — şi aceasta era esenţialul.

... Tocmai mă întrebam ce e de făcut acum, când eram oarecum edificat şi când banda aproape că se epuizase; am presimţit atunci în respiraţia profundă

şi calmă o precipitare uşoară, un freamăt tulburător, crescând foarte repede, până la a deveni atât de agitat, cum nu mai auzisem vreodată la un om. Parcă se stârnea un vânt, o vijelie. Gâfâia, şuierând şi vorbind în acelaşi timp, şi parcă nu mai era glasul lui, ci un ecou stins şi straniu, aruncat în ceaţă. Uneori scotea sunete de neconceput pentru organismul omenesc. Auzeam: ..Lumini şi umbre ... un film ... ameţitor şi un joc ... o pastă groasă în alb ... negru, nimic nu poate fi ... disociat... nu pot... nuanţat ... nu izbutesc să desfac întregul... simt că zbor ... mă văd zburând ... dinăuntru zbor... “

Nu am priceput din capul locului; mă izbea ca suflul unei explozii o undă de mişcare densă care părea nefirească trupului inert de pe canapea. Se trezea? Braţele îi tresăreau ca nişte vâsle grele pe care le apăsa trudnic o forţă sleită de puteri. Nu, n-am priceput, mi-a trebuit un timp, dar apoi am dedus că-şi revenea şi am închis cu un deget repezit magnetofonul. Îl aşteptam să deschidă ochii. El, dimpotrivă, se linişted încetul cu încetul, de parcă se deda mai deplin unui semn adânc.

... Da, e ca un bliț scurt care mă face să clipesc des în lumina nefiresc de tare; mă supăra un fel de reflex inconştient, şi neplăcut, o senzaţie de şoc continuu, ca şi când un rând de tobe ar fi bătut în jurul meu fără încetare. Ecoul unei amintiri, una singură, dar ascuţită, tăioasă, care niciodată nu şi-ar fi găsit un sens în mine, dacă nu l-aş fi văzut mai înainte chinuindu-şi braţele într-un soi de zbor fără noimă. Cândva îmi apăruse ca o glumă, pe când acum năştea înţelesuri neliniştitoare. Mă umilise o dată incluzându-mă speciei galinaceelor. „Şi tu eşti uliu?“

am parat cu stângăcie. A clătinat din cap râzând. Dar ce râs?!

... Aşa că am acţionat dintr-o dată. Ca sub un impuls implacabil, de parcă premeditasem totul până în cele mai mici amănunte şi de multă vreme. Ştiam ce voi face cu banda de magnetofon şi cu teancul de hârtii scrise; ştiam că voi telefona autorităţilor şi urgenţei, iar pe Donna aveam s-o previn ca şi când aş fi vorbit de la un telefon public. Şi mă voi întoarce în stradă pe acelaşi drum tainic, strecurându-mă pe lângă pereţi tot ca un răufăcător, ţinându-mi răsuflarea şi pândind orice posibilă surpriză, ferindu-mi nasturii de rama uşii de la terasă, escaladând gardul de fier forjat şi fofilându-mă ca o umbră pe sub coroanele castanilor, *de parcă niciodată n-aş fi fost acolo*.

Şi mai ştiam că Donna îmi va cere speriată ajutorul, că voi fi prezent lângă ea la spital, împărtăşindu-i îngrijorarea şi neliniştea, dar așteptând întâlnirea cu el ca o ciocnire inevitabilă între două forţe fără milă una faţă de alta. Din nefericire nu prea aveam de ales. Va trebui să îndur vijelia, va trebui să trec cu bine peste orice vicisitudini. Pe toate le prevăzusem până în cele mai mici detalii, fără să bănuiesc măcar o singură clipă finalul. Nu, aşa ceva nu mi-ar fi trecut prin minte. Mai degrabă speram cu tenacitate ca totul să izbutească întocmai aşa cum stabilisem eu, adică bine...

II

... Nu ştia nimeni dacă va supravieţui „intoxicației“. (Aceasta era presupunerea medicilor). Eu însă am vegheat zilele şi nopţile care au urmat, tot timpul, umăr lângă umărul Donnei. Se subţiase şi mai mult, căpătând accentuat culoarea şi frăgezimea unui vas de alabastru. Dădea totuşi dovadă de o forţă interioară deosebit de rezistentă, aproape furioasă. În lungile ore de veghe în doi, nu mă slăbea cu presupunerile şi cu întrebările. Când mi se părea că doarme mai profund, închizând şi eu ochii cu sete, odată numai îi auzeam vocea. Ar fi voit să stabilească, spre exemplu, dacă a fost un simplu accident (căci şi ea credea într-o „intoxicaţie”) sau un „gest necugetat”. Îi intrase în cap că el ar fi fost în stare de remuşcări răscolitoare din pricina acelei nefericite purtări din parc, când Donna se clătinase ca lovită de trăsnet. Asta pe de o parte, pe de alta, mă stânjenea aproape în permanenţă cu laudele. Avusesem o idee strălucită când am alarmat autorităţile, aceasta echivalând cu salvarea bărbatului iubit! Auzeam că sunt bun şi generos, că voi ferici pe acea femeie pe care o voi iubi. Aproape că mi-au dat lacrimile de emoţie şi de teamă, de teama de a nu mă trăda pe mine cel adevărat şi dragostea mea fără nădejde.

Mă gândeam cu mare nelinişte la clipa când el îşi va reveni (doctorii începuseră să ne asigure că în curând); cum o va privi pe Donna şi cum pe mine. Mi-l imaginam punându-mi întrebări peste întrebări şi cerându-mi luna de pe cer. Donna ardea de

nerăbdare la uşa rezervei lui de spital şi eu mă gândeam cu groază la ce-ar putea urma, dacă nerăbdarea-i euforică şi siguranţa oarbă a dragostei ei se va izbi de o ieşire asemănătoare cu aceea din parc, dacă nu şi mai violentă şi mai lipsită de sens.

... Vegheam ca şi Donna, cu micile întreruperi pe care ni le permiteam atunci când simţeam nevoia unui duş fierbinte şi a unei jumătăţi de oră de somn în patul de acasă. Însă, pe câtă vreme eu o îndemnam mereu pe Donna să se ducă la odihnă, asigurând-o că nu-mi voi părăsi în nici un caz postul încredinţat de ea, ea se întrista ori de câte ori îmi venea rândul să plec. „N-ai să rămâi mult, nu-i aşa? Promite-mi că ai să te întorci de îndată ce-ţi va sta în putinţă, cât mai repede!" Nu aveam telefon acasă şi asta explica temerile ei; îi era frică să nu-şi revină când nu voi fi lângă ea. Îmi şi spusese că nu ar avea putere să fie singură în acel moment şi că neapărat conta pe mine, pe sprijinul meu de nădejde: „Aş leşina, dacă nu te-aş şti aproape, lângă mine!" Deci, aceasta era situaţia şi de aceea îmi alegeam nişte ore când era greu de presupus că el se va trezi din lunga letargie a cărei explicaţie n-o ştiam decât eu. Plecam acasă, spre exemplu, în zori. Uneori nu găseam un taxi sau alt mijloc de locomoţie rapidă şi ajungeam în cartierul meu tocmai la ora când obişnuit se pleacă la lucru. Aveam supărătoarea impresie că le apăream tuturor un chefliu incorigibil. Până şi placida mea vecină, madam Cartofiprăjiţi (după poreclă), mă privea cu o dezaprobare evidentă în ochii apoşi. Mirosea ca de obicei a cartofi prăjiţi (Avea camere cu chirie şi pensionari la masă) şi ţinea la mine, socotindu-mă un om de treabă şi aşezat. Cu

toate astea mă bănuia şi ea de lucruri necurate!

Într-o dimineaţă, de cum mă văzu, îmi spuse că mi s-a telefonat de la spital, mi s-a telefonat într-una, a înnebunit-o sunetul aparatului... I-am răspuns cu un simplu gest că nu mă interesează, adică am fluturat braţul spre ea, de parcă-i dădeam astfel de înțeles că ştiu totul şi că nu mai e nevoie să se obosească să-mi aducă lămuriri. Apoi am intrat la mine. Primul lucru pe care-l făceam, atunci când între mine şi restul lumii se afla uşa încuiată de două ori, era să pun magnetofonul în funcţiune. Fusesem nevoit să-mi cumpăr un aparat nou, de acelaşi tip cu cel pe care se făcuse înregistrarea. Ascultam banda de la început până la sfârşit, după care o puneam bine şi deschideam ferestrele ca să aerisesc. După duş, lăsam rulourile şi mă întindeam. În tot acest răstimp creierul activa intens, încercând să facă lumină, să pătrundă şi să analizeze toate aspectele unei situaţii neliniştitoare din mai multe puncte de vedere. Ascultam cu încordare tot ceea ce banda îmi transmitea cu exactitate, fiecare nuanţă a respiraţiei sau a intonaţiilor, atunci când ajungea la un pasaj sau la altul: „Mă simt bine, experienţa decurge excedent... Mă cufund. Mă simt foarte greu. Şi mă cufund. Lumini şi umbre. Un film. Ameţitor. Şi un joc. O pastă groasă în alb-negru. Nimic nu poate fi..."

Eram incontestabil în prezenţa unei experienţe unice, dintr-un domeniu în care abia se făcuseră câțiva paşi. Ajungeam să mă întreb care erau drepturile şi obligaţiile mele în acest caz încâlcit? Intenţia iniţială fusese să ascund totul. Dar era cu putinţă? Eram îndreptăţit? ...

...Ah! Acest zgomot nesuferit! De ce nu mi-am dat

seama din capul locului ? Cineva bătea şi zgâlţâia uşa; recunoscusem şi glasul strident al lui madam Cartofiprăjiţi. Eram foarte obosit; adormeam şi mă trezeam instantaneu, violentat de hărmălaia de la uşa mea. Vecina îşi mai adusese un ajutor, un bărbat pe care-l ţinea cu chirie, şi acum tăblia de lemn de stejar se zguduia cu desperare, gemând sub loviturile umerilor lui uriaşi de parcă simţea durerea şocurilor. Am înţeles ca prin vis că eram chemat neapărat la spital, că trebuia să mă duc *imediat* acolo, pentru că se întâmpla o *nenorocire*; era chemarea Donnei şi conştiinţa că era în primejdie pătrunse fulgerător până în adâncul fiinţei mele adormite. Şi tot ca prin vis am avut sentimentul unei pierderi ireparabile, ceva catastrofal în legătură cu banda ce derula necontenit, lent, aceleaşi elemente sfâșietoare ce marcau o călătorie fără seamăn în istoria tuturor călătoriilor umane.

...Sosise ora! Donna mă chemase într-adevăr să fim alături când ni se va permite să intrăm în rezerva de spital, unde-şi revenea, sub supravegherea medicului de gardă, bărbatul iubit şi prietenul. Alergasem ca vântul, şi acum aşteptam tulburat să ni se deschidă: respiram greu, saturat de efortul goanei, pe când Donna se lipea tremurând de mine. Trupul ei palpita; era şi ea la capătul puterilor, totuşi capabilă să reziste la încercările care ne aşteptau. Iar când, în sfârşit, am trecut pragul camerei pe care până atunci o vegheasem de afară, am rămas înmărmurit de tandreţea privirii lui! Era a bărbatului care întâlnea femeia iubită. Da, ochii măriţi de febra încă nepotolită a încercărilor se dăruiau Donnei, care înainta albă, aeriană, spre patul lui de suferinţă. S-a

prăbuşit în cele din urmă la pieptul lui, şoptind repetat, cu bucurie, cu durere, cu spaimă, cuvinte fără înţeles.

... Mai pe urmă mă arătă pe mine, cu acelaşi gest rotund şi mare cu care-mi dăruise — zeiţă aievea şi pentru totdeauna pierdută — un cireş japonez în dar. Îi spuse: „Iată-l pe cel care te-a salvat! El a anunţat urgenţa, văzând că toată casa, soneria de la poartă, telefonul şi luminile rămâneau veşnic mute...“ Şi toate acestea el le afla din gura ei. Astfel îmi va fi mai uşor să-mi menţin minciunile; pe oricine aş fi putut trăda, poate, silit de împrejurări, dar pe Donna cu nici un chip!

El îmi întinse mâna, privindu-mă duios şi aspru în acelaşi timp, întrebându-mă dacă am intrat în casa lui cu acea ocazie sau după aceea. Am simţit că roşesc, că-mi fuge pământul de sub picioare, deşi strângerea lui de mână era mai mult decât afectuoasă; avea un anumit înţeles de consemn tainic între noi doi. I-am amintit Donnei că timpul trecuse; împotriva voinţei ei, se hotărî să respecte indicaţia oamenilor în alb. Din uşă el m-a rechemat. Nu şi pe Donna „N-o să te superi, vreau să-l rog ceva ca între bărbaţi.” Tocmai de aceasta îmi fusese frică tot timpul, de această rugăminte pe care avea să mi-o facă *în orice caz* şi o prevăzusem de la început. Căci, cine altcineva se putea duce acasă la el ca să pună în siguranţă martorii experienţei pentru care îşi riscase aproape viaţa?! „Sper să nu se fi atins cineva de lucrurile mele, pe când eram inconştient.” îmi aruncase fără să ştie o punte de primejdie şi în acelaşi timp de salvare. M-am legat imediat de această afirmaţie a lui: „Dar dacă autorităţile au

cotrobăit şi eu mă duc *singur* acolo. Nu mă expun de pomană unor bănuieli de care nu am nevoie?"

„Deocamdată, zise el, să nu amestecăm autorităţile. Am înţeles că nu s-au legat de nimic altceva din casă. Caută cheile în hainele mele de la garderobă şi adu-mi manuscrisul şi banda de magnetofon pe care ai să le găseşti în camera mea de la etaj. Restul lasă-l în seama mea." Nu mă puteam învoi şi i-am spus-o răspicat; singur nu intram în casa lui în ruptul capului. Nu voiam să mă încarc cu o responsabilitate de care nu mă simţeam capabil. Mă privi bănuitor: „Ascultă, ce e cu tine? Ce ştii de te fereşti atât?! Nu ar fi prima dată când intri în camera mea. Uneori te-am lăsat şi singur, nu mă puteam teme de un prieten apropiat cum îmi eşti tu şi nici acum nu mă tem". Dar acum era vorba de ceva foarte important, după ce au trecut pe acolo nişte oameni străini, am continuat să-l înfrunt şi, subit, i-am sugerat să-i aducem amândoi ceea ce dorea. „N-aş fi vrut s-o amestec pe Donna", şopti el, dar acceptă până la urmă.

... Donna a fost cea care i-a comunicat rezultatul. Şi tot ea aceea care a primit primul şoc al reacţiei lui. A fost o ieşire înspăimântătoare. Donna a leşinat, eu abia am putut aduna câteva sunete ca să încropesc un reproş care nu s-a auzit totuşi: „Ea nu are nici o vină!" El se zvârcolea pe patul răvăşit, eu o ţineam pe Donna fără viaţă. Şi m-am cutremurat când am înţeles ce spune el: „Cine m-a jefuit? Cine a îndrăznit să se atingă de cel mai scump lucru al meu?"

Au năvălit două surori, mi-au luat-o pe Donna din braţe, l-au domolit pe el cu o injecţie şi numai eu

nu-mi găseam locul în mijlocul dezastrului de care eram vinovat.

... Ofiţerul care se prezentă, chemat de omul bolnav, animat de o energie care izvora dintr-o sursă necunoscută, declară că e acelaşi care a procedat la salvarea lui din starea de comă în care fusese găsit acasă, dar că nu s-a atins de nici un lucruşor. A socotit că este un caz de drogare, pe care avea să-l lămurească mai târziu. „Am fost jefuit!” intona furios bolnavul. Ofiţerul se interesă de bunurile pe care le reclamă şi când auzi de un teanc de hârtii şi de o bandă de magnetofon mi s-a părut că surâde în sine, cu milă şi condescendenţă, făcându-se apoi că-şi notează plângerea. Îl asigură în cele din urmă că se vor face cercetările de rigoare şi că-i va lua, îndată ce-o să fie posibil, o declaraţie cum cere rânduiala. „În legătură cu ce?“ Bolnavul nu putea pricepe calmul ofiţerului şi răspunsul lui îl făcu să scoată un geamăt îndurerat: „În legătură cu situaţia care v-a adus aici, la spital“.

... Îl vegheam în noaptea ce urmă. Donna dormea adânc într-un fotoliu în umbră, iar eu priveam în întuneric de la fereastră. Mă pomenii că mă cheamă. I-am răspuns încet, dar fără să-mi părăsesc locul. „Vino aici, mai aproape”, mă îndemnă şi, când am fost lângă el, începu să-mi şoptească pasionat, să mă roage fierbinte să-i spun adevărul şi să-i redau liniştea. Nu cumva Donna avusese curiozitatea... Dar l-am întrerupt revoltat: „Nu, Donna nu ar e nici un amestec. Ea nu ştie nimic”.

„Atunci, tu ştii?”

Îmi trebui multă stăpânire de sine. El îmi vorbea de-a dreptul de restituirea pe care era îndreptăţit s-

o aşteepte de la mine. Era rezultatul muncii lui, obţinut cu un risc imens; cucerirea sa individuală avea o valoare ştiinţifică incalculabilă şi ea aparţinea umanităţii!

„Înseamnă că-ţi aduci aminte!“

Îl tatonam cu grijă. Înainte ne spusese că nu-şi aminteşte nimic. Fusese ca un somn lung, agonic; se trezise ca din letargie. Îmi confirmă că nu-şi aducea aminte, că prevăzuse aceasta, tocmai de aceea se folosise de banda de magnetofon. Îmi apucă fierbinte mâna, strângându-mi-o între degetele lui arzânde, apăsându-mi-o pe pieptul care-i tresălta. Mi-am retras-o de parcă atinsesem un metal încins. Mi-am simţit-o umedă. M-a năvălit ca un val sufocant simţământul responsabilităţii. Îmi ardea limba să-i spun adevărul şi să-l combat cu ceea ce credeam eu că e drept în legătură cu descoperirile ştiinţifice. Dacă el avea curajul să facă un pas mai departe într-un domeniu necunoscut, eu aveam pudoarea de a nu mă transforma în judecătorul lui. Eu nu vedeam nimic în afara fiinţei nevinovate de lângă noi, care dormea inocentă cu capul pe un umăr, drăgălaşă ca un copil. Dacă ar fi fost să pledez pentru ceva, aş fi pledat pentru dragostea ei, care era şi dragostea lui, singurul şi puternicul reazim al rezistenţei mele împotriva lui.

Mă bănuia că i-am distrus opera. Am încercat să-l domolesc, pledându-mi nevinovăţia. „Mă învinuieşti zadarnic. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri pentru tine.“ Nu voia să mă audă; îmi arunca în faţă vorbe şuierătoare, mă biciuia ca un sadic. El riscase totul ca să întrevadă inelele care ne leagă de natură şi eu stricam totul cu prostia şi obtuzitatea concepţiilor

mele călduţe, comode. Eram pentru el un ticălos meschin, un animal pe prima treaptă de dezvoltare, un virus al răului! Oftatul Donnei îl întrerupse. Glasul ei se aşeză între mine şi el. Am acum certitudinea că se trezise mai dinainte, că ne ascultase o bună parte din convorbire. Dar atunci mi se păruse somnoroasă şi naivă, întrebând cu nevinovăţie: „Despre ce vorbeaţi?” În loc să tac, eu, pe cât am putut de liniştit, am început cam aşa: „Ah, nimic, nu te gândi la...” Dar tot ea mă întrerupse, atentă şi grijulie numai şi numai faţă de celălalt: „Despre ce inele era vorba?“ El înţelese imediat; îi explică silnic, sarcastic poate: „Nu inele, era un simplu joc de cuvinte, un joc cu cercuri şi atât. Între mine şi el“.

...Niciodată nu mi-aş fi închipuit-o pe Donna capabilă de cruzime. Şi totuşi, era firesc să fiu alungat dintre ei, ca unul ce era sub o gravă bănuială. Dar ca Donna să-mi spună, arătându-mi cu un deget acuzator cireşul japonez dăruit cândva: „Nu mai e al tău; nici să-l priveşti nu mai ai dreptul!“ îmi depăşea orice înţelegere. Devenisem sărac şi singur.

... Şi rola a început să se învârtă aşa cum făcuse de atâtea ori până atunci, numai pentru mine: „De cinci minute încoace... (Cât trecuse de-atunci?)

... Dar mă simt bine, mă simt bine. Experienţa decurge excelent.” Pauză. Pauza aceea lungă! Parcă interminabilă! Şi apoi: „Mă cufund, mă cufund, mă cufund.“ În lunga tăcere care a urmat mi-am auzit bubuind bătăile propriei mele inimi. „Plutesc ca o pasăre. Mare. Sunt puternic. Independent de pământ. Independent... Nu pot să văd ... Imponderabil. Sunt uşor ca un fulg, în voia curenţilor sau a propriei mele voinţe care mă conduce... îmi

dau seama că mă mişc încotro voiesc, fie orizontal, fie vertical... Nu pot... Urc şi cobor... Stăpân pe tot ce e sub mine... Sunt desfăcut ca un evantai, apropiindu-mă ... Nu pot. Sunt copaci şi sunt...“

Din ce în ce mai crispat şi trufaş parcă, un glas spart ca o trâmbiţă hodorogită, glasul lui deformat: „Zbor, da. Ca în vise, deşi nu printr-o cameră, de la o mobilă la alta ... Nu pot. Sunt sus, în înălţime. Peste pădure. Mă lansez, desfăcut şi puternic. Ca destinul... Nu pot. Sunt destin sângeros şi rapace. Altcum decât pot fi oamenii. Adică nu ştiu, nu pot... Creşte o necruțare fără oprelişte. Sunt vultur sau ... Nu pot... Ameninţ vietăţi neînsemnate, care colcăie sau se târâie pe undeva, adânc, sub mine. Un platou, parcă, străbătut de o vână de apă. Sau de o pânză cu luciri metalice... Nu pot... Luciri ascuţite mă întâmpină. Sunt ochiuri cu apă. Sunt altfel de ochi. Nu pot... Ceva putred ca o mlaştină ... Verde şi uscat. Viaţă şi moarte, una ... La fel de gras şi de opulent... Din trunchiuri de copaci putrezind cresc puieţi... Şi eu cu capul ascuţit ca o sabie... Nu pot. Şi mă reped. Cad ... O broscuţă ... Se holbează la mine. Vrăjită. Îi văd gura căscată. Ţipă de spaimă. Nu pot... E o pradă uşoară ... Simplă ... Ochii... Cad ca o piatră. Drept pe ei. Nu pot... E o pradă. Nu pot. Ochii... Ochii ei. Broscuţa ... Nu pot. Mari ca ai ei... Nu pot. E prea târziu. Cad ca destinul... Nu pot. Prea târziu ... Nu pot... Ochii. Nu pot...“ Aici banda se întrerupea brusc. Şi pentru totdeauna ...

„REMBRANDT“ IN PRIMEJDIE

I

— Alo, miliţia?

— Ce doreşti, tovarăşe?

— Veniţi imediat. A dispărut capul de fată! E înspăimântător!

— Termină, dom’le, cu chestii de-astea!

— Nu înţeleg! Alo, nu închideţi!

Prima reacţie a locotenentului Aurel Simu fusese să închidă, a doua să-i tragă la repezeală un perdaf, a treia să-şi ia lumea-n cap. Deodată spuse scurt:

— Stai aşa! Cine eşti!

Peste douăzeci de minute, suia scările de marmură, una câte una, şi grăbit, dar şi recules, ca orice vizitator obişnuit al unui muzeu. Instalat în întregime într-un fost castel medieval din centrul oraşului, muzeul municipal era tăcut şi solemn. Prin contrast, un bufnet îndepărtat şi nişte tocuri femeieşti, foarte de azi, tocând podeaua de ciment, cine ştie unde, la un etaj superior, readuceau surprinzător timpul prezent. Şi iarăşi linişte; drumul continua liber pe un coridor foarte lung, pustiu, lustruit şi lăcuit, cu uşi imperiale, de-o parte şi de alta, solemn încrustate într-un stil arhaic, deşi tăbliţele banale de sticlă, ca în orice instituţie contemporană, ofereau mijlocul sigur de orientare.

Una indica direcţiunea. Simu pătrunse într-o cameră spaţioasă, în care un bărbat bondoc,

jumătate chel, rotund în obraji, jovial, în viaţa de toate zilele — după toate aparenţele unul dintre aceia care savurează o anecdotă şi se pricep să o repete cu adausuri personale — nu-şi găsea locul, plimbându-se agitat, convorbind neliniştit cu sine, făcând mişcări abrupte şi semănând, în general, cu o muscă prinsă într-o pânză de păianjen, zbătându-se de mama focului.

Când se văzu faţă în faţă cu un necunoscut, tresări, încremeni şi gestul lui protestatar rămase suspendat.

Simu se legitimă.

—Ah, da. Ai venit, tovarăşe locotenent. Îmi pare bine.

Oprită o clipă, agitaţia i se dezlănţui ca prin farmec, năvalnică, întocmai ca o apă care rupe zăgazurile.

— Dacă mai întârziaţi puţin ... Începu, renunţă, apoi continuă iar: Ştiu, ştiu, îmi dădusem cuvântul şi n-aş fi strigat, dar mult nu mai puteam îndura. Pierderea unei opere de artă din muzeul de care răspund chiar eu, cum să vă spun... Este insuportabilă! Nu-mi pot băga în cap că a dispărut, că acel cap de fată nu mai e la locul lui.

Bondocul era sincer afectat de pierderea suferită.

—O pictură de-o frumuseţe rară, accentua el, extraordinară! Deşi la prima vedere obscur, un pictor local, care a cunoscut o viaţă aventuroasă, nu tocmai limpede, dar nu lipsită de gloria artei, ne-a lăsat o dâră de lumină. A plecat de mult, a colindat toată Europa în condiţii materiale dubioase şi a pierit, în cele din urmă, în obscuritate la Londra, la începutul secolului, ca autor al unor pânze care figurează în

cataloagele italiene şi engleze la loc de cinste. E aproape un miracol că aveam şi noi una, o lucrare de tinereţe ... poate cea mai tulburătoare... acest „Cap de fată“, o minune nu alta!

—Pot să deduc că avea şi o valoare corespunzătoare? întrebă locotenentul.

Intenţia lui era de a trece la elementele concrete ale anchetei, dar directorul revenea mereu la considerente estetice, presupunând nu un furt interesat din punct de vedere material, ci mai degrabă un sadism, pasiunea dezlănţuită a cuiva care nu s-a mai putut stăpâni în faţa unei picturi ce înfăţişa cu geniu adolescenţa la momentul de intersecţie cu maturitatea.

— Ceva foarte fin, la graniţa dintre gingăşia copilărească şi agresivitatea impudică, aproape neruşinată, dacă vrei, a femeii, sau a femeii în germene, gata să explodeze pe plan senzual, cum se întâmplă cu mugurii primăvara. Şi asta nu numai pentru că de pe umerii goi îi alunecă încet, diafan, un văl, care nu acoperă, ci descoperă, care nu se ridică, ci cade, dar şi pentru privirea ochilor. O nebunie, tovarăşe locotenent, ochii aceştia aruncaţi peste umăr, puri şi parşivi în acelaşi timp, reflectând visul de fată şi chemarea lacomă a femeii ... Te rog să mă crezi că însuşi stilul artistului e galant ca în secolul trecut şi realist ca în vremea noastră, într-un chip izbitor, care nelinişteşte pe privitor, tulburându-l şi provocându-i o senzaţie extraordinară, aş putea-o numi un fel de furie a sentimentelor, aşa ceva . . .

Una din calităţile de bază ale anchetatorului Aurel Simu era răbdarea, dar în aceasta situaţie apelă la toate rezervele de care dispunea, căci directorul

izbucnea iarăşi şi iarăşi în digresiuni ce nu erau de natură să ajute înţelegerea circumstanţelor în care se produseşi; faptul în sine. Ca să nu-l jignească, avu nevoie şi de cealaltă calitate recunoscută a sa — tactul. Asculta concentrat, intervenind doar din când în când. Îl întrebă pe director pe ce se bazează când presupune un furt.

— Nu poate fi altceva, afirmă categoric bondocul. La controlul pe care l-am făcut azi prin tot muzeul, am constatat dispariţia originalului şi înlocuirea lui cu o copie nenorocită, care mă face să fiu sigur că pierderea este ireparabilă. Şi tocmai de aceea presupun un sadic, întrucât nu-mi vine să cred că este posibil să plasezi în ţară un astfel de tablou. E imposibil !

— Dar pe-acolo pe unde a colindat pictorul, pe unde-a mai lăsat tablouri, ar putea fi găsiţi amatori, nu-i aşa?

Directorului i se păru rezonabil punctul de vedere al locotenentului.

— Cu un risc întreit, pe cât îmi dau seama, observă el şi rămase uluit de ceea ce spunea.

— Dar şi preţul este mai mare, preciză maliţios Simu.

Lăsând capul în jos şi oftând, directorul rămase pe gânduri; atunci Simu îi ceru întocmirea unei liste cu oraşele unde se mai găsesc opere de-ale pictorului, între timp el urmând să continue cercetările.

Cu aceasta plecă din cabinet.

II

Şeful pazei — un mustăcios solid, prea sigur de

sine — apăru nemulţumit, abia ascunzându-şi adevărata stare de spirit. Fusese sculat din somn (Simu trimisese pe cineva să-l aducă) şi se vedea că nu-i convine. Curiozitatea îl mai tempera, întrucât nu-i trebui prea mult ca să-şi dea seama că locotenentul acesta de miliţie urmărea cu totul altceva decât un simplu control de rutină. Întreaga lui comportare pleda pentru o asemenea concluzie. Era silit într-una să recunoască ceea ce Simu îi sublinia la fiecare pas, şi anume că, în cursul a nenumăraţi ani, în măsurile de pază, care ocroteau ca o cămaşă de zale trupul preţios al muzeului, se iviseră destule fisuri, mai vechi şi mai noi, unele moștenite ca atare de la cei dinainte şi faţă de care manifestase toleranţă, altele care-i săreau în ochi ca nişte aşchii ascuţite pentru că depindeau în exclusivitate de el, de propria lui responsabilitate.

Vechea construcţie medievală se apăra prin ea însăşi în primul rând, deşi suferise renovările de rigoare pentru a deveni o instituţie culturală modernă; fără a pierde prea mult din principalele caracteristici arhitectonice originale şi din ceea ce se poate numi „patina vremii“, clădirea dispunea de uşi masive, de gratii de fier forjat la ferestre, precum şi de un anumit sistem de supraveghere al spaţiilor destinate vizitatorilor. Aparenţa de inaccesibilitate era perfectă şi şeful pazei o privise întotdeauna cu satisfacţie, sigur de ea. Totuşi, locotenentul scormonea neobosit şi foarte atent, până la peticile de praf neşters şi pânzele de păianjen uitate prin cotloane, până la zgârieturi, din ce în ce mai nemulţumit. „E limpede, îşi şoptea şeful pazei, transpirând, caută urme; dar ce naiba s-a

întâmplat?“ Chelia lui imensă şi lucitoare, în concurenţă cu toate oglinzile pe lângă care treceau, se aburea din ce în ce mai stăruitor. Era mai presus de orice îndoială că de locotenent nu va scăpa cu una cu două, ca la o inspecţie oarecare. Şi mai cu seamă de întrebările lui sâcâitoare, concrete.

De obicei, avea dreptate.

Când zicea: „Dar aici ce e? Loc liber la trecere? aşa era: pe uşa aceea se circula; şi avea dreptate şi atunci când adăuga sentențios: „În plan nu e trecut”.

Exista o explicaţie foarte simplă, dar în realitate uşa aceea trebuia să fie zăvorâtă. Şeful pazei o preluase în acest fel — ca loc admis la trecere, spre pomul din curte. Salariaţii se duceau când era vremea fructelor să ia o poamă, două. Tonul explicativ al şefului pazei era tolerant. Simu nu-şi exprimă de la început părerea. Mai întâi constată că ramurile pomului încâlceau într-o oarecum măsură gardul înalt, de zid, dinspre stradă. Ieşi afară şi descoperi nişte zgârieturi deloc liniştitoare. Cineva părea să se fi căţărat pe acolo.

— Copiii, tovarăşe locotenent. Tot după fructe. Şi pentru a tempera pornirea mânioasă a locotenentului intransigent, reluă foarte decis: Dar acum s-a terminat şi cu asta.

— Ai să interzici trecerea, aşa cum e prevăzut în plan? Ar fi logic să procedezi astfel.

— Am să interzic; şi-apoi nici nu mai sunt fructe.

Simu nu ştiu dacă să se supere sau să facă haz; preferă să o lase baltă. Dar când descoperi un geam spart la etajul întâi, se încruntă. Abdicăm, adică, de la propriile noastre îndatoriri, raţionă el, pentru că ani de zile nu se întâmplă nimic care să ne pună în

stare de alarmă. Slăbim strânsoarea planului iniţial, începem să-l considerăm prea aspru — inutil — chiar depăşit, devenim înţelegători faţă de slăbiciuni, de slăbiciunile noastre şi ale altora. Dincolo fructele, aici neglijenţa de a cere imediata înlocuire a geamului spart. Explicaţia că e un geam la etaj nu stă în picioare. Privirea pe care i-o aruncă şefului pazei nu prevestea nimic bun.

— Încotro e secţia de artă? întrebă Simu morocănos, cercetând minuţios fereastra.

De departe răzbătea un zumzet lin de voci în armonie cu atmosfera de reculegere din muzeu; uneori la capătul unui coridor apărea câte-o siluetă care dispărea rapid. Sau se auzea vreun zgomot care imediat căpăta rezonanţa unei asonanţe. Muzeul rămăsese deschis vizitatorilor. Simu controla, în aceste condiţii, toate posibilităţile de pătrundere în incinta instituţiei a unui răufăcător. Nu neglija să admită şi o altă variantă: aceea folosită câteodată pentru jefuirea unor depozite bine păzite. Însoţit de şeful pazei — din ce în ce mai transpirat şi mai puţin sigur de sine — el se interesă de toate cotloanele în care cineva s-ar putea ascunde la ora închiderii. Şeful pazei îl asigura că el însuşi, însoţit de un alt paznic, controla toate sălile, atent să nu fi rămas cineva cu intenţii criminale peste noapte în muzeu.

—- E o afirmaţie absolut sigură? întrebă Simu sarcastic. V-am cam văzut la lucru.

În câteva rânduri se amestecară şi cu grupurile de vizitatori, dar trecerea lor — pe cât îşi putu da seama Simu — nu fu observată în chip special. Nu atrăgeau atenţia, deşi şeful pazei sufla ca o locomotivă în urma lui şi se purta ca un subaltern servil. Şi în timp

ce ei scormoneau în felul aceste, vizitatorii — câţi erau — îşi vedeau în tihnă de ale lor. Străbăteau încetul cu încetul o sală după alta, cu popasuri mai lungi sau mai scurte în faţa lucrurilor care ar fi putut să-i intereseze; porneau lent mai departe, lunecând după un traseu capricios, ca al stropului de apă ce se prelinge pe un geam, de la un capăt la altul al muzeului. Printre ei se afla şi acel personaj care înainta mai încet decât toţi, cu precauţii infinite, călcând cu grijă pe urma bastonului cu care îşi pipăia fiecare pas.

Nici silueta lui singuratică nu atrăgea atenţia nimănui. Supraveghetoarele de săli abia dacă ridicau ochii de pe lucrul de mână, invariabil prezent în mâinile lor. Era un vizitator ca oricare altul, care, însă, venea la muzeu mai des, trezind mereu compasiunea celor care-l cunoşteau de-acum: „Ce să facă un biet om ca el? Îşi caută un mod de a-şi omorî timpul, poate că se alină astfel, închipuindu-și că e la fel cu toţi ceilalţi oameni!” Până mai acum câteva luni îl însoţea întotdeauna o femeie, mărunţică de stat, blajină şi limbută; pretindea că îl învaţă pe soţul ei — bărbatul acesta solitar care-şi căuta calea de înaintare cu vârful bastonului său - să desluşească o operă de artă în cât mai multe culori. Vorbea femeilor acelea simple, care vegheau asupra sălilor cu exponate preţioase, de ascuţimea celorlalte simţuri ale nevăzătorilor. Soţul ei aproape că nu greşea vorbind despre culorile pe care le „citea” cu vârful degetelor şi cu nările chiar, precum şi cu „un simţ pe care-l presupun, fără să înţeleg de unde vine, şi dacă ar fi să înţeleg, tot n-aş putea să vă explic în cuvinte” — adăuga micuţa femeie, cu o

expresie de pioşenie pe faţă, ceea ce ar fi vrut să însemne de fapt foarte mult.

Când apăru în sala de artă, Maria Pincu, supraveghetoarea, îl primi cu o figură care se lumină pe loc.

— Bună ziua, domnu Claudiu. Frumoasă vreme.

Claudiu Creţulescu trecu pe lângă ea cu o expresie de halucinat; „săracu”, îşi zise femeia, întorcându-se silnic la lucrul ei, „nu prea arată bine azi”. Mersul orbului era, în adevăr, mai nesigur decât oricând. Parcă se aştepta la fiecare pas să dea de un capăt neprevăzut al drumului său. Nu s-ar putea spune că nu-l cunoştea, în felul său, până în cele mai mici amănunte; îl avea săpat în toate celelalte simţuri cate nu erau infirme, şi picioarele aproape că-l purtau singure prin toate secţiile muzeistice, o mişcare stereotipă, deprinsă ani şi ani, de când soţia lui avusese fantezia să-l aducă prima dată aici. Avea obişnuinţele lui şi foarte rar se abătea de la ele, oprindu-se în alte locuri decât acelea pe care le prefera. Mai cu seamă în sălile de pictură şi sculptură avea popasuri bine stabilite. Unul dintre acestea era acum foarte apropiat, în drumul său, şi dacă Maria Pincu l-ar fi urmărit din ochi, ar fi constatat, cu surprindere fără îndoială, că tocmai acolo nu se opri. Maria Pincu, însă, era absorbită să adauge cu sârguinţă noi şi noi ochiuri la macrame-ul pe care-l lucra. Iar Claudiu Creţulescu *nu se opri nicăieri* în această sală, în care petrecea de obicei mult timp. Pasul lui tremură, iar faţa îi oglindi, atât cât mai rămânea vie dincolo de suprafaţa întinsă a ochelarilor negri, o panică inexplicabilă. Claudiu Creţulescu se străduia parcă să se înţeleagă pe sine,

într-un efort care se citea pe fruntea sa frământată; şi poate că îl stăpânea şi o tentaţie irezistibilă de a o lua la fugă, de a o lua la fugă ...

III

Simu mai avea în vedere o ipoteză. Se gândea la un complice din interior. Era cu putinţă ca tabloul să fi fost sustras printr-o substituire ingenioasă. Cunoscând ziua de control a directorului, joia, făptaşul putuse face înlocuirea fără nici o primejdie în oricare altă zi. De aceea, revenit în biroul directorului, încercă să verifice această variantă.

— Am să-mi îngădui o întrebare, zise el grav, care, oricât vi se va părea de nedelicată, cere un răspuns foarte hotărât şi bine cântărit Reţin din convorbirea noastră de mai înainte sugestia cu acea pasiune mistuitoare. Poate că asta ar explica furtul, mobilul şi circumstanţele în care s-a produs. Aşadar, în serviciul muzeului sunt numai oameni în afara oricărei bănuieli?

— Mă rog, mă rog, aşa cred, mormăi directorul vădit stânjenit.

— Ideea unei substituiri e prea de „specialitate”, ca să mă exprim astfel, o „specialitate a casei”, pentru a ne permite să trecem cu indiferenţă pe lângă ea.

Directorul dădea semne de agitaţie — şi interioară şi exterioară. Aproape că nu-l lăsă să isprăvească. Explodă ca o grenadă:

— Ah, nu! Nu asta voiam să spun, atunci când mă

refeream la o pasiune. Imposibil! E adevărat că nimic nu se mişcă în muzeu fără ştirea mea şi acest lucru este bine cunoscut de toţi salariaţii. Îndeosebi de secţia artă mă preocup îndeaproape, stârnind chiar unele glume . . . Mă rog, nu contează, glume nevinovate. Vreau să zic că oricare dintre ei ar fi ştiut dinainte că voi descoperi imediat falsul.

—Tocmai de, aceea a încercat o substituire. Imediat după ziua de joi.

—Exclus din alt punct de vedere. Copia e lamentabilă!

Directorul era la un pas de a recunoaşte că putea fi pus el însuşi în capul listei de bănuiţi, datorită pasiunii ce o nutrea faţă de tabloul dispărut. Simu îşi continuă totuși ideea:

—Toţi, absolut toţi sunt în afara oricărei bănuieli? stăruia el.

— Nu înţeleg. Nu vreau să înţeleg.

—Să fim rezonabili, îl îndemnă, calm, Simu. Urmărim nişte himere. Dar nu putem înainta fără să avem certitudinea în legătură cu ceea ce elucidăm.

—În adevăr, îmi dau seama şi eu de însemnătatea răspunsului.

Directorul mai şovăia; reflecta intens.

—Incontestabil că şi eu pornesc de la ipoteza că toți salariaţii sunt devotaţi şi cinstiţi, preciză Simu încurajator, dar anumite circumstanţe pretind o minimă verificare. Tocmai cunoaşterea în amănunt a obiceiului de a controla în fiecare joi sălile muzeului poate că a sugerat ideea substituirii, capabilă să ne inducă în eroare şi să întârzie luarea măsurilor necesare. Dacă tabloul era pur şi simplu luat de la locul lui, mişcat chiar, acest lucru ar fi fost observat

pe loc. E sau nu aşa?

Directorul dădu din cap aprobator. Cu toate că era abătut, îndeplini cu zel tot ce-i ceru ofiţerul anchetator. Simu putu cunoaşte succint întregul personal al muzeului, deşi dincolo de figurile unor oameni obişnuiţi nu putu descoperi duplicitatea firească a unui hoţ, tăinuitor, complice. Nu descoperi nici acea furie pătimaşă în stare să ducă pe cineva la un act extrem. Dintre toţi, numai simpaticul bondoc — din nou pradă unei agitaţii vii — părea să fi ajuns cu gândul până acolo.

I se părea şi cam sâcâitor cu felul jalnic în care îl întreba la fiecare pas — din priviri — dacă a ajuns la vreo concluzie. Nu, Simu nu ajunsese încă să-şi formuleze o opinie. I se părea prea devreme să recapituleze. Ca să-şi adune gândurile, continuându-şi cercetările totuşi, porni să viziteze muzeul scăpând, însă, de prezenţa de scai a directorului. Mergea încet ca şi când ar fi fost unul dintre cei mai obişnuiţi trecători printr-un muzeu, poposind — ca şi alţii acolo unde i se părea că sunt lucruri interesante de văzut. Secţiei de arheologie îi urma cea de istorie medievală. Etnografia exulta de culori şi modele utilizate cu măiestrie, în desene de-o bogată fantezie. Încerca satisfacţii şi uneori uita cine e şi ce-l aducea pe acest teritoriu al miracolelor.

Înaintând lent, cu ceilalţi vizitatori în rând, încerca să-şi formeze o părere cât de cât exactă asupra psihologiei celui care vizitează un muzeu. Ce îl împinge încoace, în sălile care se deschideau ca nişte vaste tărâmuri de cunoştinţe şi frumuseţe? Ce lucruri îl atrag mai deosebit şi ce nu? Urmărea din ochi fie un bătrân singuratic, fie un grup de tineri, fie

nişte perechi solitare, atrase pare-se mai mult de propriile sentimente şi de propria lor nevoie de singurătate. I-ar fi fost imposibil acum să conchidă asupra motivelor pentru care unii se opreau în faţa unei amfore greceşti cu ondulaţii feminine, iar alţii nu, sau în faţa unui opaiţ cu urme pietrificate de funingine? De unde curiozitatea unora şi nepăsarea altora? Care dintre aceşti zoriţi este interesat de fapt de altă secţie sau de întregul muzeu, si nu de o secţie anume, de aceasta în care se afla şi el, Simu, chemat de datoria sa? Şi care e motivul că unii se lăsau vrăjiţi ore întregi de faianţa franceză cu miniaturi de o rară frumuseţe şi coloraţie, pe când alţii se perindau ca printr-o sală de aşteptare dintr-o gară obişnuită şi cenuşie?

Pe obiecte, din loc în loc, observa etichete cu indicaţia: „Nu atingeţi exponatele”. Făcu încercarea de mai multe ori de a nu respecta această lege de bază într-un muzeu, într-o expoziţie. Se întâmplă să nu-l ia nimeni în seamă, sau să-şi atragă privirea dezaprobatoare a unui vizitator; într-o sală îşi făcu apariţia chiar supraveghetoarea - o femeie îmbrăcată într-un halat de-un galben ca al florii de păpădie, încălțată în papuci cu tălpi de pâslă, mişcându-se, deci, fără un zgomot. Deşi nu încă destul de sigur, putea să încline către concluzia că o substituire la lumina zilei putea întâmpina destule greutăţi şi riscuri.

Dar nu, nu era încă timpul să tragă concluzii. Merse mai departe şi, în curând, recunoscu sălile secţiei de artă, nu numai după poziţie şi după şirurile de tablouri agăţate pe panouri speciale, ci şi pentru că îl întâmpină, parcă pe neaşteptate, cu un

joc extraordinar de lumini deosebite, luxuriante, fiecare venind dintr-o lume caracteristică, completându-se armonios. Se opri în faţa câtorva pânze de mari dimensiuni, impresionante prin compoziţie şi colorit, iar ceva mai încolo dădu de ceva cunoscut, care-l izbi ca o întâlnire familiară. De pe umerii unei fete, care privea tulburător, un voal străveziu aluneca lin şi vaporos; era fără îndoială a contrafacere, înrămată într-o ramă îngustă de lemn lăcuit în negru, imitaţie de esenţă scumpă. Eticheta mică pe care scria „Cap de fată“ şi numele pictorului sufereau de-o patină îngălbenită a trecerii vremii, ceea ce dovedea un hoţ versat, atent la toate detaliile faptelor sale. Aici nu era un simplu gest huliganic, ci o acţiune premeditată meticulos şi dusă la capăt cu măiestria unei mâini experimentate.

Nu-şi putea da seama care era diferenţa dintre original şi copie, pe de o parte pentru că nu cunoştea originalul, pe de alta pentru că nu se pricepea cine ştie cât în pictură; apoi îl dominau şi acele prime impresii culese în cabinetul directorului. Recunoştea senzaţia de nelinişte pe care i-o dădea compoziţia simplă — uimitor de simplă! — dar cât de tulburătoare, totuşi! Momentul surprins de artist — chiar şi în această reproducere se vedea — era, în adevăr, deosebit de gingaş, acea trecere de la un anotimp omenesc la altul, de la o vârstă şi stare la alta, într-o armonie care decurgea din însăşi contradicţia pe care o reprezenta.

Pentru prima oară avea ocazia — şi răgazul — de a reflecta la puterea de atracţie a artei, la forţa ei de a emoţiona şi a pătrunde în conştiinţă prin culori şi amănunte revelatoare. Trăi un moment de mare

intensitate interioară, din care se smulse doar cu un efort de voinţă. Privind în jur, deosebi, la repezeală culoarea specifică a halatului supraveghetoarei. Intră în vorbă cu femeia simplă în chipul cel mai firesc, ca din întâmplare, dându-şi părerea despre vizitatori, în general.

Îi spuse, arătându-i tabloul:

— Frumoasă fată. Desigur că o admiră multă lume.

— Oh, foarte multă. Unii stau minute în şir şi se uită, alţii vin de mai multe ori la rând. Şi ea, săraca, cine ştie de când o fi oale şi ulcele!

Cunoştea povestea tabloului, a pictorului. Simu îşi continuă munca, întrebând-o despre cei care vin mai des, care stau mai mult şi dacă nu cumva în ultima vreme i s-a părut că tabloul ar prezenta mai mult interes pentru cineva anume.

Femeia deveni bănuitoare.

Simu o întrebă dacă nu observă la tablou nimic schimbat.

— Doamne, tovarăşe, dar ce crezi matale? Ce vrei să aibă?

— Nu cumva e altul decât cel pe care-l ştii dumneata ?

— De ce vă bateţi joc de mine? Să mă lăsaţi în pace, că sunt femeie în vârstă şi nu v-am supărat cu nimic.

Încercă să se depărteze ofensată, dar el îi vorbi din nou:

— Fii bună încă un minut. S-a mai interesat cineva, în afară de mine, acum, de tablou?

Îi arătă din nou „Capul de fată”ca şi când ar fi făcut o încercare glumeaţă.

— Vai de mine! Eu nu sunt pusă aici să fiu întrebată.

— Dar dacă mi-ar veni cheful să ating un tablou, ce-ai zice? continuă el să „glumească”.

— Vai de mine! Păi se poate? Vă văd şcolat, cum o să faceţi una ca asta? O pictură, o sculptură nu e făcută pentru mâini, ci pentru privit cu ochii.

Simu avu senzaţia că femeia l-a ghicit.

Reluă foarte serios. Ar vrea să pună neapărat mâna pe tablou. Ar avea ceva împotrivă? Alţii nu pun?

— Doamne fereşte! afirmă hotărât femeia, înţelegând că vorbea cât se poate de serios. Nimeni nu are voie să se atingă de obiecte, recită pe nerăsuflate, adăugând de la ea: Chiar dacă m-ar ruga în genunchi.

— Eşti sigură? o întrebă el.

Ea şovăi:

— Poate că ... Dacă ... Doar dacă ...

— Dacă ce? Oprindu-se, femeia se gândea cu luare-aminte; se vedea după ochii mijiţi, concentraţi. Pauza devenea încordată. Simu încercă să o ajute: Dacă e vreun funcţionar sau cercetător ... mă rog, cineva dintre salariaţii muzeului... Asta ai vrut să spui?

Femeia ţâţâi a negaţie.

— Poate doar... orbul, pronunţă cu nelinişte şi nesiguranţă. Doar el are voie.

— Care orb? Simu tresări ca atins de-un curent electric.

— Domnu Claudiu.

— Cine e „domnu Claudiu” ăsta?

IV

Cele câteva elemente de care dispunea în seara aceea locotenentul Simu puteau conduce la o concluzie? Mai urma să primească dimineaţa următoare rezultatele unor cercetări tehnice minuţioase, pe care le ceruse în ajutorul anchetei sale. (De exemplu amprentele eventuale de pe tabloul impostor.) Nu se aştepta totuşi la prea mult, din moment ce trecuseră mai multe zile de la momentul substituirii. Lovitura era prea dibace ca să nu se gândească şi la această posibilitate.

Îl deruta prezenţa lui Claudiu Crețulescu. Ce loc să-i dea în amalgamul de note adunate peste zi în carnet? Cunoscut la muzeu, „domnu Claudiu” se dovedi a poseda o autorizaţie specială, legală din toate punctele de vedere, eliberată de director pe baza unei cereri cinstite, înregistrată şi trecută prin toate formalităţile de rigoare. O avusese în mână. „Subsemnatul Crețulescu Claudiu, cu domiciliul în str. Rândunelelor la numărul 8, apelez din nou la sentimentele de umanitate...“ În colţul din stânga sus, grafiată cu creionul roşu, era aprobarea semnată de director. Totul curat, legal, cum de altfel i s-a prezentat tot ce mai aflase în legătură cu sărmanul infirm, care se amăgea cu înţelegerea artei culorilor, o înţelegere ipotetică, dar perfect plauzibilă.

Simu petrecea o noapte neprielnică somnului; neprielnică nu numai pentru el. Întrebările lui tulburătoare, străbătând parcă întunecimile şi zidurile oraşului, ajungeau până departe, în strada Rândunelelor, ţinându-l treaz şi pe Claudiu Creţulescu. Încercarea lui Creţulescu de a-şi linişti surescitarea cu ajutorul cântatului la vioară eşuase

lamentabil. Pur şi simplu vioara nu-i aducea ca altă dată ceea ce îi lipsea într-o existenţă fără bucuria luminii. Sunetul dulce. Suspinul resemnat. Zvâcnetul către cea mai inaccesibilă zonă de trăire omenească. Avusese uneori iluzia acelei euforii fără nume, greu de cuprins în noţiunile pe care un nevăzător le asimilează, construind o lume într-un chip particular, specific. Reprezentările lui despre lume erau aparte. De exemplu, despre soţie păstra amintirea unei adieri blânde, a unor şoapte calde, a unui punct de sprijin în beznă.

Ea fusese aceea care sădise în el credinţa că în afară de muzică erau şi culorile. Într-un colţ al camerei se afla o masă care nu avea altă destinaţie decât aceea de a-i oferi o suprafaţă diversă „colorată", în nuanţe pe care papilele sale să le poată percepe. Parcurgea un spaţiu catifelat şi ştia că acolo e „verdele". „Iarba e verde" — era şoapta soţiei, asociată inexorabil acţiunii de palpare. Mai era însă şi un miros înţepător, vag însă, şovăitor. Uneori era în stare să se oprească, să aspire atent şi să exclame: „iarba e verde". Toate acestea, trăiau în el, deşi adierea încetase şi şoapta se risipise într-un suspin fără urmare. Nu-şi putea închipui moartea ca unul care vede; după miros, el nu o deosebea de nuntă, dar în palmă era îngheţ. Obrazul soţiei încremenit pentru totdeauna şi rece fusese aidoma cu un bulgăre de zăpadă. Îi asociase culoarea tot după lămuririle pe care i le dăduse ea în lungul anilor: „Iarna e albă"; se îmbracă în haina imaculată şi pufoasă de zăpadă, cu cercei de gheaţă în ureche. ***„Moartea e albă!"***

Stând în picioare lângă masa pe care se afla acel

tablou păstrat ca o amintire de preţ de la soţie, Claudiu Creţulescu se zbătea între a le urî sau a le iubi — acele culori la care nu putea ajunge nicicum. Mereu se ridica ceva între el şi ele. Un nou meterez se adăugase de curând, o alcătuire tulbure, de neînţeles. Sentimentul de neputinţă, care-l cutreiera, nu putea fi fixat şi supus unor întrebări cu răspunsuri clare. Dacă ar fi avut alături un ajutor, poate că ar fi ajuns undeva... Dar era singur, şi aceia pe care ar fi putut să-i întrebe nu mai erau lângă el; soţia se îmbrăcase în hainele iernii, pe când celălalt, prietenul blând şi neaşteptat... cu a cărui mână caldă şi bună se întâlnea cu bucurie... uitând totul, sau încărcându-se deplin cu ceva foarte frumos, aproape ca năzuinţa lui euforică, fără nume, deasupra omenescului.. .

Lipsit de ajutor, se prăbuşea uşor în hău. Hăul era noaptea. O noapte grea şi fără capăt, în care se obişnuise să trăiască tot aşa ca şi oamenii normali. Noaptea dormea. Ca şi el, de altfel, şi locotenentul Aurel Simu ar fi trebuit să doarmă, dar nu izbutea să lipească geană de geană, deşi ar fi dat nu ştiu cât ca să se poată lăsa în voia somnului măcar şi-un minut, măcar şi-un minut...

V

La numărul 8 pe strada Rândunelelor se afla o casă fără etaj, modestă, înghesuită între altele asemenea ei. Pentru a răzbate în curtea interioară, unde se afla locuinţa lui Creţulescu, Aurel Simu străbătu mai întâi — sigur de sine, căci era orientat amănunţit asupra locului — gangul îngust, înalt, sonor, cu cuiburi de

rândunică la colţurile de sus. În fundul curţii era pridvorul ţărănesc, în umbra căruia dormitau o fereastră şi o uşă, ambele închise, oarbe. Locotenentul ştia că locatarul solitar, care se izola şi în acest fel de lumea înconjurătoare, e acasă: Abia bătu la uşă, că ea se şi deschise, destul de brusc ca să te facă să presupui că bărbatul cu ochelari imenşi, negri, se aflase foarte aproape. Faţa lui palidă se desluşea ca o pată albă, exprimând prin trăsături tremurătoare neliniştea şi poate teama.

Simu îi vorbi pe cât putu el mai liniştitor. Încerca să-şi învingă jena că tulbura, într-un fel, ceea ce toţi numeau o „existenţă absolut limpede”. Se folosea de o poveste, încropită pe informaţia sectoristului în legătură cu relaţiile prieteneşti ale lui Creţulescu cu un anume profesor Adam. Aflase din întâmplare — preciza el cât mai natural — că se cunoştea cu Adam, care-i era prieten din copilărie.

— Nu l-am văzut de mulţi ani şi m-aş bucura să-l întâlnesc, dacă ai vrea să mă ajuţi şi să-mi dai voie să mă recomand ...

Fusese tentat să se folosească de un nume fictiv; şi-l rosti pe al sau, dintr-o pudoare acută a sentimentelor, eliminând, bineînţeles, calitatea funcţiei sale. Își propunea să fie atent, deoarece paloarea lui Crețulescu se accentuase. Buzele îi tremurară, trădându-i zăpăceala. Cu cine fusese prieten în copilărie?

— A, Adam! Da, da, cu el. Prieten din copilărie, încerca să se poarte natural, dar nu reuşea. Da, da, e minunat!

Expresia feţei trăda un plâns care abia putea fi stăvilit; se vedea că aşteptase încordat şi acum

nervii cedau.

—Ce e eu el? întrebă cu ascuţimi ciudate în voce. E ceva rău? Aproape că ţipa: I s-a întâmplat o nenorocire? Da? Sunteţi de la miliţie? Îmi aduceţi o veste teribilă? Vă rog, vă rog. . .

Atunci, pe loc, pornirea firească a lui Simu fusese de compasiune profundă, şi încercarea lui spontană fusese de a înlătura tulburarea inutilă a sensibilităţii fragile de infirm. Era mai conştient ca oricând de intimitatea lipsită de lumină în care trăia acest om, care nu putea să vadă nici măcar fotografia propriei soţii, pierdută pentru totdeauna. În camera mică, îmbâcsită cu obiecte disparate, în colţ cu o măsuţă pe care se afla un fel de tablou cu culorile reprezentate din materiale obişnuite — mătase, catifea, stofă, carton — se simţi emoţionat. Da, aceasta fusese prima lui reacţie. A doua fusese de interes faţă de Adam, despre care ştia atât de puţin. A treia... A treia se conturase mai târziu, pe când începea să priceapă că prezenţa lui Adam, foarte concretă în datele ei simple, era în acelaşi timp cât se poate de fragilă. Existenţa lui Adam se risipise de câteva zile ca un fum. Nu se ştia de unde vine, unde a plecat şi pe cât timp, cine era şi la ce şcoală îşi avea catedra. La inspectorat se afirma categoric: nu exista în oraş un cadru didactic cu acest nume. Nici măcar în judeţ ...

Dar până la acel fior în inimă — semn că simţea adversarul undeva pe aproape — încă mai considerase vizita la Claudiu Creţulescu doar ca pe o simplă chestiune de rutină. Prezenţa în casă a atâtor semne de interes faţă de arta plastică netezise calea întrebărilor pe care ancheta i le impunea.

—Bănuiesc că vizitezi secţia de artă a muzeului; nu-i aşa? îl întrebase căutând să-şi stăpânească încordarea.

Mai târziu înţelese că întrebarea cu care Crețulescu îi răspunsese ascundea ceva: replica lui sunase aproape instantaneu:

— De unde ştii?

Și tremurul glasului, da, de care-şi dăduse seama mai târziu, pe când reconstituie vizita, dovedea că infirmul ştia mai multe, încercând cu disperare să ascundă adevărul. Recunoscând că mergea la muzeu, accentua că soţia îl obişnuise să o facă.

— Ea era o pasionată şi mă lua şi pe mine, foarte des. Trebuie să recunosc că avea dreptate; e o atmosferă foarte reconfortantă. Îşi continua şi acolo exerciţiile de acasă. Claudiu arătă cu un gest al capului tabloul curios de pe măsuţă. Mă punea să pipăi tablourile, să spun ce culori simţeam, îmi scosese şi o autorizaţie specială. A fost ideea ei.

— Ai continuat şi pe urmă, dacă nu mă înşel...

—Da. Din obişnuinţă. Şi în memoria bietei mele soţii. Pentru mine a fost o pierdere groaznică.

Pauzele în dialog deveneau din ce în ce mai ciudate. Aurel Simu înţelese că orbul îşi dăduse seama că de fapt era interogat. Revăzând totul, descoperi şi o anumită insistenţă în a atribui vizitele sale la muzeu exclusiv soţiei. Nimănui altcuiva. Spre exemplu lui Adam. Tocmai stăruinţa aceasta ostentativă, în ciuda tonalităţii de naturaleţe căutată, îl făcuse pe Simu, după primele întrebări, să se intereseze şi de acest Adam care-i răsărea în cale parcă din neant.

—Cu el n-ai fost niciodată prin staţia de artă a

muzeului?

— Cu cine? Cu Adam?

Claudiu Creţulescu nu folosea acest fel de a se mira ca pe un tertip; mai degrabă părea că nu înţelegea cu adevărat. Înainte de a formula răspunsul („Lui nu-i plăceau muzeele şi chestiunile de artă"), îşi ridicase bărbia şi rămăsese într-o aşteptare nemişcată, atentă, ca atunci când ar fi voit să prindă un zvon nedesluşit venind de departe.

Felul în care încerca să-l ţină cât mai departe de orice bănuială pe prietenul său Adam bătea la ochi cu insistenţă din ce în ce mai mare.

— Dar ce-i plăcea dumnealui? izbuti să formuleze fără a depăşi nota unei întrebări decente.

— Ce să-i placă?

Din nou, Claudiu dădea semne că nu pricepea.

— Eu mi-l aduc aminte amator de pictură bună, se hazardă Simu.

— Pe cine, mă rog?

— Pe Adam.

— Adam? Părând sincer uimit, Claudiu explică, sâcâit de o răguşeală nărăvaşă; Nu, nu, Adam nu prea arăta interes faţă de artă. Nu-i păsa de ea, deşi era un romantic în felul lui. Şi pentru că acel cuvânt „romantic" păru să sune nelalocul lui, preciză mai departe: Adică, avea fantezie. Un caracter plin de bunătate, de omenie, care n-ar fi jignit sentimentele cuiva. Cu toate că nu împărtăşea vederile soţiei mele în legătură cu arta plastică, el niciodată nu şi-a permis o observaţie în acest sens. Dimpotrivă, despre ea vorbea ca despre o sfântă.

— Nu te-a îndemnat să te duci la muzeu, dar nici nu te oprea. Te duceai destul de des.

— De unde ştii?

Întrebarea lui Claudiu venise instantaneu, şi tonul ei, mai cu seamă, îl făcuse pe Simu să-şi muşte buzele furios. Inventă o explicaţie, atât cât poate fi găsit ceva plauzibil în asemenea situaţii: i se spusese, pe când se interesa de Adam ca de un vechi şi bun prieten.

— După ce mi-am pierdut soţia, el a fost singurul care, dincolo de o mână de ajutor întinsă din întâmplare ca să trec strada, mi-a adus şi prietenia sa caldă şi bună. El este binefacerea mea, un partener înţelegător într-o singurătate pe care nu am cum să ţi-o explic şi nu ai cum o înţelege. Omenie ca a sa rar se găseşte în lume! Alături de el mă simt înălţat, exaltat şi, dacă n-ar fi preţios, aş folosi chiar cuvântul „fericit”. Acesta e Adam!

Recapitulând, Simu fu nevoit să constate că pentru el Adam încă nu există, după cum pe tabloul îndrăgit de Claudiu Creţulescu, atins de atâtea ori cu mâna, nu se afla nici o amprentă digitală! Flerul anchetatorului tresări. Adam. Tocmai pentru că nu l-a însoţit niciodată pe prietenul său nevăzător la muzeu şi tocmai pentru că striga în gura mare, cât putea de tare, că nu-l interesa pictura nici cât negrul sub unghie... Claudiu se folosise chiar de cuvântul „ageamiu”; Adam era un „ageamiu”, şi în materie de artă călca în străchini! Iarăşi şi iarăşi aceeaşi stăruinţă ostentativă, aproape dramatică, cu atât mai concludentă acum, când Simu stabilea în tăcerea adâncă a nopţii ipoteza cea mai plauzibilă: Adam era autorul furtului, deşi faptul în sine fusese săvârşit de omul cu reputaţie nepătată, de-o cinste ireproşabilă, care era Claudiu Creţulescu. Încă nu-şi putea explica

modalitatea prin care buna-credinţă a acestuia fusese înşelată. Învăluit în mister, Adam avusese geniala idee de a pune între el şi urmăritorii săi — aşa cum în basme se aruncă în urmă o perie care se transformă într-o pădure deasă, de netrecut — un ocean de întuneric, pe Claudiu Creţulescu.

Experimentatul miliţian Aurel Simu înţelesese că, în jocul dintre el şi Adam, nu făcea altceva decât să ocupe deocamdată locul pe care tâlharul i-l destinase premeditat. Se afla, cu alte cuvinte, exact acolo unde Adam voise să se afle după ce furtul va fi descoperit. Planul era drăcesc şi Simu se gândea furios că nu va avea cum să ocolească obstacolul pus în cale; Claudiu. E foarte adevărat că fuseseră luate toate măsurile care se impuneau: punctele de graniţă fuseseră avertizate şi urmau să primească un portret-robot al lui Adam; erau cercetate ghişeele gării şi ale biroului de voiaj spre a se stabili în ce direcţie îşi cumpărase bilet de tren presupusul prieten al lui Claudiu, atunci când plecase într-o călătorie „de câteva zile“. Nici un amănunt nu era lăsat nefolosit în interesul cercetărilor.

Dar Simu rămânea deocamdată faţă în faţă cu acest imens întuneric, în care încerca zadarnic să pătrundă şi să găsească adevărul.

VI

Cine ar putea spune cu precizie în ce se convertesc imaginile şi noţiunile de care ne folosim în mod obişnuit în existenţa noastră cea de toate zilele, atunci când depăşesc un intens perete de beznă şi pătrund într-un univers atât de aparte de ceea ce

trăim obişnuit. N-ar fi putut-o face nici Claudiu Crețulescu, deşi se afla într-un moment decisiv al vieţii sale. Învălmăşeala începea cu Adam şi se sfârşea cu acest prieten al lui Adam, pe care-l simţea veşnic prezent în preajma lui, treaz şi atent la orice ar fi făcut. Uneori avea senzaţia aproape materială că se apropia mai mult decât se cuvenea de căminul în care se simţise la adăpost până în urmă cu câteva zile. Îi auzea paşii încă îndepărtaţi, încordându-se de parcă se pregătea să-l înfrunte cu o vehemenţă ce nu-i stătea în caracter. Ecoul de paşi lovea în sensibilitatea lui ca un târnăcop în zidul ce trebuia demolat. „Un al treilea între noi este cu neputinţă", îl prevenise Adam de mai multe ori. „Când el va veni, eu voi dispărea!" Antipatia lui Claudiu se intensifica atunci când era nevoit să conchidă că acest „al treilea" se şi făcuse prezent, stăruia în existenţa lui şi-l gonise pe Adam, întocmai aşa cum îi şi prevestise. Adam reuşise în adevăr să-l facă să vadă în Simu nu un reprezentant al unei autorităţi — aşa cum fusese înclinat la început, în faţa avalanşei de întrebări asemănătoare cu ceea ce bănuia că e un „interogatoriu" — ci o forţă brutală şi oarbă care secera omenia şi blândețea de pe suprafaţa pământului.

Așteptându-l, Claudiu se gândea la necruțarea pe care i-o trimitea încă de departe şi pe care i-o punea pe umeri când se afla în imediata apropiere. Şedea nemişcat în fotoliul din faţa uşii, fără un gest, ore întregi, ascultând încordat orice urmă de zvon ce ar fi venit dinafară.

Femeia care-i îngrijea gospodăria şi-i făcea aprovizionările povestea că în dimineaţa aceea se

speriase chiar, întrucât îl găsise în fotoliu aşa de rigid, cu umerii astfel căzuţi şi cu capul lăsat pe spate, încât crezuse — Maică precistă! — că-şi dăduse duhul. „Nici moartea soţiei nu l-a zdruncinat în halul ăsta!“ accentua ea, gata să adauge un alt amănunt încă şi mai uimitor.

Şi în acest timp, Claudiu aştepta, ridicând fruntea şi adulmecând ori de câte ori i se părea că aude aproape paşii care-i sunau ca un ecou necurmat în conştiinţa agitată.

Când auzi bătaia în uşă se ridică din fotoliu decis să-şi înfrunte oricum oaspetele nedorit. Simu îi aducea de data aceasta (Oare, Simu îl chema cu adevărat?) nu numai necruţarea lui autoritară, ci şi încă ceva, o undă difuză, fără nume, un fior care pătrunse în el şi răvăşi tot ceea ce abia izbutise să aşeze. Tremura din tot trupul, încercând să înţeleagă după mișcările noului sosit ce-i aducea neliniştitor şi tulbure încă.

Simu îi ceru amănunte în legătură cu Adam.

—Cine e Adam la urma urmei, te-ai întrebat vreodată? Ce ştii despre el?

Se pregătise să-şi apere prietenul şi iată că nu putea; nu ştia prea multe despre el (Cine era în realitate, de unde răsărise, ce urmărea etc.), *după cum nu ştia despre alţii cu care intra în contact*. Avusese, însă, încredere în propriile lui simţuri. Avea dreptul să-şi aleagă prietenii după propriile sentimente. Căile prin care încerca să despartă oamenii în buni şi răi nu erau aceleaşi ca ale oamenilor cu văz, deci cu o sensibilitate normală. Cu toate acestea însă îşi putea forma şi el o părere care să nu fie eronată cu totul. Era convins că ceea ce

spunea era temeinic. Şi totuşi nu putea scăpa de o senzaţie apăsătoare de nesiguranţă şi spaimă, care venea, pare-se, de la o nuanţă de miros ciudat, o vagă aromă de muzeu şi de uleiuri folosite în pictură.

Nu mai putu sta în fotoliu. Se ridică şi începu să se mişte prin casă, pradă unei agitaţii greu de ascuns. Şoptea cu accente tragice: „Adam va reveni. Mi-a spus că nu va lipsi decât câteva zile, cel mult o săptămână. El nu e în stare să mintă sau să facă rău ...“ Tocmai atunci degetele sale atinseră un obiect necunoscut şi foarte cunoscut, în acelaşi timp, pe care Simu îl adusese şi îl aşezase pe măsuţă, peste tabloul experimental lăsat de soție. După primul şoc — îşi trăsese degetele ca ars — pipăi din nou.

— Ţi se pare cunoscut? întrebă Simu.

Claudiu nu răspunse. Pipăia încet, încercând să-şi amintească ceva, în timp ce Simu îi vorbea de un fâş negru, pe care l-ar fi purtat într-o zi anumită a săptămânii trecute.

— De la Adam îl aveai? Acum unde e?

— Ce? Ce anume?

— Fâşul.

Făcu eforturi ca să poată răspunde, zdrobit de greutatea faptelor de care se lovea. Nu purta fâș din pricina zgomotului continuu pe care-l face şi care i-ar acoperi celelalte zgomote ale străzii. Şi, totuşi, susţinea Simu, vinerea trecută fusese văzut îmbrăcat cu un fâş negru, fâlfâind în voie. Adăugase:

— Lui Adam îi place îmbrăcămintea largă. A lui fusese ideea să-l porţi?

— Nu... nu ştiu. ***Nu-mi aduc aminte de nici un fâş.***

— Cei de la muzeu şi-l amintesc foarte bine,

preciză Simu aspru fără să vrea.

Pe trăsăturile dinafara ochelarilor negri, imenşi, citea o încordare fără margini. Simu avu impresia că asista la un teribil efort de a face lumină în memoria plină de întuneric. Îi propuse să parcurgă împreună ziua aceea de vineri, s-o străbată pas cu pas, din momentul întâlnirii lui Claudiu cu Adam.

— Ştiu doar atât: că a fost o zi fericită.

— În ce sens?

— M-am plimbat îndelung cu Adam. La braţ amândoi, prin parc. Era soare şi ne simţeam eliberaţi de orice griji mărunte, chiar de gândurile obişnuite, pământene. Ne simţeam uriaşi, planând undeva foarte departe deasupra lumii.. .

— Şi apoi?

Simu punea întrebarea încordat ca un arc. Se simţea foarte aproape de un punct decisiv, pe care, însă, Claudiu îl îndepărtă simplu, ridicând din umeri.

— Apoi? Nimic, zise el aproape dezolat.

— Chiar nimic, nimic?

— ***Absolut*** **nimic.**

— Gândeşte-te bine. Au urmat doar atâtea ...

După o şovăială, Claudiu preciză cu glasul tremurat:

— Trăiam exuberant şi puternic... Nu găsea cuvintele de care avea nevoie, dar continua prinzând vigoare: Alunecam şi pluteam în sferele pe care mi le-am dorit întotdeauna şi al căror secret nu-l ştia decât el...

— Adam?

Claudiu făcu „da“ din cap. Dar Simu văzu cum degetele sale coborau din nou, încet, temătoare, spre tabloul adus de el şi aşezat pe masă: „Capul de

fată”. Faţa lui Creţulescu lăsa să se întrevadă că această prezenţă echivala cu un puternic sentiment de spaimă inexplicabilă.

— Nici asta nu-ţi aduce în memorie nimic?

Simu aştepta sufocat.

VII

Evenimentele se precipitară. Ancheta în legătură cu Claudiu Creţulescu rămase deocamdată pe planul doi. Simu fu nevoit să părăsească acest teren nesigur ca o mlaştină pentru a se repezi pe o pistă nouă. Se aflase că Adam îşi cumpărase biletul de tren cu destinaţia S. Salariata de la ghişeul agenţiei de voiaj recunoscu — sau i se păru că recunoaşte — în portretul robot ce-i fusele arătat pe acela care-i spusese, atunci când stăruise pentru un loc la primul tren spre S., că este „specialist în evaluarea operelor de artă”. Era de notorietate că, de curând, muzeul din acel oraş descoperise în depozitele lui puţin cercetate mai înainte o splendidă pânză de Rembrandt. În răstimpul, cât îl avu disponibil până la plecare, Simu fu ocupat să urmărească în ziare relatările în legătură cu acest tablou regăsit aproape miraculos. În toate ziarele se scriau rânduri exaltate, se foloseau cuvinte puternic colorate, se făcea risipă de emoţii, iar Simu se cutremura bănuind în ce primejdie se afla Rembrandt, dacă rechinul de Adam o luase, în adevăr, într-acolo.

Aflase apoi că lovitura pe care-o pregătea Adam respecta aceeaşi manieră de lucru ca şi la muzeul lor: exista, adică, şi aici o cerere a unui nevăzător, în termeni foarte apropiaţi de cei folosiţi de Claudiu

Creţulescu, şi exista Adam însuşi, dacă se va adeveri că o luase fără nici o abatere spre interiorul ţării, în loc să încerce să treacă frontiera cu prima sa pradă. De aici puteau decurge câteva ipoteze. În primul rând, aceea că adversarul său nu lucra izolat, ci era încadrat într-o bandă. Ceea ce izbuteau unii să sustragă, alţii treceau peste graniţă, într-un mod pe care urmau să-l stabilească. În acest caz, aria de acţiune împotriva hoţilor trebuia mult lărgită.

Simu era conştient de toate consecinţele posibile în timp ce îl asculta pe locotenentul Alecu, un bărbat prezentabil, în haine de o ţinută ireproşabilă, care forma fraze frumoase, punându-l pedant la curent cu ceea ce se stabilise până în acel moment la S.

Care erau faptele? Unul dintre funcţionarii muzeului sesizase miliţia că fusese depusă o cerere a unui orb prin care acesta solicita dreptul să atingă exponatele, inclusiv cele din sălile de artă. Ar fi fost imposibil — declara Alecu în stilul lui preţios — să nu se manifeste spiritul de vigilenţă, mai ales că nu demult se făcuse o prelucrare cu colectivul muzeului tocmai în această direcţie. Descoperirea preţiosului tablou al lui Rembrandt îi obliga. Asupra lui plana o primejdie reală, cu atât mai mult cu cât hoţul de la celălalt muzeu o luase încoace.

— Cum îl cheamă pe orb? întrebă Simu, pe când se îndreptau spre sediul muzeului. Pe urmă, cântări îndelung în minte acest nume complet necunoscut, ca şi când acesta i-ar fi adus vreun element nou în ancheta sa. Ce fel de om e?

— Nu prea în vârstă, mai mult tânăr. Un nemulţumit de soarta sa. Din ce-am putut afla despre el, se pare că şi-a pierdut vederea într-un

accident de maşină în copilărie.

— Sunt aproape sigur că puţin îi pasă de muzee şi de arta plastică. Aşa e, tovarăşe Alecu? Alecu confirmă fără să şovăie. L-a apucat subit pasiunea frumosului! exclamă cu sarcasm amar Simu, presimţind reîntâlnirea cu metoda cunoscută. Are şi un prieten, dacă totul e să fie identic, unul care-i aduce alinare şi fericire. Apropo, nu se întâlneşte cu nimeni de câteva zile încoace? Cu un „prieten”, stărui Simu în aceeaşi tonalitate sarcastică, în parc, pe-o alee însorită, un om întreg şi un infirm, prieteni dragi, unul mai uman decât celălalt, înclinaţi spre romantism, nu spre artele frumoase ...

Alecu nu-i înţelegea starea sufletească, dar încerca să-i dea cât mai multe răspunsuri, conducându-l prevenitor, de parcă-i era oaspete personal, nu tovarăş de misiune. După ce urcară scara de marmură a somptuoasei intrări, continuară pe un coridor luminos, cu un rând de ferestre pe-o parte, şi în cealaltă cu un rând de uşi albe, cu delicate modele rococo. Pe una scria „Director”, şi această similitudine îi păru lui Simu aproape grotescă, incredibilă. Cererea însăşi, redactată aproape în aceeaşi termeni („...apelez la sentimentele umane ale dumneavoastră şi ale colectivului pe care-l conduceţi...“) îi aduse lui Simu foarte aproape pe vicleanul său adversar, care de data aceasta nu se apăra, jucându-se, ci *îl provoca de-a dreptul.*

În mintea lui se născu un gând ce-l făcu să nu se mai intereseze de toate amănuntele pe care Alecu le cerceta cu minuţie. Spre uimirea acestuia, îl întrebă nerăbdător:

—Văd că i-aţi dat aprobarea. I-aţi şi comunicat rezultatul?

— Cred că i s-a răspuns în scris.

—Aţi întrebat la miliţie dacă sunt de acord? Sau v-aţi bazat pe aspectele „curate” ale chestiunii?

—Cred că a întrebat funcţionarul care mi-a prezentat cererea.

Funcţionarul veni imediat şi făcu precizarea că nu a întrebat pe nimeni de la miliţie, că a prezentat cererea directorului şi abia după prelucrarea aceea s-a adresat lui Alecu. Sigur că-şi aducea aminte de orbul care venise cu cererea. Nu i-a răspuns în scris lui Daniel Vlăduceanu, iar în muzeu nu fusese semnalat vreun orb.

— Ce-ar fi, tovarăşe Alecu, să aranjăm noi să i se comunice? propuse Simu în cele din urmă. Va merge cu noi funcţionarul care a vorbit cu Vlăduceanu, îl va recunoaşte şi-i va aduce la cunoştinţă vestea cea bună, cum că cererea i-a fost aprobată.

Daniel Vlăduceanu locuia pe Splaiul Independenţei, în partea mărginaşă a acestei străzi, într-o căsuţă modestă, dincolo de un gard înalt din scânduri negre, şubrezite de scurgerea vremii. Cei doi ofiţeri de miliţie rămaseră în umbra gardului, urmărind cu auzul scârţâitul jalnic al porţii şi paşii funcţionarului de la muzeu. După părerea lui Simu nu aveau nevoie să se ascundă pentru că „nu speriau nici un vânat“. „Acest vânat nici nu există.“

Aceasta era profunda lui opinie, deşi acceptă până în cele din urmă — din probitate profesională — minimele măsuri de prevedere elaborate de colegul său. Îl auziră pe funcţionar bătând într-o uşă, întrebând de Vlăduceanu, şi tot ce mai urmă când

acesta se arătă.

Vlăduceanu era cu adevărat un tip irascibil. Tună şi fulgeră împotriva vizitei care-l inoportună. Zadarnic îi vorbea reprezentantul muzeului cu blândeţe şi înţelegere. Ceea ce susţinu infirmul îl făcu pe Simu să-şi muşte buzele şi să-şi strângă pumnii. Alături de el Alecu, palid, clipea cu un aer vinovat. Daniel Vlăduceanu afirma răspicat că habar nu avea de nici o cerere către muzeu şi că-l doare-n cot de muzee şi de alte chestii dintr-astea. Dracul să le ia pe toate!

—- Să mergem! îi spuse lui Alecu câţiva paşi mai încolo de casa lui Vlăduceanu, despărţindu-se subit de funcţionarul de la muzeu, care rămăsese perplex. De-acum fiecare secundă îşi are însemnătatea ei!

VIII

Inima lui Simu era rece ca gheaţa. Maşina gonea, sunând prelung din claxon ori de câte ori se iveau alte vehicule în cale. Inima i se răcise din clipa în care comandantul îi transmisese comunicarea punctului de frontieră J. La J., fusese pusă sub control o maşină suspectă. Se pare că hoţul de tablouri, după ce aruncase momeala în S., se amestecase în uriaşul reflux de toamnă al turiştilor, încercând să se strecoare neobservat peste graniţă.

Grănicerii aveau nevoie de Simu pentru a stabili dacă acesta era omul căutat. Maşina străbătu cu o sută patruzeci de kilometri pe oră ultima porţiune a drumului. Sunând năprasnic, automobilul miliţiei se apropie de cocheta clădire a punctului de frontieră. Simu sări din mers, cât pe-aci să-şi piardă echilibrul.

Comandantul postului de grăniceri îl puse la curent cu cele întâmplate. Îl conduse apoi la splendidul „Opel“ alb, staţionat pentru control. Locotenentul de miliţie făcu paşi mari, nerăbdător să ajungă faţă în faţă cu presupusul său adversar. Lângă maşină întâlni un bărbat care fuma paşnic, nu prea înalt de statură, pleşuv, cu câteva şuviţe de păr pieptănate lins peste suprafaţa lucie a craniului. Avea o voce catifelată, chit că formula de fapt un protest. Nu înţelegea pur şi simplu de ce se proceda astfel cu el şi de ce era oprit să plece mai departe, când nu încălcase cu nimic vreuna din legile ţării minunate pe care o vizitase cu plăcere. Vorbea în franceză şi după paşaport era cetăţean monachez.

— Nu credeam c-am făcut ceva rău cumpărând de la ţărani *picturi religioase* pe sticlă. Desenele naive, culorile primitive îmi dau fiori de viaţă arhaică, poate un tulburător filon ancestral, ceva simplu şi natural cum numai în ţara dumneavoastră am găsit...

Ceea ce spunea era convingător. Simu trecu încet prin mâinile sale sticlele, pe care autori neîndemânatici amestecaseră culori vii şi simboluri naive pentru a reprezenta o lume la intersecţia realităţii cu visul. Străinul nu contenea să-şi formuleze — cu modulaţii catifelate — regretul că nu cunoscuse legile care interzic acest mod de circulaţie a valorilor spirituale. Îşi îndulcea mai mult vocea. Dacă ar fi ştiut, s-ar fi abţinut fără discuţie. Dar acum, dacă ajunsese până aici, oare nu ar fi drept să se manifeste faţă de bunele lui intenţii clemenţă şi înţelegere?

Întreba şi-l privea intens pe Simu. Acesta îşi simţea inima tot rece ca gheaţa, gândindu-se că un

asemenea glas ar fi putut să-i pară unuia cum e Claudiu Creţulescu un balsam, exaltându-i spiritul de sacrificiu în direcţia dorită de el, cel care se dădea drept un om ca toţi oamenii, un prieten drag, un Adam oarecare. Întrevedea în acest om adversarul abil şi primejdios, deşi nu-şi conturase încă nici o dovadă cu care să se susţină în faţa propriei conştiinţe. Căuta să descopere, sub înfăţişarea distinsă, trăsăturile specifice celuilalt: tăietura — cam vulgară a gurii, culoarea aprinsă a părului, pistruii din pometţii proeminenţi, în perfectă armonie cu expresia șireată a ochilor mici, de obicei apăsaţi de povara pleoapelor coborâte...

Cea mai bună dovadă ar fi fost tabloul, acea compoziţie sustrasă din muzeu, „Capul de fată“, pânza valoroasă care putea fi plasată rapid şi rentabil... Îl asculta cu atenţie, privindu-l intens şi trecând încet la altă bucată de sticlă colorată. Simţea o oarecare tulburare venindu-i de la ochii strălucitori, puternici ca nişte reflectoare misterioase.

Înregistra aproape inconştient detalii ale suprafeţei şi volumului, ale netezimii feţei şi asprimii dosului de hârtie ieftină, lipită cu mijloace rudimentare. Părea că se află din ce în ce mai mult sub puterea ochilor mari, puţin umezi, foarte luminoşi, armonizându-se în primul rând cu catifeaua de bună calitate a vocii...

Şi deodată se cutremură.

Îşi plecă privirea, pe când mâinile întorceau pe faţă şi pe dos o pictură pe sticlă şi degetele sale încercau să dezlipească hârtia lipită pe spate... O mişcare scurtă, parcă neterminată, brusc întreruptă

de un trăsnet care căzu din senin asupra lui. Se clătină? De ce? Se prăbuşi? Când? De ce simţea durerea aceea insuportabilă în degete? Ce le înfăşură cald şi lipicios? Şi de ce zgomot de sticlă spartă? De ce vuietul acesta ca de război?

IX

Hoţul încercase să fugă. Într-un moment pe care-l socotise prielnic, aflându-se singur cu civilul acela care părea pe pragul unei descoperiri ce-i putea fi fatală! Îl lovise atunci şi încercase să-i smulgă tabloul din braţe. Simu nu-l lăsase, strângându-l cu atâta patimă, încât sticla se sfărâmase, tăind în carnea degetelor. Atunci străinul sărise în maşina sa, ţâşnind parcă spre orizont. Soldatul care-i ieşise în cale, dacă n-ar fi izbutit să sară, ar fi fost pur şi simplu spulberat. Asupra maşinii se trăseseră focuri de armă. O cotitură, apoi alta — ca să scape de tirul gloanţelor. La un moment dat pierdu controlul asupra volanului. O aripă lovi furios o bornă de beton armat. Întreaga maşină ţopăise câteva momente ca apucată de streche, apoi se rostogolise de vreo trei ori, izbindu-se, până la urmă, de trunchiul unui copac.

Îl găsiră sub sfărâmături zăcând fără viaţă, ca o păpuşă neînsufleţită din care fuseseră scoşi câlţii şi arcurile interioare. Dar „Capul de fată” se afla în siguranţă la pieptul lui Simu. Adversarul său fusese fără îndoială un as în materie. De data aceasta i se înfundase, şi Simu ar fi putut să se considere satisfăcut de victoria repurtată. Indiferent de circumstanţe, era evident că orbul fusese împins la

un act antisocial de glasul catifelat şi de falsa umanitate pe care o afişa cu neruşinare hoţul. Mai mult decât furtul în sine, comportarea neomenească faţă de orb îi apărea într-o lumină sinistră locotenentului. Oricâtă clemenţă ar avea legile şi cei care le aplică faţă de asemenea cazuri ieşite din comun, Claudiu Creţulescu trebuia să dea, dacă nu socoteală ca un om întreg, cel puţin să-şi explice fapta, s-o justifice dacă-i stătea în puteri, să-şi exprime regretul pentru uşurinţa de care dăduse dovadă.

Cu aceste gânduri ajunse Simu la comandant. Colonelul Nicolau îl primi imediat. Ridicându-se de pe scaun, veni să-i strângă mâna, felicitându-l în felul acesta simplu, fără cuvinte de prisos, dar cald şi viguros.

— Necazurile noastre nu iau, din nefericire, sfârşit cu ceea ce ai izbutit, Simule, începu el cu un aer resemnat, arătând locotenentului un scaun, semn că au de discutat.

— Aşa cred şi eu, confirmă Simu, cu gândul la Claudiu. A rămas Crețulescu ăsta. ..

— Tocmai în legătură cu el voiam să-ţi vorbesc neapărat, Simule. Nu ştiu cum de i-a venit ideea de a se spânzura! Nu e în firea lucrurilor. Oricum, faptul s-a petrecut. Un moment, Simule. L-a salvat menajera, care, îngrijorată din pricina stării lui, s-a întors din drum să se mai convingă o dată că totul e în ordine. L-a găsit agăţat de cârligul din tavan. Stai, nu te pripi! Poate că acum e în afară de orice pericol. Femeia ne-a adus acum vreo jumătate de oră scrisoarea de adio a nefericitului. Iat-o. Nu e adresată nimănui, dar din câte am înţeles, citind-o,

te interesează direct. Ţi-o dau, citeşte-o şi trage toate concluziile. Apoi să încheiem dosarul acestei afaceri.

Simu înţelese abia mai târziu tâlcul îndemnului de a nu se pripi, de a nu judeca în grabă.

În noaptea aceea n-a fost chip să doarmă, deşi era frânt de oboseală. Pe de o parte, încercând să pătrundă înţelesul mai adânc al scrisorii lui Crețulescu („Sunt faţă în faţă cu propria mea conştiinţă... ”), pe de alta, luptându-se cu simţământul de vinovăţie pe care patetica scrisoare i-l inspira. Îl revedea pe infirm în timpul ultimei lor convorbiri. Se subţiase şi se uscase în răstimp de câteva ore necrezut de mult; se scofâlcise şi se cocoşase exprimând prin toate trăsăturile sale fizice o suferinţă interioară fără margini. Regăsea în confesiunea dramatică aceeaşi neputinţă de *a-şi aminti şi de a înțelege*; gândirea sa făcea eforturi desperate şi sărea de la starea de euforie („mai presus de sensibilitatea mea obişnuită, mai presus de propria mea fiinţă“) la zona cea tulbure care rămăsese în fiinţa sa, vag de tot şi depărtat, ca un vuiet de tren care străbate cine ştie unde un pod metalic. Acestea le spunea Claudiu, în esenţă, în scrisoarea de adio, destinată să-i explice gestul. Nu-şi aducea aminte de nimic rău, dar era apăsat de simţământul unei vinovăţii inexplicabile. Cum şi în ce fel greşise nu ştia, nu-şi putea explica. Probabil că între momentul înaltei euforii şi revenirea la realitatea cotidiană se petrecuse ceva inexplicabil şi teribil, ceva ce scăpa, alunecos, înţelegerii şi memoriei sale. („Cu o asemenea nesiguranţă nu se poate trăi; eu, cel puţin, nu, nu pot. Şi atunci mai

bună e moartea decât povara continuă ...”)

Cum îşi cobora pleoapele, Simu îl şi vedea pe Claudiu, uscat ca o creangă iarna, zbătându-se în viscol, cu acelaşi geamăt scârțâitor şi sinistru: „Nu-mi aduc aminte! Nu-mi aduc şi nu înţeleg! Totul începuse promiţător şi fierbinte...“ Dimineaţa îl prinse cu capul greu, indispus, obosit de moarte şi fără să fi ajuns la capătul frământului său. Porni la serviciu fără nici un chef. Ajunsese să se învinuiască că-l dusese pe Claudiu Crețulescu până în pragul sinuciderii cu stângăcia sa. Îşi spunea că procedase fără tact, lovind cu necruţare, fără să-şi dea seama că ticăloşia îşi luase drept paravan un caracter cinstit şi integru. Avea, ca atare, o datorie de plătit faţă de Claudiu. Şi nu numai faţă de el. Datoria lui era să priceapă până la capăt circumstanţele cazului, pentru ca închiderea dosarului să nu mai lase nimănui nici un dubiu.

Se pomeni că îşi schimbă drumul. Şi avu norocul să îl găsească încă acasă pe Sabin Herescu, un binecunoscut nume în neurologie. Bărbatul ascetic, distins, îi întinse prietenos mâna delicată, cu degete lungi, nervoase. Rămase cam mirat aflând că un locotenent de miliţie avea nevoie, nici mai mult, nici mai puţin, decât de un tratat de parapsihologic, sau de ceva „în genul acesta”.

— Cum ţi-a venit ideea, dragă? întrebă Herescu fără să-şi ascundă uimirea.

— Nu ştii cum e în meseria noastră? Întotdeauna se iveşte câte ceva care pare ieşit din comun, sau este ieşit din comun. Am citit undeva relatarea unei dileme judiciare: criminalul pretindea a fi săvârşit fapta împotriva voinţei sale, în stare de hipnoză. Ştiu

că un om în stare de hipnoză poate săvârși fapte pe care i le comandă o altă voinţă mai puternică; întrebarea e dacă şi fapte care, în mod obişnuit, sunt împotriva firii celui în transă. Aşadar, hipnoza ar putea fi folosită de oameni şi în cazuri de călcare a legilor?

Herescu râse potolit. Se aflau pe un teren alunecos, un fel de ţinut al nisipurilor mişcătoare. Îl îndemnă la prudenţă şi accentuă că, într-un caz de acest fel, el n-ar putea să-l susţină în faţa justiţiei.

— Am venit ca particular. Mă interesează ca atare. Convorbirea noastră nu te angajează cu nimic. Vreau eu să mă lămuresc în această problemă.

— Atunci, te ascult mai departe.

Simu îi relată cazul lui Claudiu Crețulescu, aparent şi hoţ şi victimă, care nu-şi mai aminteşte cum a acţionat.

— N-ar fi exclusă ipoteza drogurilor. Sau administrarea sistematică a unor tranchilizante până la a reduce la zero voinţa victimei transformată în făptaş, împotriva firii sale.

Simu înclina către hipnotism sau poate către ceva mai mult chiar ... Ceva nou şi neîntâlnit încă ...

— Altfel nu poate fi elucidat acest caz. Personal cred că nu avem voie să neglijăm nimic în profesia noastră, oricât ar părea de incredibil sau de neînţeles. Şi mai cu seamă atunci...

X

Simu nu uită, însă, că mai avea o obligaţie. După ce închise dosarul, cu încheierile de rigoare, ieşi, îndreptându-se de data aceasta spre spitalul unde

zăcea Claudiu Creţulescu. Venea ca om. Şi-i aducea prietenia. O singură precizare îşi permise: fusese — afirma cu dezinvoltură — la muzeu şi contemplase tabloul. Îl impresionase în chipul cel mai deosebit. Sub titlul simplu „Cap de fată“ se ascunde în realitate o lucrare splendidă! Ştia că va avea de întâmpinat un anumit fel de stânjeneală tulbure din partea lui Claudiu Creţulescu. Merse însă mai departe, dornic de a depăşi această psihoză din conştiinţa infirmului de atâtea ori lovit. Continuă să vorbească despre tabloul salvat de la pieire:

— După câte îmi pot da seama, ca nepriceput în arta plastică, tabloul înfăţişează cu geniu adolescenţa la momentul de intersecţie dintre gingăşia, copilărească încă, şi agresivitatea... (Nu găsea termenii proprii şi înainta cu grijă, căutând locurile pe unde să se strecoare) agresivitatea unei femei care încă n-a explodat ca un mugure în soarele primăverii . . .

Îşi dădu seama că repetă aidoma ceea ce auzise de la directorul muzeului despre pictura aceea şi se opri stânjenit, dar şi amuzat. Pentru el, semnificaţia tabloului era de altă natură, mai amplă şi mai complexă, lucru pe care nu avea cum să-l strecoare în convorbirea sa cu Claudiu. Îi păru bine că faţa acestuia, atât cât depăşea suprafaţa ochelarilor negri, se lumina treptat.

— Soţia mi-a vorbit prima dată de acest tablou, rosti el înduioşat. Şi în mai multe rânduri mi l-a descris în amănunte. Dar nu ca dumneata, care găseşti expresii adecvate, convingătoare. E atât de frumoasă fata aceea? Continuă te rog să mi-o descrii...

Ca să-i facă pe plac şi să nu se dea de gol, Simu repetă aproape cuvânt cu cuvânt ceea ce păstrase în sine ca un ecou de la prima sa vizită făcută la muzeu. Claudiu ascultă încântat, repetând extaziat:

— Abia acum înţeleg. Abia acum! Şi nevastă-mea îmi vorbea de fată, dar altfel, nu atât de tulburător. Te superi dacă te rog să continui? ...

UN CAZ CIUDAT DE ANABIOZA

I

1. DOAMNA şi domnul L. luau micul dejun pe terasa din dosul casei într-o dimineaţă plăcută de sfârşit de primăvară. Ciripeau păsărele şi aerul parfumat şi bun, ca o băutură aromitoare, părea să răcorească zăduful verii ce se prevestea. O sprânceană de paltini uriaşi izola clădirea şi mica pajişte din faţa terasei de şoseaua pe care se auzeau mugind când şi când motoarele automobilelor în plină viteză.

Îi servea încet bătrânul astmatic, care avea mai mult înfăţişare de bunic — membru direct al familiei — decât de umil servitor, deşi era sfios şi temător ca orice serv într-o casă severă; el era acela care aducea tăvile cu cele trebuitoare la masă, sau aduna vasele folosite. Uscăţiv şi adânc brăzdat de trecerea vremii, tremurător şi nesigur în mişcări, omuleţul smochinit căpăta un oarecare aer de distincţie de la părul şi sprâncenele complet albe. El o sorbea din ochi pe stăpână, stăpâna pe domnul L. Strălucitorul domn L. părea să nu-l simpatizeze pe bătrân — la modul vizibil — şi poate că nici pe consoarta sa, căreia nu-i împărtăşea nici una dintre privirile devotate, grele de exaltări şi de dorinţe arzătoare.

La cei patruzeci de ani, pe care îi depăşise, doamna L. arăta o înflorire remarcabilă; era o

persoană bine făcută, cu un trup modelat din rotunjimi voluptoase, foarte armonioase, pe care se pricepea să le expună cu cochetărie. Un decolteu generos îi dezvelea partea de sus a pieptului proeminent şi gâtul rotund, nu prea înalt, dar imaculat şi rotunjit ca o coloană de fildeş. Albul pielii devenea orbitor, mai cu seamă într-o lumină exuberantă ca aceea a dimineţii de atunci. Soţul ei, părând mai tânăr cu cel puţin câţiva ani, dacă nu cu un deceniu, pretindea în realitate a avea aceeaşi vârstă ca şi ea. Umerii lui aproape atletici, bine desenaţi prin materialul scămos al halatului de casă, contrastau cu chipul copilăros, poate din pricina netezimii pielii şi a buzelor răsfrânte a îmbufnare infantilă. Felul cum ştia el să servească o poantă, rotunjindu-şi-le comic, o făcea pe venerabila doamnă L. să râdă într-un fel care-i era propriu: cu capul dat mult pe spate, parcă numai cu scopul de a-şi arăta dantura impecabilă, frumos arcuită, ca un colan de perle pe o catifea roşie, întunecată. În acele clipe, părea sincer amuzată de ceea ce îi povestea el.

Tocmai când era cu capul adânc dat pe spate ca să râdă în voie, ştiind că asta îi place lui foarte mult, un zgomot ciudat îi lovi auzul şi o făcu să-şi revină, privind întrebător în jur. Cu toate că îl auzi pe domnul L. strecurând printre dinţi cu dispreţ „dobitocul”, ştiind în acest fel despre cine e vorba, tot întrebă reflex:

— Ai auzit?

—A fost ca şi când ramolitul tău protejat ar fi scăpat tava cu ceștile de cafea în hol. Ar fi vremea să scăpăm de el, ce naiba, nu mai merge. Abia se mai ţine pe picioare. Cine ştie ce pocinog o mai fi făcut şi

acum.

—Să nu-i fi venit rău, bietului om, zise ea. În adevăr, nu mai e în putere, deşi mă întreb câteodată ce vitalitate nesecată îl menţine încă viu. Mi-aduc aminte că pe vremea tatălui meu...

—Iată-l, zise domnul L., care stătea cu faţa spre casă, parcă mai mult cu intenţia de a-i tăia pofte unor destăinuiri plicticoase. Ce-o fi cu el? Parcă a avut o vedenie.

Bătrânul venea, în adevăr, zorit, cu paşi tremurători, cu faţa răvăşită, iar când fu destul de aproape, îngăimă abia trăgându-şi sufletul:

— A... a ve-venit!

— Cine a venit, Léon?

— Tatăl dumitale. E aici!

— Ce-ce vorbeşti? Fu rândul doamnei L. să se bâlbâie. Unde e?

— A urcat. A trecut pe lângă mine de parcă ne-am fi despărţit ieri. Şi e la fel de tânăr. M-a bătut pe umăr şi a început să suie scara. De surpriză mi-a căzut tava cu ceştile de cafea. Iartă-mă. Am alergat să-ţi aduc vestea.

Domnul L. se albi de furie.

— Hei, stârpitură, zici că e tânăr?

Iar doamna L., cu buzele albite:

— Tata! Vai, ce întâmplare! Tata!

Obloanele camerei interzise de la etaj se dădură în lături tocmai atunci, ca o confirmare, şi o siluetă se arătă în cadrul ferestrei. Salutul lui pluti ireal în atmosfera paşnică a parcului. Doamna L. înregistra toate acestea încă neștiind ce atitudine să ia: să râdă, să plângă, să bată din palme sau să şi le

împreune ca pentru o rugăciune pioasă, să se ridice şi să fugă spre casă, sau, dimpotrivă, să rămână neclintită, în fotoliul comod de răchită, lângă soţul ei, către care îşi îndreptă în cele din urmă privirea rătăcită, parcă cerşind ajutor. Domnul L., palid şi el, socoti că e mai cuminte să-l gonească de acolo pe bătrân. Léon nu aşteptă să i se spună de două ori. Domnul L. vorbi autoritar:

— Nu face să ne pierdem capul; bineînţeles că nu ne mai gândeam la tatăl tău ca la un om viu, dar dacă s-a întors teafăr... Şi aşa camera aia zăvorită îmi călca pe nervi, e mai bine să ştim ce avem de făcut. Cred că nu ai să-i spui adevărul în privinţa legăturii noastre. Suntem şi mai departe soţ şi soţie, nu?

— S-a întors! exclama doamna L., privind instinctiv spre ferestrele de la etaj, acum goale, dar deschise, ca o confirmare a adevărului situaţiei.

Era de părerea domnului L.: *Erau în orice caz soţ şi soţie.*

— Să ştii, observă glacial bărbatul, că nu mi s-a părut niciodată adevărată povestea cu tatăl tău... Şi parcă nici acum nu prea sunt convins...

— Tată! strigă deodată doamna L. şi se ridică într-un elan filial, dând fuga în casă.

Domnul L. îşi strânse cu un gest repezit şerveţelul de pe genunchi, se ridică nemulţumit şi porni pe urmele ei. Călca apăsat şi lung, ca şi când ar fi dorit să nu o lase să se depărteze prea mult de el.

2. DUPĂ ce-l bătuse pe umăr pe bătrânul Léon, întocmai ca în vremea de altădată, urcase scările dintr-un avânt spre camera de la etaj, pe care o ştia

aşteptându-l, o descuie cu cheia *lui* şi i se dărui respirând adânc, cu satisfacţie atmosfera familiară de care-i era dor. Deschise ferestrele umplându-se de lumină şi salută fericit în direcţia tinerilor; simţindu-l, însă, dând târcoale la uşă pe Léon, se grăbise să între în baie. Se bălăci în toată voia, stropind nepăsător pereţii de faianţă fină şi podelele mozaicate. Îi reveneau puterile pe care le crezuse pierdute şi asta îl făcu să fluiere fericit.

Mai pe urmă, o voce cunoscută de dincolo de uşă îl făcu atent; ascultă încântat timbrul de contralto, evocator şi înfrumuseţat de emoţii:

— Eu sunt, tată, Fetiţa!

— Bun găsit, Fetiţo! Ardeam de nerăbdare să fac o baie. Am venit într-o goană şi-s plin de praf. Voi ce faceţi?

— Ne-am gândit de multe ori la tine, papa. Papa! Mi-e dor să te văd. De ce nu ai venit în grădină? Aproape că nu-mi vine să cred că e adevărat.

— E foarte adevărat, Fetiţa mea dragă; ceea ce nici eu nu credeam să fie posibil, iată că s-a realizat. Dar eşti singură? Unde e bărbatul tău?

Răspunsul sună mai slab, parcă şovăielnic:

— E lângă mine, papa.

— Şi de ce nu-mi dă „bună ziua” ?

— Bună ziua, se auzi de afară şi abia după o pauză cuvântul aşteptat, cuvenit într-o ocazie ca aceasta: Tată!

Domnul L. îl pronunţase numai după ghiontul Fetiţei, deşi situaţia i se părea mai mult ridicolă decât reală. Auzi acolo: Tată! De unde şi până unde!?

— Ţi s-a cam schimbat vocea, băiete, se auzi din baie. Hai acum, duceţi-vă jos, copii, şi aşteptaţi-mă.

Vin şi eu. V-am văzut la masă. Mi-e o foame de lup. Duceţi-vă. Vă ajung îndată.

3. — MARE tâmpenie toată povestea asta! Am socotit întotdeauna un basm, o sminteală chestia asta cu taică-tău, cu camera încuiată, cu experienţa aia, şi acum mă pomenesc cu un bărbat străin în casă, într-o aiureală care nu-mi miroase de loc a bine.

— Dar cum îmi poţi vorbi aşa, dragule?

Jignirea cu care ea îi replică îl stârni şi mai mult.

— Nu juca teatru cu mine, lasă. Ştii doar unde ne-am întâlnit, în ce locşor deocheat şi rentabil te-am găsit în chip de vestală. Apropo, nu mi-ai spus niciodată cât câștigai jumulind bărbaţi graşi şi la trup şi la pungă ...

Ea se lamenta:

— Ingratului Aşa răsplăteşti tu tot ce-am făcut pentru tine? înseamnă că ai uitat de unde *te-am cules eu*. Înotai prost, dragule; nu te prea pricepeai. Mereu ajungeai pe uscat, mai, mai să-ţi dai duhul.

El râse, exagerat de tare, lăsându-şi capul mult pe spate, de parcă o imita când făcea haz.

— Nu m-ai cules tu, ci eu am fost acela care am întrevăzut ce se poate face din tine, propunându-ţi viaţa onorabilă pentru care aveai tot ce-ţi trebuie. Strânseseşi bani destui la ciorap umblând goală prin faţa domnilor de care ţi-am vorbit Şi-acum gata! O să vedem noi cum arată „tăticu”; dacă e mai tânăr ca mine, ai să vezi tu!

Ea schimbă tonul, temătoare să nu apară dintr-o clipă în alta papa, îmbăiat, proaspăt, vesel ca altădată. Şi, curios, după o lipsă aşa de îndelungată!

— Dar îţi jur!... începu ea, el, însă, o opri cu silă.

— Fără jurăminte.

Frângându-şi mâinile, căci înţelese ce voia să spună, îl luă în ajutor pe Léon.

— Léon nu minte!

— Ţapul ăla bătrân?! Eşti chiar aşa de sigură?

Ea continuă pe aceeaşi idee: însuşi şocul lui Léon e o dovadă că-l văzuse, în adevăr, pe tatăl ei; chiar şi felul cum scăpase tava cu ceştile de cafea...

Domnul L. făcu un gest de lehamite.

— Drept să-ţi spun, nu cred o iotă.

— Acum te-ai convins? îl întrebă ea cu teamă, în vreme ce pieptul planturos i se ridica şi i se lăsa foarte mult.

— Habar nu am. Mă tem să nu fie vreo farsă ca în Decameron, pusă la cale ca să-ţi camuflezi amantul.

De la teamă, femeia trecu la furie. Până aici! Insinuări ca acestea nu tolera.

— Nu-ţi permit! Dacă până acum am fost o femeie slabă, la dispoziţia ta, acum a venit tata!

El râse, dar nu retractă.

— Nici nu şi-a arătat umbra în casa asta şi ai şi început să faci caz de el! Mi s-a părut întotdeauna o nebunie toată ţicneala asta, dar acum mai mult ca oricând. Şi, aplecându-se spre ea, îi apucă strâns degetele. Pe mine să nu mă duci! Eu nu sunt ălălalt bărbat al tău, ăla care s-a dus atât de repede şi de comod la plimbare. Mie să nu-mi umbli cu minciuni, nici cu ameninţări.

— Dar e adevărul adevărat, tu nu-ţi dai seama? Abia aştept să vă vedeţi, să vă cunoaşteţi. Sunt convinsă că o să vă înţelegeţi. Tata e om vesel, ca şi tine. E om de viaţă şi de lume.

Trăsăturile feţei lui nu exprimau că ar fi foarte încântat; chiar mormăi ceva, mai degrabă cu sens negativ. Ea reluă:

— Este un om admirabil, ai să vezi.

— Atunci să acceptăm situaţia aşa cum e.

4. DAR zadarnic îi arăta ea recunoştinţă. Domnul L. părea profund preocupat de altceva: un gând stăruitor, care nu-i dădea pace.

— Ei, da, zise în cele din urmă, am să mă duc să dau un telefon.

— Tocmai acum pleci?! se impacientă ea.

Cu toate acestea, ea îl urmări cu privirea, vrăjită ca de obicei. Bărbatul acesta frumos ştia să umble cu graţie şi nu se îndoia că-i va fi într-ajutor, ca tatăl ei să nu afle adevărul în multe privinţe şi, mai ales, în ceea ce priveşte aşa-zisa ei „recăsătorire".

Domnul L. îşi urmase, în adevăr, graţios diurnul, pătrunse în vestibulul răcoros şi apoi în camera vastă, care, împreună cu holul, ocupa tot parterul somptuoasei clădiri, grijuliu mai întâi să se asigure că nu mai era nimeni altcineva acolo în afară de el. În turul rapid pe care-l făcu, nu neglijă să se uite şi după fotolii şi după draperiile de la ferestrele înalte. S-ar fi uitat şi după tablouri, dacă nu ar fi avut conştiinţa ridicolului. Abia pe urmă se apropie de telefon şi formă numărul. Tremurul degetului care punea în mişcare discul îi trăda nervozitatea şi neliniştea.

Cât sună, repetat, mai aruncă priviri cercetătoare în jur, nelăsând să-i scape nici un amănunt.

În sfârşit se auzi o voce adormită de bărbat plictisit iremediabil. Când auzi numele rostit la

telefon, el se trezi şi strigă de vreo două ori, fără nici un rost: „Alo, alo!“

— Mai încet, nătărăule, suflă domnul L. speriat. Dumneaei e acolo?

— Ţiparule, ce e cu tine? Eşti nebun? De unde vorbeşti?

— Din gura şarpelui. Pune-mă imediat în legătură cu Dumneaei.

— A dat strechea-n tine?! Ce parascovenie mai e şi asta?

— Stau ca pe jar. Dă-mi-o imediat pe Dumneaei.

Brusc apăru pe fir o voce plăcută de femeie, o voce catifelată, deşi puţin răguşită, nu într-un sens aspru, ci mai degrabă atins de-o oboseală prematură.

— În sfârşit, tu eşti! Iubita mea...

Ea îi tăie efuziunile lirice.

— Spune mai repede, puştiule, ce s-a întâmplat?

— E lată; ceva neaşteptat. Mă auzi, nu-i aşa, iubito?

Domnul L. trăgea cu urechea în jur, ca să nu fie surprins, şi repeta:

— Trebuie să ne vedem cât mai repede. Nu prea am condiţii să telefonez mai mult. Mă tem că vom fi nevoiţi să amânăm petrecerea.

— Pe dracu! Doar totul e pregătit.

Domnul L. stărui:

— A intervenit ceva neprevăzut, o nebunie, ceva demenţial, ceva ce nu se poate explica la telefon. Vreau să te văd neapărat.

— Nu pe mine, puștiule, veni răspunsul după o clipă de gândire. Dacă e chiar aşa cum spui, te întâlnești cu Montblanc. Ai grijă cum veţi proceda.

— Cu tine aş fi vrut să mă întâlnesc, aproape că

scânci domnul L. foarte umil.

— Nici o vorbă, puştiule. Ascultă cum vă veţi întâlni.

Îi dădu pe scurt instrucţiunile, el se strădui să le memoreze cu atenţie, apoi telefonul se închise brusc. Rămase descumpănit, dar, în acelaşi timp, cu acel simţ în plus al unui tip ca el, domnul L. desluşi paşii uşori ai cuiva ce cobora scara, de sus, de la etaj. Un om vesel, fredonând bine dispus, ca unul căruia toate îi merg din plin. Îl mira mersul foarte uşor, de parcă se strecura către încăperea de la parter. Domnul L. abia avu timp să sară fără zgomot, ca o pisică, după uşa masivă, albă, cu încrustaţii, în clipa când ea se dădu la o parte, lent, cu precauţii parcă...

5. CEL ce cobora era în adevăr un bărbat tânăr, foarte suplu, chiar nefiresc de subţire; doar mersul rigid avea ceva de manechin, un aer general, pe care-l contrazicea culoarea plăcută a feţei după baie, ochii radioşi, expresia de profundă mulţumire. Imaginea colorată a pajiștii verzi, pe care faţa imaculată a mesei o reflecta în nuanţe dintre cele mai agreabile, îi crea impresia că vede însăşi imaginea frumuseţii şi a belşugului.

Casa îi plăcea de asemenea. Era bine îngrijită, cu mobilier masiv, dar şi cu aparatele electrotehnice la zi: combină muzicală, televizor ... O casă mare, îndestulată, de bună stare şi trai temeinic.

Coborî scările fluierând. Din curiozitate, împinse un pic uşa de la hol şi-l cuprinse într-o privire grăbită, înceţoşată de vasta satisfacţie care-l stăpânea din ce în ce mai deplin. Lângă el auzi un

scâncet; Léon îl aştepta, umil, cu un aer servil, necunoscut altădată, atitudine care-l neliniştea puţin, deşi îl şi amuza. Îi apucă umerii bătrâni şi tremurători şi-i vorbi bietului bătrân ca unui frate adevărat. Aşteptând zadarnic să audă răspunsul, îşi dădu seama că Léon plângea.

— Ei, ce e, ce e? Parcă ai fi un copil.

— Tu parcă ai fi, sau parcă nu, izbuti cu greu să îngaime bătrânul.

— Asta cam aşa e. Uneori nici nu-mi vine să cred că sunt eu. Sau mai degrabă cred că visez. Toate s-au schimbat în jur, numai eu am rămas acelaşi.

— Noi suntem foarte ... schimbaţi... suntem altfel ... Tu eşti acelaşi... Nu înţeleg ... ca acum câţi ani?

— Vei înţelege, când am să vă povestesc. Şampanie avem? Ai comandat s-o pună la gheaţă?

Léon începu să tremure. Uitase de şampanie. Trebuie să fugă, să pună la gheaţă sticlele... În urma celor doi, domnul L. rămase neclintit în acel mic locşor tainic de după uşă. Cu cât întâmplarea devenea mai verosimilă, cu atât i se părea mai nefirească situaţia lui. Ar fi avut nevoie de încurajarea „Dumneaei”. Dumneaei? Se uită la ceas. Nu se grăbea să-l vadă. Îi dăduse o misiune, dar nu se gândea că el se topea de dorul ei; chiar şi întâlnirea cu cel ce-şi zicea Montblanc urma să se producă destul de târziu în ziua aceea...

6. DOAMNEI L. i se tăie pur şi simplu respiraţia. Bărbatul acela, întinzând braţele cu familiaritate, era prea tânăr ca să fie papa; aducea mai mult cu o copie a lui de altădată; îi semăna totuşi prea mult ca

să mai aibă îndoieli. Se repezi în braţele lui, de parcă se arunca într-o prăpastie, dar glasul care îi susură în urechi alintător ca altădată, aşa cum îşi aducea aminte din copilărie şi adolescenţă, nu putea fi decât al lui.

— Papa! Ah, papa! îngăimă ea. Nu te-ai schimbat de loc. Arăţi întocmai ca şi atunci când ne-am despărţit...

— Dar nici nu m-am schimbat, Fetiţo! Am rămas ca atunci. Crede-mă. Aşa s-a întâmplat.

Îi zicea de-a dreptul, firesc, logic, „Fetiţa”, ca odinioară; femeia îl privi cu recunoştinţă.

— Da, dragă Fetiţo, eu sunt: Arăt ca o fantomă? Léon cel puţin numai aşa mă vede.

— O, papa, eşti atât de tânăr! Cum de-ai rămas aşa de tânăr?

— Dar şi eu spun acelaşi lucru despre tine. Eşti foarte tânără, arăţi minunat.

— Prea rotundă, papa, pe când tu ... Uite, aproape că nu-mi vine să-ţi mai zic tată.

— Dar *sunt* tatăl tău. Hai, Fetiţo, trezește-te. Am venit acasă şi sunt fericit să te regăsesc înfloritoare în mijlocul tuturor lucrurilor noastre aşezate, cum se cuvine, la locul lor. Să ştii că-mi place foarte mult. Dacă mai aveam îndoieli când am plecat, ştii tu *când* şi cum, acum sunt satisfăcut. Ei, haide, că nu ţi-o fi luat graiul surpriza întâlnirii noastre.

Doamna L. păli o dată mai mult; sosise, pare-se, momentul de care se temea cel mai mult. Acum trebuia să-i spună adevărul.

— Da, da, murmură ea, sunt bucuroasă. De mult nu am mai avut surprize de acest fel. Crede-mă, papa, am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să-ţi

respect dorinţele; am avut grijă de casă, am căutat să fructific cât mai bine capitalul ce mi   l-ai lăsat. Un singur lucru nu a mers aşa cum ai fi dorit tu. De Oscar am fost nevoită să mă despart. N-am avut încotro. *Cu el nu eram fericită, papa*!

— Cu el, Fetiţo? Dar era un băiat aşa de bun, capabil să te iubească şi să facă totul pentru tine. Modestia lui cred că nu te-a împiedicat să-ţi faci o situaţie pe măsura posibilităţilor materiale pe care ţi le-am lăsat. Nu-i aşa?!

Fetiţa clătină capul a mare tristeţe, căutând să-şi accentueze expresia îndurerată a chipului. Modestia lui se spulberase la puţină vreme după ce au scăpat de sărăcie.

— Băiatul pe care-l ştii tu a devenit altul, rău şi lacom, în stare să mă împingă la ticăloşii din nou, *deşi tu ai făcut totul* tocmai pentru ca să ne ridicăm deasupra mişeliei şi a mizeriei. N-am putut îndura, căci aveai dreptate, papa, când spuneai că într-o asemenea casă, în condiţiile acestea noi, nu se poate trăi decât frumos şi curat. Da, papa, ăsta era Oscar al tău!

Tatăl nu măi zâmbea.

— Nu cumva vrei să insinuezi că din pricina mea s-a petrecut totul şi că era numai al meu?

— Oh, nu, papa! L-am iubit cu adevărat, dar nu puteam suporta să mă lovească şi să mă insulte. Eu n-am ieşit din litera celor ce mi-ai spus când ai plecat atunci; el voia să facă aici un stabiliment, şi eu să...

Tatăl n-o lăsă pe Fetiţa să termine. Scrâşni din dinţi.

— Ticălosul!

Acum era clipa să schimbe macazul.

— A trecut, papa, a trecut totul. Când mi-a spus că vrea să facă ce ţi-am spus, în casa asta care era trupul tău, am pus piciorul în prag. I-am propus divorţul, papa, altfel nu se putea. El îmi râdea în nas. Susţinea că n-ai să te mai întorci niciodată. L-am dat afară din casa asta. Am păstrat-o imaculată pentru întoarcerea ta.

— M-am întors, Fetiţo! Şi dacă aşa s-a întâmplat, eu ce mai pot face? Trebuie să mă împac cu ideea că, în lipsa mea, viaţa nu a stat pe loc. Chiar dacă eu, printr-o întâmplare oarecare, am rămas acelaşi şi mi-aş putea închipui prosteşte că nimic nu s-a schimbat... Mi se pare că acesta e bărbatul tău de-acum? Hm, chipeş flăcău. Pare foarte tânăr.

— Suntem de-o vârstă, papa, se grăbi să mintă Fetiţa şi ieşi înaintea domnului L., care se apropia cu o mină fericită şi strălucitoare.

Doamna L. ar fi vrut să mai aibă timpul să-l laude pe domnul L.; venirea lui strică această încercare, deşi papa se purta întocmai aşa cum s-ar purta cu cineva care-i era pe plac. Când Léon ieşi pe terasă, rămase o clipă înmărmurit, de parcă lumina soarelui îl orbise. Şocul fusese atât de puternic, încât îi dăduseră lacrimile. Bătrânul se întreba cum de nu deosebeşte fratele lui vitreg sămânţa rea de cea bună, aşa cum odinioară era capabil să-ţi spună dintr-o privire cu ce fel de om avea de-a face.

Acest Léon, crezut de mulţi — şi mai cu scamă de domnul L. — cretin, nu suferea decât de un exces de timiditate, care-l paraliza în faţa lumii, îl făcea să tremure şi să se bâlbâie, să se piardă cu totul şi să aibă mereu senzaţia că vrea să fugă undeva la

adăpost, în singurătate. Teroarea îl anihila — şi tocmai prin aceasta îl domina domnul L. Mai făcu câţiva paşi, apropiindu-se.

— Ah, papa, abia aştept să ne povesteşti cum a fost!

Fetiţa se gudura pe lângă tatăl ei; domnul L. etala generos o curiozitate acută, pe când Léon aştepta umil să i se dea puţină atenţie. Dar nu-l întrebă nimeni ce e cu şampania.

— Cu ce să încep, dragii mei copii? Mare lucru nu prea ştiu; au fost pregătiri minuţioase şi, drept să vă spun, uneori mă apuca groaza când mă vedeam întins în mijlocul unui noian de aparate de care mă legau tot felul de tuburi de cauciuc sau de sticlă. Erau aparate electrice, care întindeau spre mine antenele unor fire divers colorate, terminate cu ventuze de cauciuc sau cu ace subţiri. Pe urmă am adormit. Un somn foarte lung. Nu-mi aduc aminte nici măcar să fi visat. Un somn lung, copiii mei, după care m-am pomenit într-o bună zi treaz, flămând, dornic să fac o baie şi să mă întind.

— Asta a fost tot? insinuă cu maliţie bine ascunsă domnul L.

— Aşa se zice, se întoarse vioi spre el noul venit; în realitate, a fost mult mai complicat şi a durat foarte mulţi ani. Mai complicat decât v-aş putea eu povesti, pentru că toată şmecheria erau aparatele, şi aici nu mă pricep deloc. În ceea ce mă priveşte, chestiunea era tranşantă: ori funcţionau şi trăiam, ori se opreau şi atunci... adio!

— Vai, papa! exclamă Fetiţa, împreunând mâinile.

— Biata de tine, m-ai bocit, când am plecat, ca pe un mort. Îmi şi luasem rămas-bun de la viaţă, nimic

de zis; ţi-ai imaginat vreodată prin ce senzaţii ieşite din comun trece un condamnat la moarte, care aşteaptă să i se pună ştreangul de gât?

Nu era nici un fel de aluzie la adresa nimănui; fusese folosit un mic termen de comparaţie, dar domnul L., pălind, îşi duse instinctiv mâna la gât şi ridică ochii spre cerul senin. Nu era inconştient ca să nu-şi dea seama că măcar Léon, dacă nu altcineva, îşi poate da seama de semnificaţia gestului său; îi dădu imediat altă destinaţie, făcându-se că tuşeşte şi că îşi aranjează cravata.

— Eram ca un condamnat la moarte, continuă papa, care nu mai are nici o speranţă. Mă mângâiam cu gândul că asigurasem alor mei situaţia bună pe care o regăsesc fericit. Ridicând ochii, îi îmbrăţişă pe cei doi soţi într-o lumină mătăsoasă, pe care o extinse şi asupra lui Léon, a parcului şi zidurilor somptuoasei case care-i adăpostea. Reluă pe un ton degajat, către domnul L.: Ce-ai zice, băiete, dacă ne-am tutui ca doi prieteni? mie să-mi spui Eduard, iar eu să-ţi spun ţie simplu „Băiete“, tot aşa cum soţiei tale îi spun „Fetiţo“? Eşti de acord?

Domnul L. întinse firesc mâna. Fetiţa se înfioră din creştet până în călcâie: şi lui Oscar, papa îi zicea tot aşa — „Băiete“.

7. LEON dădea semne de nerăbdare şi de nelinişte. Doar de şampania pe care el o pusese la rece cu puţin înainte se vorbea; s-ar fi cuvenit să o şi aducă. Tot el. Ca de obicei. În ipostaza lui de „domestique“, spre care fusese împins de când venise în casă domnul L. Ochii bunei Fetiţe îl opreau, şi el nu ştia ce să facă. De câteva ori pornise către

încăperile de serviciu, dar se izbise de bariera aceasta nevăzută, care-i lua pofta de a pleca. Accentele cu care i se adresa Fetiţa nu-i ajungeau limpezi în conştiinţă; se îngroşau şi uneori semănau cu un fel de implorări mute. Sensibilitatea lui capta fiecare nuanţă, şi când o auzi numindu-l din nou — după câţi ani! — „oncle“, rostind, îndulcit şi rotund, un cuvânt pe care aproape că-l uitase, fu cât pe-aci să izbucnească în lacrimi. Sughiţul lui straniu fu înţeles doar de Fetiţa, care-l urmărea îndeaproape.

— Sărmanul oncle Léon e emoţionat! Ceilalţi credeau că e un acces de fericire. Fetiţa îi apucase umerii tremurători, strângându-l tandru. Din ochi îi făcu un semn de poruncă domnului L. Bunul nostru oncle Léon! gângurea Fetiţa.

Domnul L. ar fi vrut să protesteze, dar renunţă.

— Trebuie să mă duc să văd ce e cu şampania. Avem un servitor care după ce că e bătrân, mai e şi nevolnic de la natură... Un moment.

Revolta lui Léon fu înăbuşită la pieptul planturos al Fetiţei, care nu-l mai scotea din scumpul „oncle“ Léon! Apucase să-l invite deseară în cameră la ea. De când nu mai avusese parte de atâta bucurie! Léon începu să tremure.

Eduard nu băgă de seamă nimic. Nici nu luă aminte la cel care aducea sticlele de şampanie în braţe. Cu paharul în mână, el se avântă spre cele mai înalte zone ale entuziasmului. Vorbea mult, cu o mândrie care uneori suna atât de accentuat, încât părea ţipătoare. Reuşita în viaţă, după ce fuseseră de-o sărăcie lucie, i se parca lucrul cel mai uimitor de pe lume. Descindeau din familia unui marinar, care în câte-o scurtă escală aducea tot felul de ciudăţenii,

un noian de mici surprize care cu greu puteau fi uitate. Le dădea fructe, sau statuete ciudate, uneori câte-o maimuţă sau o specii; de papagal cu pene multicolore, orbitoare; nu lipsise nici un copil de chinez, care, însă, dispăruse de mult dintre ei. Dar niciodată vreun ban. Eduard închină pentru înaintaşul lor, marinarul înclinat aşa de evident spre ciudăţenii.

— Tot lui îi datorăm numele pe care le purtăm; nu-i aşa că nu ai bănui nici pe departe că numele întreg al lui Léon este Napoleon? Numele Fetiţei e identic cu al unui marc teatru de varietăţi din Paris, Olympia. Mie însumi mi-au dat nume de rege. Mi s-a povestit chiar că, atunci când m-a purtat pentru prima şi ultima oară în braţe, mi-ar fi spus: „Mă mormolocule, eu te botez regeşte şi tu te uzi în scutece ca un copil de rând!”

Acum râseră cu toţii. Chiar şi domnul L. Pentru că se simţea la largul lui între oameni care nu erau departe de condiţia lui socială, de felul lui de a gândi şi a trăi. Léon — fiind subiect de discuţie şi din nou „oncle” — îşi exprima marea fericire în chipul său obişnuit: scâncind ca un căţel nou născut şi frecându-și nasul borcănat şi roşu, de data aceasta numai cu o mână, cealaltă fiindu-i ocupată cu paharul de cristal pe care-l ţinea vădit stângaci. Eduard ciocni cu toţi şi vorbi mai departe de taică-său marinarul:

— Chiar şi sărăcia era unul din gesturile lui grandioase. Era o stare deplină, fără nici o speranţă, parcă definitiv aşezată şi destinată familiei lui, urmaşilor săi. Aceasta explică în parte de ce urăsc sărăcia şi de ce am făcut totul, acceptând chiar riscul

suprem, pentru a scăpa de ea. Sărăcia ne stătea în spinare cu atâta stăruinţă, încât nu o mai suportam. Mă încovoia şi mă umilea profund; ajunsesem la desperare din pricina ei. Nici măcar proletari nu ne puteam numi; un fel de lumpen, dacă vrei, dar mai jos, încă, nişte viermi care colcăie în gunoi. Am cunoscut prea bine gustul amar şi puturos al gunoiului, aşa să ştii, Băiatule! Dar acum totul e de domeniul trecutului. Ce zici? Am ştiut s-o întorc din condei?

Arătă cu un gest concludent casa scăldată în lumina soarelui, ca într-o aureolă special aranjată pentru demonstraţia lui. Strălucea ca izbânda însăşi, ca un triumf binemeritat. Eduard, pătruns pe deplin de însemnătatea momentului, îşi ridică paharul în care şampania clocotea efervescent.

—În sănătatea şi întru fericirea voastră, a tuturor, dragi copii şi dragă Léon.

Abia acum, în atmosfera aceea sărbătorească, aproape strălucitoare, domnul L. părea că se simte mai la largul lui. Ciocnea şi îi privea pe toţi cei de faţă, care formau „familia” lui, cu alţi ochi; în orice caz, nu putea să nu se întrebe care minte mai straşnic şi cine anume trage cu adevărat sforile şi de ce. Ce anume se ascunde în dosul tuturor acestor poveşti de necrezut?

8. ZIARELE le aduse totuşi Léon. Îşi ştia îndatoririle şi nu se putea abate de la ele. Pornise încetişor, cu paşii lui tremurători. Aproape că tresăriră cu toţii când îl auziră, rostind triumfător:

— Am adus ziarele!

Foarte afectată, de parcă acest lucru se petrecea

pentru prima dată, Fetiţa îl certă pe bătrân.

— Nu trebuia să te oboseşti, oncle Léon! Apoi, explicativ şi cântat, către tatăl ei: îi place să facă mici servicii în casă, să aducă de la cutie corespondenţa. Ne-o prezintă de parcă el ar fi fabricat-o! Dragul oncle Léon!

Eduard n-o asculta, curios să răsfoiască presa, căutând ceva anume, şi apoi, când găsi ceea ce i se părea interesant, trecu foile mari, înnegrite de rândurile mărunte, celor doi soţi.

— Vă rog să vă aruncaţi ochii şi să vedeţi ce scrie despre conferinţa de presă care a avut loc ieri la Institutul de geriatrie. Am povestit şi eu câte ceva; uitaţi-vă numai.

Erau fotografii şi relatări, dintre care unele destul de întinse. Se foloseau expresiile de rigoare în asemenea ocazii: „Un mare eveniment ştiinţific”, „Experienţa secolului!” etc. Domnului L. i se confirma în acest fel adevărul întâmplărilor care păreau de necrezut şi cărora le era martor. Se vorbea acolo de un cuvânt ştiinţific care-i era complet necunoscut; îl găsise şi într-un titlu, cules cu litere de-o şchioapă: *anabioză*. În pasajul pe care-l citi, află că fuseseră descoperite bacterii capabile să învie, deşi erau de pe vremea lui Tutankamon. Eduard începu să-i inspire respect. Era adevărat, deci, că acum douăzeci de ani fusese supus unei experienţe de anabioză şi i se părea absolut de necrezut ca un om să supravieţuiască în aceste condiţii şi să revină între ai săi, tânăr, plin de energie şi poftă de viaţă, de parcă s-ar fi culcat aseară în patul lui de la etaj şi s-ar fi trezit mai adineaori ca să stea de vorbă cu ei.

— Ce zici, Băiete? îl întrebă eroul acestor întâmplări nemaipomenite. Ai văzut şi fotografiile? Cum ţi se par?

— Sunt minunate, Eduard.

Entuziasmul domnului L. o unse la inimă pe Fetiţă, gata să urmărească şi ea ziarele cu inima mult mai uşoară decât înainte. Eduard le atrăgea atenţia asupra unui articol, cu o faţă radioasă, plină de lumină, ca un far de automobil.

— O, aici e un articol extraordinar! Mă descrie ca pe un erou! Era o fetiţă cu ochelari, care mă întreba şi ce nu-mi trăsnea prin minte. Când îmi amintesc ce i-am înşirat şi ce-a scos din ele, mă gândesc ce înseamnă talentul adevărat. Te uiţi aici, Fetiţo?

— Mi se pare fermecător, murmură ea, încă sub impresia propriilor ei sentimente.

— Staţi să vă citesc într-un loc. Eduard începu cu o voce gâlgâitoare, fericită şi nerăbdătoare: „Acceptând condiţiile Institutului de geriatrie de sub conducerea eminentului savant de renume internaţionalul prof. univ. S., acest om — adică eu, se precipită cel ce citea — porni într-o dimineaţă de octombrie cu pieptul umflat de hotărâre, tăind valurile mulţimii ieşită în stradă sub soarele toamnei... Îţi aduci aminte, Fetiţo, ce vreme minunată era în ziua aceea? Ca o corabie care înaintează... stai că am pierdut şirul... Care înaintează, da, aici e, cu toate pânzele sus. În curând se va despărţi de acest şuvoi omenesc, de lumea însăşi, poate pentru totdeauna. E mândru însă de temeritatea sa necunoscută celorlalţi, cu care seamănă ca două picături de apă; e un om pur şi simplu, nici mai bun, nici mai rău decât alţii, nici

măcar mai înalt sau mai spătos, nici mai slab, nici mai gras decât ei, deosebindu-se numai prin ţel, printr-un ţel cu totul aparte, pe care-l va atinge cu preţul unei mari primejdii...“ Şi aşa mai departe, dragii mei! Eduard ridică ochii dilataţi şi exuberanţi: copii, e adevărat că navigam ca o corabie cu toate pânzele sus, dar steagul meu era negru şi cu două oase încrucişate. Nu eram un erou; eram un pirat pornit după aur. Veneam din mijlocul mizeriei; voiam să înving şi iată că am reuşit. E adevărat, Fetiţo? Stăm într-un palat şi avem şi rezerve, ca să putem trăi în pace şi onor câte zile mai avem de dus pe lumea asta!

Fetiţa se întoarse spre soţul ei.

— Parcă spuneai că ai un drum urgent de făcut. Se apropie ora mesei. Hai, du-te. Nu întârzia de la întâlnirea de afaceri.

Era tocmai momentul când domnul L. n-ar fi voit să plece, pentru că se ajunsese chiar la subiectul care-l interesa în chip deosebit. Rezervele ascunse ale casei. Dar Fetiţa îl împingea uşurel de acolo; părea cuprinsă de un impuls de drăgălăşenie; în realitate îl dăscăli să caute, din pământ din iarbă verde, un servitor. Pe Léon, cel puţin deocamdată, nu-l mai puteau folosi.

La despărţire, îl sili pe domnul L. să o sărute în văzul tatălui ei, ca un soţ care se desparte greu de consoarta iubită...

9. — VAI, papa, cum poţi vorbi de rezerve? Doar spuneai mai înainte că viaţa nu a stat pe loc. N-a stat nici din acest punct de vedere. Trebuie mai întâi să vorbim între noi şi apoi să trâmbiţăm în dreapta şi-n

stânga.

Fetiţa îl expedie şi pe Léon, în ciuda dorinţei acestuia de a profita de lipsa domnului L.

— Du-te, Léon, lasă-ne! îi spuse ea autoritar, ca şi când de faţă ar fi fost domnul L. şi nu fratele vitreg al bătrânului ei „oncle“.

Léon se retrase mofluz.

— Ia să-mi spui, care este exact situaţia noastră materială acum? Avem casa, nu-i aşa? Dar capitalul? Grevează ceva pe casă?

— Nimic. Absolut nimic.

— Atunci, care este exact situaţia?

— Vai, papa, îmi ceri o adevărată contabilitate, ceva ce eu nu pot să fac, pentru că ştii şi tu, nu prea am stofă pentru calcule şi socoteli băneşti.

— Ai putea măcar să-mi spui în ce ai învestit.

— Păi, am reparat casa ... Ea începuse şovăielnic, dar la gestul lui nerăbdător, care ar fi vrut să însemne că aştepta *altceva*, reluă ofensiv, cu un aer jignit: Dar bine, papa, au trecut douăzeci de ani! Tu ai spus-o de câteva ori. Şi n-au fost ani uşori, crede-mă. Mă tem că va trebui să-ţi spun cam aşa: Nu prea avem rezerve.

— Dar soţul tău cu ce se ocupă?

— O, el e un bărbat foarte distins!

— Văd şi eu. Îmi place că e aşa. Pare de condiţie mai bună decât Oscar. Totuşi, preciză el jenat, cu ce venituri contribuie la bunul mers al casei?

— Nu-l las eu să se ocupe de altceva decât de mine, după cele ce am păţit... mai înainte. Îl ţin numai pentru mine. E toată bucuria mea, ca o jucărie, dacă vrei, dar altă dorinţă nu am decât să-l ştiu lângă mine. Din nefericire, nu mai am vârsta la

care încă mai există speranţe dacă un bărbat te părăseşte. Nu-i aşa că-mi dai dreptate?

El fu de acord numai pe jumătate, mai mult pentru a-i da o satisfacţie, dar continuă să se intereseze de posibilităţile de a se întreţine cu toţi în condiţii onorabile.

— N-o să ne întoarcem la ce-am fost, cred că eşti de acord cu mine!

În loc să-i răspundă, Fetiţa făcu o aluzie vagă, dar destul de străvezie, la ceea ce ar mai putea stoarce de la savantul S. El însă părea mai subjugat de ideea de a-şi scrie memoriile, un fel de jurnal, mai bine zis, al experienţei ştiinţifice. Şi abia la urmă strecură şi el, tot ca o aluzie, ceva în legătură cu profesorul S.

— Poate că am să mai ţin legătura cu dânsul, în primul rând pentru că este preocupat să ştie cum o să trăiesc mai departe, dacă am să mă căsătoresc, de exemplu, şi dacă o să am copii. Sigur că l-ar interesa să-şi continue cercetările.

— Vai, papa! exclamă Fetiţa, îngrozită.

Şi după ce stoarse câteva lacrimi, deşi ideea unei alte femei în căminul lor o tulbura şi o făcea neîncrezătoare, ea reluă printre ultimele suspine:

— Ştii ce mi-am închipuit eu, papa, când mi-am dat seama că ai venit cu adevărat? Că vom trăi tot aşa ca pe vremuri, că ne reluăm viaţa şi o să ne descurcăm tot aşa ca atunci. La celelalte nu m-am gândit de loc.

Eduard rămase un timp pe gânduri. Apoi vorbi chinuit. Nu pentru că n-ar fi avut conştiinţa foarte limpede, ci pentru că nu nimerea întotdeauna cuvintele potrivite. Pentru ceea ce voia să comunice Fetiţei avea nevoie de un limbaj foarte complex şi

nuanţat, ceva în genul celui folosit de profesorul S. şi de colaboratorii săi. Reţinea termenul de „Demnitate”, spre exemplu. Pe el îl trăgea de mult aţa către acest teren luminos. Aşa şi-l închipuia: ca pe un teren îmbăiat în lumină. Savantul nu simplificase situaţia; el înconjurase denumirea exactă a noţiunii cu un halo de strălucire, spunând „Demnitate” şi încă multe altele.

Discutaseră de multe ori şi niciodată sub forma de „morală” pe care i-o administra poliţaiul, judecătorul, confesorul; devenea mai degrabă o negaţie a pisălogelii oficiale, de nuanţă educativă. Savantul îi spusese: „Orice om are un ţel, tu nu ai nici unul; orice alt om crede în ceva, tu nu crezi în nimic; oricine are un lucru al lui la care ţine, tu nici pomeneală! Eu îţi pot da de toate. Ai vrea?” El îl întrebase rânjind: „În biştari cât face?”

„Putem evalua totul şi în. . . bani sau cum vrei să le zici; **eu voiam să-ţi ofer altceva!”**

Lui Eduard nu-i venea greu să-şi aducă aminte de toate acestea, pentru că se petrecuseră ieri, cel mult alaltăieri, după care dormise un somn lung şi bun; pentru Fetiţa nu aveau înţeles, sau îl aveau tocit de trecerea vremii. Îşi trăise viaţa ceas după ceas, minută după minută, fusese şi fericită şi nefericită, şi victorioasă şi învinsă, câştigase şi pierduse, în ultimă instanţă, dusese o existenţă densă, care o despărţea iremediabil de trecut.

Aşadar, Eduard se întorcea acasă sub imperiul aceluiaşi avânt care-l dusese la acceptarea experienţei şi riscului suprem; el mai gândea ca atunci că acceptă orice, numai şi numai pentru a schimba radical o existenţă întunecoasă şi urâtă, de

mocirlă. Se târguise năprasnic cu savantul. Nu acceptase să se supună experienţei câtă vreme nu-şi vedea visul cu ochii: casa mare şi frumoasă, înscrisă pe numele lui şi al Fetiţei, şi suma de bani stabilită, depusă în cont la bancă. În el încă mai trăia exuberanţa primilor paşi în cadrul cel nou, al căminului lor de azi şi de totdeauna de-acum încolo; în conştiinţa Fetiţei, aceleaşi senzaţii se estompaseră şi tot ceea ce simţise altădată abia dacă mai răsuna acum ca un ecou slab. Lui Eduard îi venea uşor să vorbească şi azi tot aşa ca atunci: „Celor ce au le e uşor să trăiască moral, curat, frumos şi să dea sfaturi tuturor celorlalţi; ei pun între cinste şi necinste, între curăţenie şi murdărie atâtea metereze greu de trecut, zidurile şi mobilele frumos împodobite, tablourile şi tot felul de podoabe care mai de care, flori şi grădini splendide, pun demnitatea cu d mare, ca un nume propriu. Asta vreau să facem şi noi... “

— ... Şi de aceea poate vorbesc de „ocupaţie“ şi de „muncă”, pentru că nu mai vreau să părăsesc niciodată ce am obţinut. Arătă cu un gest al braţului casa, parcul şi tot ceea ce nu se vedea, dar cuprindea semnele de bună stare din jur. Pentru a ajunge aici, urmă el, nu m-am dat înlături de la a-mi pune în joc viaţa; îndărăt nu mă mai întorc, orice-ar fi să fie şi să se mai întâmple!

— Ce ciudat te exprimi, papa!

10. CEL care răspundea la numele conspirativ „Montblanc” îl întâmpină pe domnul L., întârziat la întâlnire, abia stăpânindu-şi furia de ochii celorlalţi oameni din holul cel mare al poştei. Celălalt îl numi

„stârpitură”, dar domnul L. păru să nu bage de seamă. Se aşezase la masa lungă, dincolo de despărţitura de sticlă, simulând că are de scris o scrisoare urgentă. Acelaşi lucru îl făcea, vizavi, Montblanc.

— Nu trebuia să întârzii, zdreanţă nenorocită, pentru că m-ai pus în situaţia penibilă de a atrage atenţia. Nu-ţi dai seama? Te-ai tâmpit între ramoliţii ăia?

Vorbeau unul cu celălalt peste scundul perete de sticlă, aplecându-se preocupaţi deasupra hârtiilor pe care se făceau că le aştern cu rânduri dese. Îi înconjura protector vacarmul nedomolit al sălii vaste, aglomerate, în care se circula necontenit, se vorbea, se striga la telefon şi nimeni parcă nu-şi găsea locul. Partenerul domnului L. era de părere că într-o asemenea harababură veşnică o întâlnire de „afaceri” trecea literalmente neobservată, chiar dacă veştile auzite nu erau prea îmbucurătoare. Gestul lui mânios de a rupe hârtia pe care scria nu fu remarcat de nimeni.

— Şi mintea ta scurta crede că un babalâc ne poate încurca planul? întrebă sarcastic, luând o altă hârtie pentru „corespondenţă”.

— Nu e deloc un babalâc, protestă domnul L. dar fără prea multă vlagă, aşa cum fac subalternii în faţa superiorilor. Arată mai tânăr sau, mai bine zis, tot atât de tânăr ca şi mine.

— Şi eşti sigur că-i e tată?

— Mai mult ca sigur. Dincolo de asemănare, sunt ca două picături de apă, bineînţeles, dacă ţii cont că una e umflată, iar cealaltă subţire şi dinamică ...

— Şi experienţa ştiinţifică nu-i o poveste? Nu

cumva tipul se întoarce din altă parte, de la pârnaie cumva, şi face pe nebunul?

— Nu, nu, deloc. Mi-a arătat un teanc de ziare. S-a făcut zarvă pe chestia lui.

— Mda, asta schimbă puţin datele esenţiale ale planului, dar nu-l amână. Naiba să-l ia, că putea să întârzie cu întoarcerea acasă măcar până duminică.

— Sau să fi dat ortul popii, cum ar fi făcut orice om cumsecade pus la încercări dintr-astea, adăugă maliţios domnul L.

— Uite ce vom face. Mireasa joacă după cum îi cântăm noi, da? Ei bine, petrecerea va fi dată în cinstea întoarcerii acasă a paiaţei. Ai priceput?

— Ce am de făcut? întrebă de-a dreptul domnul L.

— Vineri dai semnalul, aşa cum ne-am înţeles. Fii sigur că vom dansa cu toţii la bal. Nu schimbăm o iotă din ceea ce ne-am propus. Doar că va veni cu noi şi Jack...

În pauza scurtă care urmă, în scârţâitul sârguincios al peniţelor, domnul L. înţelese de ce era nevoie şi de Jack, vrednic urmaş al celui de odinioară, cel supranumit „Spintecătorul”. Şi atunci îşi aduse aminte de servitorul cerut de Fetiţa. Îi explică pe scurt celuilalt că dacă până acum femeia s-a opus la angajarea unui servitor, acum are neapărată nevoie de unul. În locul fratelui vitreg al celui revenit.

Întrevederea se apropia de sfârşit. Ca să nu bată la ochi, celălalt se pregătea să încheie scrisoarea, pe care o întorcea acum pe ultima pagină.

— E-n ordine, zise el, va veni cineva.

— Să fie un bărbat mai în vârstă, ca să se potrivească cu ce-am spus până acum. Apoi domnul

L. întrebă pe neaşteptate, abrupt, cu vocea tremurând de pasiune: Dumneaei ce face? Nu mi-a trimis vreun cuvânt?

— Fir-ar să fie! blestemă cel care răspundea la numele conspirativ „Montblanc”, ridicându-se de pe scaun. Aici nu se poate scrie un rând ca lumea!

Făcând ghemotoc hârtia pe care se întinseseră nişte pete de cerneală urâte, simulă că o aruncă în coş, dar, cu îndemânare, o strecură în buzunar. Se pierdu rapid în forfota de lume. Domnul L. rămase calm la masă, deşi îi tremurau picioarele şi abia îşi stăpânea dorinţa de a o lua la fugă.

II

1. EDUARD acceptase ideea sărbătoririi. În culmea fericirii, el nu vedea în jurul lui decât miezul de foc şi haloul luminos al reuşitei. Ceea ce trăia — o bucurie plenară, care-i cutreiera fiinţa cu neaşteptate exaltări — nu mai cunoscuse altădată. În sentimente, trecutul i se depărta tot mai mult şi trecea dincolo de cei douăzeci de ani de anabioză, confundându-se aproape cu întunecimea uitării. În realitate, nu avea nimic de uitat, pentru că niciodată — constata cu convingere — nu iubise şi nu ştiuse ce înseamnă o astfel de efervescentă a sentimentelor. Odinioară nu cunoscuse dragostea, conchidea ameţit de nerăbdare; mila da, un simţământ confuz de om slab, care se ambiţionează să ocrotească şi să împingă înainte pe unul şi mai slab. În orice caz, oricât ai fi căutat, nu găsea urmele a ceva care să semene cu ceea ce trăia, astăzi. Euforia de acum, permanentă, nerăbdarea şi optimismul, forţa de care se simţea propulsat de cum deschidea

dimineaţa ochii erau tot atâtea ipostaze de îndrăgostit pe care le descoperea încântat, fericit, umblând apoi, ziua întreagă ca vrăjit.

Până ce-o întâlnea pe femeia iubită, ardea de nerăbdarea de a o vedea; apoi nu se mai sătura privind-o şi ascultând-o. Îl electriza, trecându-l de la o clipă la alta prin intensităţile cele mai diferite. Era când sigur de dragostea ei, când pierdea orice speranţă. Femeia iubită era ziarista care scrisese despre el şi cu care se întâlnea zilnic, sub pretextul unei colaborări în vederea realizării unei cărţi. În această stare de exuberanţă perpetuă, era firesc să nu observe anomaliile din căminul său. (De exemplu, că bătrânul său frate vitreg locuise la mansardă şi doar în ziua revenirii sale fusese mutat din nou în camera de la etaj pe care o ocupase odinioară.) La rândul lor, în focul pregătirilor pentru serbarea de sâmbătă, nici Fetiţa şi nici domnul L. nu băgaseră de seamă ce se petrece în realitate cu el.

Fizic, ziarista era scunduţă, fragilă, încarnarea ei era mai mult ireală, mai degrabă un bibelou stilizat la maximum, care, cu toate acestea, nu-i mai trezea vechiul sentiment confuz de omenie şi de încredere în sine, ce-l împingea mereu să ocrotească pe cei neajutoraţi. Nu, lângă ea avea mai degrabă senzaţia că el e slab, că e stângaci şi nepregătit pentru greutăţile vieţii, fericit că avea cine să-l protejeze — ea era aceea, ziarista, care dovedea o tărie de caracter necrezut, o forţă morală capabilă să-l domine, şi principii, principii la fiecare pas. Existenţa ei era precis trasată, nu-i oferea prilejuri de îngrijorare, de parcă nu o putea pândi nici un eşec, nici o scamă de umbră, nici o întrerupere posibilă. Lângă ea, i se părea că înţelege foarte bine ce înseamnă să trăieşti în lume, mai mult, că, dacă lumea e aşa cum e faţă de ea trebuie să te afirmi, nu să accepţi placid orice, să i te impui, nu să te supui. Cât era de

măruntă şi de subţire, şi oricât ar fi dezavantajat-o ochelarii rotunzi şi maxi, ea îi dădea într-un chip misterios forţa *conştiinţei de sine*.

Ajutat de ea, îşi preciza mai exact gestul temerar de a se supune unei experienţe ştiinţifice, ce-i putea fi fatală. În ciuda scepticismului care mai stăruia ca un zaţ într-o ceaşcă din care s-a băut cafeaua, a acelui simţământ de incertitudine moştenit de la trecutul său obscur, era înclinat să se creadă în stare de actul de eroism, pe care-l săvârşise doar dintr-o pornire firească spre un câştig oarecare. Desigur că era o mare diferenţă între ceea ce fusese şi era. Îşi amintea ruşinat că, imediat după experienţă, trezise hazul ziariştilor răspunzând, la întrebarea *ce simţise* tot timpul, ca un prostănac: „M-am simţit bine“.

Ea se ridicase deasupra acelui hohot jignitor. Împingându-şi, cu un gest care-i devenise familiar acum, ochelarii pe nas în sus, le propusese celorlalţi cu seriozitate: „Hai să formulăm altfel întrebarea”. I se strigase: „Ridică-te în picioare!” Ea le dăduse replica pe acelaşi ton, reducându-i la tăcere: „Ce-ar fi să vă aşezaţi voi!“ îşi pieptăna părul înalt, cu toate acestea, când era în mulţime, abia i se mai zărea vârful arămiu al părului.

Umblând alături de ea, privea în jur cu mândrie, de parcă-i invita pe toţi trecătorii s-o privească. Aproape că le striga cu ochii aprinşi de bucurie: „Priviţi-o cu toţii! Nu-i aşa că e teribilă?” Era în felul ei fenomenală. Cu ajutorul ei se replămădea pe alte coordonate, mai precis aşezate şi delimitate; deşi era neliniştit — nici el nu ştia de ce — privea viitorul cu încredere. Ea îi dădea această forţă.

În ziua aceea se plimbară o vreme prin parc, pe alei umblate, pustii. Mica ziaristă fuma mult. Pretindea că numai atunci când „lucrează”. Scoțându-și ţigara din poşeta ei uriaşă şi parcă fără fund, prin care scormoni timp de

câteva minute, îi oferi şi lui cu un gest reflex, de camaradă.

N-o refuză, dar nu aprinse ţigara.

— Am uitat că nu fumezi, îi spuse ea, că te-ai lăsat demult.

— Am fost silit de împrejurări. Şi nu e singurul lucru de care m-am dezobişnuit. Dumneata de ce fumezi ? o întrebă el, de parcă-i făcea un reproş.

— Pentru că avem de lucru. Îmi închipui că ai renunţat la multe... Unde am rămas înainte de prânz? Aveai paisprezece ani când ai intrat prima dată într-o casă pe care-ţi propuneai s-o goleşti în folosul tău ... Ne aşezăm aici?

În timp ce ea scormonea prin poşetă zăngănind tot felul de obiecte misterioase, el îi spuse că nu avea deloc chef de „lucru”. Şi, în primul rând, numai de termeni de argou nu-i ardea în după-amiaza aceea însorită, care-l îndemna la visare.

— Avem puţin timp la dispoziţie, preciza ea. Aşadar, aveai paisprezece ani . . .

— Stai puţin, o imploră, de ce e nevoie de toate acestea?

— Doar scriu o carte, omule. Nu trebuie să ascunzi nimic.

— Şi de ce să dezgropam toţi morţii? Pe cine ar interesa? Ai scris prea frumos în ziar cum a fost în ziua când mă duceam ... când navigam cu toate pânzele sus, nu-i aşa? Poate că ai să râzi de mine acum, dar când m-am văzut întins pe patul acela larg, foarte comod, mi-am luat rămas bun de la tot ce-a fost. Îmi venea să-mi pun mâinile pe piept, ca un mort care aşteaptă să fie dus la groapă ... Mi se pare că l-am şi dus la groapă pe cel care fusesem eu până atunci, deşi poziţia mâinilor trebuia să fie alta pentru a avea contact cu toată aparatura care mă înconjura de parcă îi eram prizonier... Şi, de fapt, i-am fost. Stai, ce faci? Ce tot scrii acolo?

—În primul rând nu scriu, notez. În al doilea rând, mi-ai dat o idee. După câte înţeleg, consideri mort trecutul. Despre morţi se vorbeşte numai de bine. Eu am nevoie de întreg adevărul. Vom vorbi despre trecut ca despre un mare adevăr al vieţii dumitale.

—În acest caz, sunt vădit pus în imposibilitate de a mai continua.

Ea izbucni în râs. Uitase să-i spună cât de încăpăţânată e când îşi propune ceva.

—Şi eu sunt încăpăţânat. Trecutul nu mai există pentru mine. Sunt altul, dacă vrei, un om fără trecut, unul care abia acum îşi adună amintiri şi relicve.

—Nu te poţi lepăda de ce-ai trăit odinioară. Nu din cauza dumitale. Pentru simplul fapt că acest trecut există.

—Dar nu mai e acelaşi lucru; el a luat-o înainte şi eu am rămas pe loc. Dacă vrei să ştii adevărul, pentru că mereu pretinzi asta, află că în ziua aceea, ultima când mai umblam umăr la umăr cu ceea ce azi e trecut, n-a fost nici pe departe aşa cum ai descris în ziar. Nu e adevăr, ci minciună, corabia care naviga cu toate pânzele sus. Azi îmi place, şi astfel aş fi dorit să fie în realitate. Dar, vai! cât de departe eram de poezia dumitale dulceagă şi neadevărată! Înaintam, dacă ţii neapărat să rămânem în cadrul aceloraşi comparaţii, ca o biată carapace putredă, prăpădită, plină de găuri şi de şobolani, gata să se scufunde la primul val mai puternic, lăsând în urmă o dâră de viaţă bună de aruncat la câini. Dacă vrei să-ţi aprinzi o ţigară, ia-o pe asta.

Ea scotocea din nou în poşetă după ceva ce nu găsea; îi primi ţigara, o aprinse şi trase un fum adânc, cu sete.

— Nu mi-o lua în nume de rău; mă gândesc la trecut ca la un mort, dar ca şi când nici nu ar fi al meu, ci ca atunci când mergi pe stradă şi deodată vezi pe asfalt victima unui accident de circulaţie, cu o batistă pe faţa tumefiată. Te uiţi cu oarecare curiozitate, dar fără un interes deosebit, fără să te doară moartea aceasta străină. Cam aşa e şi cu trecutul meu, dacă vrei să mă înţelegi...

— Ai un fel de a vorbi, murmură mica ziaristă, umplând pagină după pagină cu un scris lăbărţat, uneori cuvinte întregi, alteori întrerupte cu câte-un punct. Continuă, hai, continuă.

— Îţi place cum vorbesc? Te cred şi eu. Am şi eu o artă a mea, aşa cum o ai dumneata pe aceea a scrisului. Eu, dacă n-aş fi avut „papagal”, aş fi murit de foame; cu vorba îi ameţeam pe cei ce aveau doar o leţcaie mai mult ca mine. Rar puteam jumuli păsările cele mari şi grase. Tot pe săracii ca şi mine. Luam cât puteam, şi de la cine puteam. Ce era să fac, trebuia doar s-o duc de azi pe mâine.

2. — SUNTEM urmăriţi, dragă! exclamă mica ziaristă când ieşiră seara din restaurantul unde cinaseră. E cineva care se tine scai de noi.

— Ți se pare, îi replică el liniştitor, apucându-i braţul de parcă voia s-o protejeze de un pericol real. Îmi dai voie, nu-i aşa?

Se împrieteniseră, îşi spuneau tu, cutezau şi câte un „dragă” încă voalat, mai mult strecurat, şi familiaritatea dintre ei căpăta firescul necesar unei prietenii. Mica ziaristă uită de umbra care nu se depărta de ei, surprinsă în câteva rânduri doar cu coada ochiului. Alături de noul ei prieten, mare

meşter al cuvintelor, uita mereu de ea. În vreme ce străbăteau în pas de plimbare străzile centrale, decorate cu ghirlande lungi de lumină, venind din necunoscut şi ducându-se aiurea, el îşi dezvolta mai departe măiestria, izbutind să reliefeze ideea care i se părea cu adevărat deosebită: revenit acasă, îşi găsise fata şi fratele vitreg aşezaţi într-un cămin solid, apărat de primejdii, frumos; ei doi la o masă strălucitoare, pe-o pajişte în culorile pastel ale unei cărţi poştale.

—Oamenii cu care am împărţit sărăcia şi umilinţa, împreună cu care am făcut de toate, de la lucrurile cele mai murdare până la cele mai puţin onorabile, se bucură acum de o viaţă plăcută şi curată, dacă nu te superi şi dacă n-o să mă crezi un îngâmfat, datorită mie. Pentru a atinge onorabilitatea şi treapta de moralitate cea mai înaltă, propovăduite şi slăvite de toată lumea, e nevoie, în primul rând, de un minim de mijloace materiale. Eu am profitat de un prilej gras, storcându-l cât mai bine, şi zău dacă nu sunt mulţumit cu ceea ce am realizat. Aşa că nu m-am *întors*, ci am *intrat* într-o viaţă aureolată de frumuseţile fără de care nu-mi mai pot concepe existenţa!

Ea îl întrerupse, propunându-i să ia un taxi. Era agitată.

— Dar ce s-a întâmplat? Altă dată nu oboseai.

—Poate că e cineva care te-a recunoscut după fotografiile din ziare şi te crede plin de bani. Poate că vrea să te atace... Într-un moment şi într-un loc potrivit.

— Cine, dragă ?

— Cel care ne urmăreşte.

— Iar începi?

— Nu te întoarce chiar acum. Să nu afle că e observat... Uite, acolo, la colţ. E o umbră. O vezi? Nu ne slăbeşte o clipă.

Întorcându-se fulgerător, el alergă până la colţ, se uită în toate părţile cu o privire pricepută, se avântă în întunericul unui gang, fără să se gândească la vreo primejdie, în zadar, însă, nu se vedea ţipenie, nici o „umbră“ suspectă, în afară de strada somnolentă cu şiragul ei de lumini. Revenit alături de ea, îi relată cu haz că poate era vorba de un Cupidon.

— Ca să vezi până unde mă duc gândurile! Dar tu ştii că, deşi am ani mulţi, sunt tânăr, datorită tocmai stării de anabioză prin care am străbătut vremea. Crede-mă, sunt foarte tânăr şi n-am iubit niciodată. Am un copil legitim de la o femeie care mi-a fost soţie... Ah, nu, nu mai e printre cei vii de mult timp. O fiinţă forate nenorocită. Am încercat să fac totul pentru ea, sărmana, şi dacă vrei să numeşti toate sentimentele colaterale milei drept dragoste, poţi s-o faci, deşi eu îţi declar cu toată hotărârea că n-am iubit niciodată, că sunt însetat de dragoste ca un adolescent sentimental şi prostuţ ...

Din atitudinea ei, deduse că era în continuare neliniştită din pricina celui care îi urmărea fără încetare. Era lângă el, dar întreaga ei atenţie se concentra undeva în spatele lor, neslăbind din ochi drumul pe care-l lăsau în urmă. Se opri şi se uită cu toată atenţia înapoi.

— Cel mult trecători obişnuiţi; pe altcineva nu văd pe nimeni. Ce e cu tine?

— Şi totuşi, suntem urmăriţi, dragule. Pas cu pas.

— Nu vrei să te convingi că e doar o părere? Ce naiba, eu nu văd ceea ce vezi tu şi, iartă-mă, nu sunt orb!

— Nu pretind că am o vedere grozavă, dar mă îngrozeşte faptul că ne urmăreşte cineva. Îţi pot da şi câteva amănunte de fizionomie. E slab, îmbrăcat sărăcăcios, şi se teme să nu fie descoperit; calcă pe urmele noastre parcă pe vârfuri, tremurând. Dispari de câte ori e nevoie . ..

— E slab şi sărăcăcios, zici? Dacă e tânăr... Ah, dacă e tânăr ... Uită-te dacă e tânăr ...

— Nu-mi pot da seama. Păstrează o distanţă apreciabilă, totuşi fără să ne piardă din vedere. Uneori, în lumina tulbure a becurilor, îi desluşesc mai bine silueta. E foarte slab şi hainele fâlfâie pe el, ca nişte zdrenţe pe o sperietoare ...

— Hai să prindem fantoma!

Propunerea lui era mai mult o glumă; totuși încercă să se ascundă după primul calcan de clădire care le ieşi în drum. Statură mult; auziră paşi; păreau şovăitori; ba nu păreau; se apropiată; se opriră; se depărtară... El o luă la braţ. Nu se arătase nimeni.

— Deci, e o fantomă, glumi el. Dacă ne urmăreşte şi dacă ai văzut-o, nu poate fi decât umbra mea. Trecutul. E costeliv, nu-i aşa, şi zdrenţăros. Aşa e, dacă mai aveai nevoie de o confirmare, îţi repet că e întocmai aşa. Eu sunt. Cel de altădată. Vezi şi tu, însă, că nu se apropie prea mult. Nu are curajul, pentru că ştie că m-am despărţit definitiv de ce-a fost. Pentru mine există numai azi şi mâine. Ieri nu. Nu ştiu cum să-ţi explic mai exact, dar acum sunt în stare să privesc şi să văd ceea ce altădată îmi era

imposibil: ziua de mâine, viitorul. Tu vezi în urmă o umbră, umbra unei sărăcii fără leac; eu văd în faţă lumină şi belşug. Văd frumuseţe şi fericire. Văd dragoste. Te văd pe tine...

Ea îi puse mâna pe gură, într-un moale protest.

— Noapte bună, dragă, îi spuse pe şoptite. Ajunseseră de fapt în faţa blocului în care locuia ea. Noapte bună.

El îi sărută degetele care-i atingeau buzele. Şi poate că a şi formulat încet, duios, ceea ce gândea: „Cât mi-eşti de dragă!”

Înainte de a intra, mica ziaristă îi dădu din nou în grijă să se ferească, să aleagă numai porţiunile de drum bine luminate, arătându-i cu un gest elocvent strada din urma sa.

Rămase singur. Cercetă împrejurimea cu toată atenţia. Nu era nimeni. În schimb, sus, la un geam în înălţime, se aprinse brusc o lumină. Poate că acolo locuia ea. Uitase să o întrebe la ce etaj.

3. VINERI seara, domnul L. ieşi singur în oraş, căutând cu infinite precauţii un telefon public. Lăsa în urmă forfota ultimilor furnizori care cărau cele trebuitoare serbării de a doua zi.

4. SÂMBĂTĂ dimineaţa, Fetiţa îi strigă tatălui ei că e căutat la telefon.

— Vino mai repede; *mititica* este nerăbdătoare. Arde să-ţi audă vocea.

Pe când cobora la parter, îl izbi faţa rotundă ca luna plină a Fetiţei, expresia de sarcasm cu care îl aştepta, acel ceva nedefinit al trăsăturilor care nu prevestea nimic bun. Fata de viaţă de altădată,

indiferentă la tot ce se consideră stabil în existenţa omenească, exprima acum nu numai o tendinţă de îngrăşare fizică, ci şi o anumită lăcomie interioară. Ştiind cine e la telefon, se simţi atins în cea mai intimă sensibilitate a lui. I se părea nu numai că Fetiţa bănuieşte ceva, ci că ca ştie cu precizie totul; dar nu-şi dădea seama dacă îl dezaprobă sau nu, dacă este de partea lui sau dimpotrivă. Îngrijorător era şi faptul că mica ziaristă îl căuta acasă, călcând astfel consemnul foarte sever pe care i-l dăduse. Nu voia să o introducă încă în viaţa lui de familie. Dar, dacă trecuse dincolo de rugămintea lui, însemna că s-a întâmplat ceva, ceva anormal, care-o silise să facă pasul acesta.

Puse mâna pe receptor, nevoit să-şi înfrângă tremurul braţului şi răguşeala din glas.

— Eşti bine? o auzi în receptor.

— Foarte bine. Ce s-a întâmplat?

— Mi s-a părut aseară că suntem urmăriţi, iarăşi şi iarăşi. Mi s-a părut cu mare intensitate, foarte intens, crede-mă; am telefonat şi aseară să văd cum ai ajuns, dar era prea târziu, pare-se, că n-a răspuns nimeni la apelurile telefonului. Vreau neapărat să ne întâlnim.

— Sper că nu din acelaşi motiv, nu-i aşa?!

— Nu. E în legătură cu „party“-ul la care m-ai invitat. Avem de pus la punct câteva amănunte.

Fetiţa nu se depărtase. Îl aştepta, de parcă-i supraveghea convorbirea. Surprinse pe faţa ei un mic joc al trăsăturilor, care putea exprima tot atât de bine şi batjocură şi răutate.

— Să nu mă duci pe mine că discuţi afaceri cu puştoaica aia; ţi-am văzut ochii, ei te trădează. Eşti

îndrăgostit până peste urechi. Niciodată nu te-am văzut radios şi fericit ca acum câteva clipe ...

— Se vede, Fetiţo?

— Al naibii de bine!

— Şi ... ce părere ai?!

Ar fi putut să răspundă orice; în ea se dădea o luptă, pe care abia că o exterioriză printr-o mică tresărire a umerilor. Lui i se păru tăcerea ezitare, îşi pledă cauza. Să-şi aducă aminte Fetiţa de mamă-sa. O femeie ca ea ar fi putut aduce fericire unui bărbat? îi cerea o recunoaştere cinstită.

— Dar aici nu e vorba de mama, papa. E vorba de noi amândoi.

El o privi cu luare-aminte.

— După câte îmi dau seama, am făcut tot ce se cuvenea să fac. Nu pot uita imaginea care mi-a umplut inima de bucurie, în ziua când am revenit acasă: tu, la masă, afară, pe pajişte, în compania unui bărbat superb, pe care-l iubeşti. Mă gândesc acum că nu greşesc cu nimic faţă de tine, dacă ... dacă ... Deşi nu mi-ai spus încă părerea ta.

Fetiţa suspină, încă nedecisă. Pieptul ei plin făcu un salt spectaculos şi concludent.

— Papa, mi-ai cerut bani de buzunar. E firesc să fii generos când iubeşti. Te înţeleg foarte bine. Cred că toată lumea este mulţumită, papa, începuse într-un fel şi, pe neaşteptate, renunţase. El ar fi dorit să ştie dacă ea era mulţumită sau nu. În primul rând eu. Dar nu numai eu, ci şi oncle Léon, el e aşa de bun! Cu soţul meu n-am discutat încă. E prins până peste cap cu pregătirile, căci vrea să te sărbătorească exemplar. Îşi dă mai mult decât silinţa; o face cu plăcere evidentă şi mereu inventează surprize noi.

Dar în privinţa lui să nu-ţi faci griji. Te adoră. Ar fi încântat şi profesorul S., interesat în cel mai înalt grad ...

— Ce e cu profesorul?

Eduard tresărise cu violenţă.

— Vai, papa, nici tu nu mai ştii ce vrei! Te-ai prins în horă şi şovăi să joci până la capăt. Nu te opri. Lăutarii cântă mai departe.

Sub trăsăturile obrazului fără vârstă, câteva umbre bătrânicioase se formară stăruitor.

— Nu vreau să joc în hora altora. Sunt sătul şi am chef de o horă a mea. Şi nu ai dreptate că nu ştiu ce vreau. Vocea îi şuiera subţire, de parcă arunca vorbele cu aer comprimat. Ştiu foarte exact şi nu am să dau socoteală nimănui în legătură cu planurile mele. Dacă profesorul recurge la mijloace dintr-astea, puţin onorabile pentru onorabilitatea lui...

— Vai, papa!

5. FETIŢA fusese la profesorul S. pentru a tatona modalitatea de a stoarce şi mai departe bani în contul experienţei, pe care din instinct nu o socotea terminată. Ea va continua, nu-i aşa? Iar savantul nu o întrebase dacă îl reprezintă cu adevărat pe tatăl ei; îl interesa, în adevăr, orice ar fi intervenit nou în legătură cu „subiectul“ lui. Mai ales dacă s-ar căsători şi ar urma să aibă copii. Sigur că da, ar fi foarte interesant şi ar fi dispus să rişte sume noi...

Exclamând „Vai, papa!“, Fetiţa nu o făcuse pentru că ar fi atins-o în vreun fel ofensa aruncată asupra profesorului de tatăl ei.

— Vai, papa, niciodată nu te-am auzit vorbind *astfel* despre onorabilitate!

— Ţi se pare puţin *onorabil*?

— Ce e aia onorabil, papa?

Fetiţa ar fi voit poate să insinueze că în materie de bani nu se putea vorbi de pe poziţiile onoarei? Eduard îşi aduse aminte de faţa ei ca o tipsie goală, coclită, care aşteaptă monedele şi hârtiile valoroase ale milei sau ale unui alt soi de tranzacţie camuflată „onorabil" şi se simţi dintr-o dată foarte obosit.

Renunță la discuţie, nu fără a detesta neputinţa de a-şi susţine punctul de vedere.

Pe un alt plan, Dumneaei tot de bani se interesa, în ultima convorbire, înainte de acţiune, cu domnul L. Se înţelege că, de data aceasta, domnul L. ajunsese, în sfârşit, să vorbească direct cu femeia adorată. Numai ce-i auzi glasul răguşit şi tandru, şi se exaltă ca un băieţaş la primele bătăi de inimă. Ea îi spunea „puişor", el „scumpo"! Şi la întrebarea dacă e, în adevăr, sigur că Fetiţa nu are nici cont la bancă şi nici seif personal, bine camuflat, el dădu asigurările de rigoare cu un plus de certitudine. Vocea Dumneaei îl scotea din minţi; îi asculta fermecat rezonanţa profundă, dramatică, stil vampă de Hollywood, tresăltând de o bucurie şi o nerăbdare arzătoare, ajungând să denumească activul ascuns de Fetiţă undeva în casa de pe marele bulevard o adevărată „comoară".

—Şi ai „mirosit", puişorule, ascunzătoarea? Nu ne va fi greu să dăm de ea? Nu e primejdios?

— Mergem direct la ţintă!

6. TIMPUL trecea greu. Îi părea rău că acceptase ora destul de târzie propusă de mica ziaristă. Dimineaţa aceea splendidă de vară era atât de plină

de lumină, încât nu lăsa loc pentru nici o „umbră” sau „fantomă”. Cu toate acestea, un fior de nelinişte îl însoţea cu stăruinţă. Ce naiba! N-avea de ce să se teamă, nici de trecut şi nici de prezent; viaţa îi era acum de limpezimea luminii extraordinare ce-l înconjura; nu exista nici un dubiu, nimic care să nu fi fost bine şi cinstit aşezat pentru un trai care se voia drept şi frumos. Aveau casa, grădina splendidă prin care se plimba; avea lumina aceasta teribilă şi culorile admirabile; camerele erau pline cu mobile şi covoare alese, feţele de masă pe care mâncau erau imaculate. Fetiţa sugera mereu lipsa mijloacelor materiale; această situaţie nu putea fi decât momentană, chit că primea de la fata lui bani de buzunar cu ţârâita şi puţini; de fiecare dată îi repeta cu insistentă să se ferească de risipă. Îşi înconjura sfatul, care suna neplăcut, cu un râs strident, de parcă formula o glumă nevinovată; el îl primea cu aceeaşi neplăcere cu care ar fi servit o bomboană de ciocolată într-un ambalaj murdar, mototolit, incert.

Hotărî că va face totul pentru a se menţine acolo unde a ajuns; va munci la nevoie, va căuta soluţii cinstite, nu va da un singur pas îndărăt. Nu se va lăsa intimidat de trecut. Omului îi trebuie o casă încăpătoare şi frumoasă, un spaţiu suficient pentru a nu se simţi prizonier şi nefericit, lumină şi aer curat cât mai mult. Are nevoie de flori şi de frunzişuri foşnitoare, de o pajişte — dacă se poate — unde să stea la masă în largul lui. Şi masa să fie îmbelşugată. Şi să nu ştie ce-i grija zilei de mâine ... Îi creştea inima, pentru că el atinsese toate aceste năzuinţe omeneşti, veşnic râvnite, veşnic cucerite şi pierdute. Dar el nu va pierde nimic ... Da, poate că au pâlpâit

în lumina pură a dimineţii şi umbre neliniştitoare, dar nu-i păsa, pentru că îşi avea planurile lui şi energia necesară ca să le ducă la îndeplinire ...

7. FETIŢEI i se păru cam dubioasă figura unuia dintre bărbaţii care intraseră în casă în vederea serbării. Se învârtea parcă prea insistent, prea ca la el acasă.

— Cine eşti ? îl întrebă fără simpatie.

Bărbatul nu avea nimic care să-l facă simpatic celor din jur. Îl chema Jack şi avea accent de mahala.

— Sunt majordom, adăugase, dacă doamna nu are nimic împotrivă.

Oricât ar fi vrut el să zâmbească, ceea ce izbuti era de-a dreptul respingător. Fetiţa îi comunică domnului L. impresia penibilă pe care i-o lăsase micul dialog cu majordomul.

—Ni l-a trimis o agenţie. Mai mult nu ştiu nimic. Ai ceva împotriva lui?

Reuşi cu greu să se arate indiferent.

—Puteau să ne trimită şi ei pe altcineva, mai stilat, mai arătos. Poate mai simpatic.

—Pentru o seară, o fi bun şi ăsta. Apropo, papa a plecat iar?

— Iarăşi, oftă Fetiţa, fără să se înţeleagă de ce.

8. IEŞIND, după câțiva paşi, avu senzaţia că e urmărit. Se gândi la mica ziaristă cu care avea întâlnire peste puţină vreme. Poate că ea îi strecurase această senzaţie. Dar nu. Reconstituind, îşi dădu seama că surprinsese într-o frântură de secundă una dintre umbrele neliniştitoare care îi tulburaseră dimineaţa. Se opri. Se uită în toate

părţile. Îl înconjurau nenumărate ascunzători posibile. Cercetă tot ce se putea cuprinde cu privirea, adică trunchiuri groase de copaci, brăduţi decorativi, porţile vilelor în cele mai diferite forme...

Se strecurase în el bănuiala că-l urmărea un om de-al Fetiţei. Dintr-un motiv sau altul, el voia să-i cunoască fiecare mişcare. Porni mai departe, sigur că e supravegheat şi amărât la gândul că aceasta ar putea fi opera Fetiţei. Dar în ce scop?

9. — CE e cu el? Nu prea arăta bine azi de dimineaţă!

Domnul L. îşi bea tacticos cafeaua pe pajiştea care-i plăcea lui Eduard aşa de mult. Léon nu se vedea nicăieri, obligat să nu iasă din cameră ca nu cumva să-i încurce pe cei care desăvârşeau pregătirile pentru serbare.

Pieptul bombat al Fetiţei se ridică şi se lasă ca un val de mare. Ea ştia ce e cu papa. Înălțându-și privirea spre cer, pronunţă un singur cuvânt, pe acela care rezuma întreaga situaţie a tatălui ei.

— Dragoste?! se miră domnul L. şi rămase perplex. La vârsta lui, comentă mai pe urmă, răzgândindu-se însă imediat. Dar ce zic eu? Ce vârstă are cu adevărat?

10. — OSCAR! strigă Eduard, oprindu-se înainte de a părăsi bulevardul cartierului de elită unde se afla şi casa sa. Nu te mai ascunde. Ieşi de-acolo din umbră şi apropie-te. Acum te-am văzut bine. Te-am recunoscut. Oscar! Tu eşti cu adevărat! Nefericitule! Nici nu vreau să-ţi întind mâna. Nu vreau să te mai văd în ochi. Mi-e destul cât ştiu acum despre tine. Nu înţeleg de ce te mai ţii scai de mine?

Ce mai speri, după toate câte i le-ai făcut Fetiţei?

— Fetiţei? exclamă omul cu amărăciune, pălind şi mai mult.

Arăta ca un spectru.

— Nefericitule! repetă Eduard, dar nu-l alungă.

Ar fi făcut-o, poate, dacă n-ar fi descifrat pe obrajii nerași ai celuilalt — nişte obraji gălbejiţi, brăzdaţi, traşi adânc — două rânduri de lacrimi adevărate, picături mari urmându-se una pe alta de pe pleoapa inferioară spre bărbie, mai concludente decât orice vorbe. O epavă, acesta era Oscar cel de acum. Departe — cer şi pământ! — de bărbatul voinic şi sigur, contabilul abil, în veşnică nevoie de lucru şi gata oricând să se vândă pe-un blid de linte, să măsluiască registrele negustorilor „cinstiţi”. Întreaga lui fiinţă exprima o capitulare fără condiţii în faţa soartei. Din coama bogată de altădată mai rămăsese o jalnică amintire, rărită şi încărunţită. Cuta de lângă gură — altădată caustică şi necruţătoare — acum amară, exprima cum nu se poate mai bine dezamăgirea şi tristeţea iremediabilă. Eduard nu se putu abţine să nu se gândească la propriul lui trecut, la propria lui imagine de odinioară.

— Nu ai căpătat decât ce-ai meritat, îi spuse fără convingere, întrebându-se cum să-şi împartă puţinii bani cu nenorocitul acesta care-i fusese atât de drag altădată.

Era şi foarte stânjenit din pricina asta, dar mai cu seamă pentru că i se părea că îşi întâlnise propriul trecut. Oscar recunoscu că el îi urmărise în toate aceste zile neliniştite. Vedea că Eduard o duce strălucit. Îl intimida şi acum; i-ar fi spus prieteneşte

„bătrâne” ca altădată, dar nu se mai cădea.

— Şi nu numai pentru că arăţi tot aşa de tânăr, neschimbat, ca şi atunci, ci pentru că... pentru că...

Eduard căpătă dintr-o dată o nouă dimensiune a întâlnirii: Timpul. Îl despărţea de Oscar un timp foarte lung. Urmăritorul lui nu mai era propriul trecut, ci cu totul altceva. Oscar era mai degrabă prezentul, dar nu al lui. Oscar era Oscar, situat pe o traiectorie cu care el nu avea de-a face. Cum celălalt i se părea flămând, îi zise:

— Si, hai, ce-a fost a fost. A fost între tine şi Fetiţa. Treaba voastră. Cu ce te pot ajuta, bătrâne?

Ochii lui Oscar sclipiră.

— Nu am nevoie de nimic de la tine, Eduard. Nu vreau să te tapez; îţi eram dator cu adevărul, după ce cred că ţi-a fost împuiat capul cu...

Eduard îl întrerupse:

— Nu am nimic cu tine, Oscar. Tot ce s-a petrecut între voi, în lipsa mea, nu mă priveşte. Nu mai sunt cine-am fost şi m-am oferit să te ajut cu totul dezinteresat. Astăzi ne despărţim pentru totdeauna.

— Exagerezi un pic, bătrâne, dacă nu te superi că-ţi zic aşa. Te-am admirat întotdeauna pentru felul cum ai ştiut să te descurci şi să te aranjezi în viaţă, în aşa fel ne-ai prezentat odinioară experienţa ta, încât ne-o închipuiam ca o mică plimbare de agrement într-un alt ţinut şi atât. Îţi mai aduci aminte? Aşa cum alţii se duc vara la munte. Eu cel puţin aveam această convingere şi-mi închipuiam că Fetiţa credea la fel, până ce mi-am dat seama că se simţea foarte bine în situaţia de orfană, cu toţi banii pe mână...

— Ah, nu, Oscar. Te rog, nu aşa. Ştiu că v-aţi iubit

şi că între voi a fost ceva adevărat şi frumos. Am ţinut la amândoi deopotrivă, şi indiferent de părerile mele personale, ce-a fost a fost. Lasă-ne pe noi cu ale noastre; urmează-ți tu drumul tău, nu te mai amesteca.

Oscar deveni agresiv. Nici nu voia să se amestece.

— Tu ai putea să-ţi închipui că e adevărat tot ce ţi-a îndrugat ea despre mine. Eu vreau ca tu să ştii foarte exact că am fost cinstit faţă de tine şi faţă de ea, deşi ea şi-a dovedit din plin calităţile de hienă...

Eduard îi întoarse spatele. Făcu câţiva paşi, încercând să-l facă să înţeleagă că nu voia să-l asculte. Oscar continua. Atunci se opri ceva mai încolo.

— Îmi pare rău, Oscar, de tine. Dacă pot să te ajut cu ceva... Aş face-o cu dragă inimă.

— Ştiu. Nu ai bani. Banii îi ţine ascunşi ea. Ţie îţi dă cu țârâita, ca unui copil.

— Adio, Oscar!

Porni să se depărteze cu pasul rar şi demn. Oscar îl urmări. Se apropie.

— Nu vreau să ne despărţim în acest fel, accentua el. Iartă-mă dacă am încercat să-ţi spun tot adevărul. Nu ţi l-am spus decât în parte.

— Nu mă interesează, Oscar. E mai bine să ne despărţim pentru totdeauna. Îţi dau tot ce am la mine. În rest, să ai parte de noroc.

Oscar refuză banii cu expresia feţei, dar cu degetele îi apucă hămesit. O undă de ură trecu prin privirea lui stinsă acum sub efortul de a suporta umilinţa.

— Încă nu ţi-ai dat scama cine e Fetiţa?!

11. — CE ZI! Vai mie, ce zi! exclamă el către mica ziaristă, când îi ieşi în întâmpinare.

Îi povesti cele întâmplate. Fiecare cuvânt îi ardea gura. Intrară într-un bar de zi, în fumul care umplea spaţiul sărac, slab luminat. Ea îl ascultase tăcută, pe urmă încercă să abată discuţia.

— Sunt pătrunsă de fum ca un jambon, dacă mai stăm aici o jumătate de oră o să fiu bună de atârnat în cămară.

El mai comandă un rând de coniacuri.

— Ceea ce simt e îngrozitor, deşi am scăpat de obsesia unei urmăriri care nu era, în fond, decât un şantaj. Oscar voia să mă umilească, tocmai pentru că se simţea la rându-i umilit. Dar eu nu am nici o vină, nu-i aşa? Deci, acest Oscar nu e trecut, ci prezent; el nu mi-a vorbit de mine şi de altădată, ci de el şi de acum, nu de tinereţea noastră comună, ci de o viaţă necunoscută mie, străină.

— Mi se pare că aici se leagă trecutul de prezent, şi totul este să rămâi deasupra, cât mai sus... Ah, nu. Nu mai beau. Restul e al tău.

Mica ziaristă îi împinse lui paharul pântecos, din care sorbise numai o singură dată, şi atunci foarte puţin.

— Mă gândesc că nu e destul să-ţi pui de jur împrejur pereţi bine spaţiaţi, mobila cea mai aleasă şi covoarele cele mai scumpe, că nu e destul că iei masa pe o pajişte înverzită, ca-n ilustrate. Mai e nevoie de multe şi, pentru mine, în năzuinţa mea spre ceva nou cu adevărat, se pune abia acum, foarte acut, tiranic aproape, chestiunea: de unde să încep . .. Pentru că trebuie să încep de undeva. Nu mai am de ales. Datoria mea este să mai lămuresc

câteva chestiuni care ţin de afect. Şi apoi: încotro?

12. LÉON dormita în camera mare, cu mobile luxoase, în care se simţea străin. Fotoliul mare, care-l cuprindea până mai sus de umeri, îl stânjenea. Se legase, ca orice bătrân, de mica încăpere de la mansardă, destinată personalului de serviciu într-o casă mare, potrivită aşa de bine cu modestia şi timiditatea lui — un spaţiu restrâns, în care îşi adunase, însă, cele din urmă bucurii din câte îi pot rămâne dintr-o viaţă de om. Deodată, uşa se deschise şi apăru... Da, era chiar el, fratele lui vitreg, cu silueta lui tinerească, săltând voios pe picioarele lungi, viguroase. Bucuria îi producea aceeaşi dulce şi ciudată mâncărime a nasului. De obicei se freca cu amândouă mâinile, într-un gest infantil, scâncind fericit ca un căţel mângâiat de stăpânul lui.

—Avem ceva de vorbit, Léon! Pune aici pe masă două pahare. Am adus o sticlă de vin.

Eduard se lăsă ostenit în fotoliul celălalt. Între ei, pe măsuţă se aflau acum două pahare de cristal pline cu vin de calitate. Ochii lui Léon aveau un luciu de plâns; Eduard o luase pe departe, vorbindu-i despre sine, despre ceea ce numi „desprinderea” de trecut.

— Da, da, Léon, bunule bătrân, s-a trezit în mine o mare foame de frumuseţe şi cinste. Habar nu am cum să-ţi explic ce s-a răsturnat în mine. Mă împinge înainte o voinţă de fier să mă caţăr mereu mai sus, Léon, uneori chiar cu impresia că ating câte-o culme la care altădată nici prin gând nu-mi trecea să cuget. Ei bine, de-ai şti tu cum mă cramponez: mă împlânt

cu genunchii şi cu coatele şi mă ţin cu ghearele ca să nu cad, dacă pierd puţin teren, mă caţăr iar şi urc, urc mereu ...

—Foarte frumos! exclamă bătrânul, lăsând privirile în pământ.

Parcă îi era teamă de ce va urma. Eduard îi vedea acum doar creştetul alb, cu un smoc de lână pe un caier. Îl vedea clătinându-se încet, a oboseală, de parcă abia îşi mai putea ţine ochii deschişi. Voia să-l ţină treaz, aşa că îi spuse pe neaşteptate, întrerupându-şi efuziunile lirice, că îl întâlnise pe Oscar. Caierul tresări vizibil, şi imediat Eduard zări şi ochii bătrânului. Plini de spaimă.

—Spune-mi tu, Léon, tot ce ştii despre despărţirea Fetiţei de el. Tot ce ar trebui să cunosc foarte bine şi eu.

Pupilele lui Léon parcă-şi pierduseră conturul rotund, se topiseră, culoarea lor apoasă ocupând tot spaţiul. Expresia era aceea a unei îndobitociri complete.

— Hei, Léon, te-ai îmbătat subit?

—Ascult. Te-ascult, psalmodie ca un idiot bătrânul. Eu nu ştiu nimic. Oscar e de vină. Aşa mi-a spus Fetiţa. Dar Fetiţa e cea mai bună şi albă fiinţă de pe pământ.

Mai mult nu putu scoate de la el. Eduard reluă:

—Mă intrigă la culme Oscar; nu purtarea lui, care e nedemnă, ci convingerea lui, care mi s-a părut sinceră. Mă gândeam, venind încoace, că toţi suntem supuşi greşelilor de tot felul şi că o avea Oscar partea lui de vină, dar nici Fetiţa n-o fi imaculată!

Léon nu-i împărtăşea părerea, dar nu voia să-l supere. Tot ce putea face era să tremure ca piftia.

Zadarnic îşi răcea gura ca să-i demonstreze că trecutul era un mort ca oricare alt mort şi că dorinţa lui cea mai fierbinte era să înceapă totul altfel; bătrânul nu-şi putea stăpâni tremurul picioarelor, al braţelor, al umerilor, al capului. Atunci Eduard se decise şi formulă pentru prima dată în cuvinte ceea ce în gând formulase mai dinainte:

— M-am hotărât să încep singur, Léon. Voi pleca de aici, voi încerca pe alt drum. Bineînţeles că m-am gândit şi la tine. Te voi lua cu mine. Reacţia bătrânului nu-l îngrijoră decât atunci când tremurul intens al trupului scheletic se transformă într-un balans şi vocea lui vibră, joasă şi prelungă, ca un muget îndurerat. Destul, Léon, îi spuse poruncitor. Ţi-am spus să nu-ţi faci griji în ceea ce te priveşte. Vei fi lângă mine oriunde voi pleca. Pricepi? Hai acum să te culci!

Fu silit să-l smulgă din fotoliu şi să-l împingă spre pat. Ce voia să însemne purtarea acestui babalâc fără minte? îl zgâlţâi ca să-şi revină şi să se ţină prin forţele proprii pe picioare.

Şi Léon reuşi să înţepenească între pat şi fratele vitreg.

—Ai să te superi, Edi, bolborosi el, şi Eduard se aplecă mult ca să-l poată înţelege. Te superi? Eu n-am să te urmez. Rămân cu ea.

— Cu cine, Léon?

— Cu Fetiţa.

— Ce spui?

— Euuuu, răăăăăăămmmmm ...

13. CE SE întâmplă? Ce se întâmplă cu mine, cu Léon, cu Fetiţa, cu noi toţi, acum când ne

pregătim să fim veseli, să petrecem, să ne bucurăm, să ne bucurăm?!...

Epilog

Flăcările se înălţau spre cupola întunecată a cerului, cu braţe lungi şi elastice de caracatiţă uriaşă şi roşie ca sângele. Ceea ce se petrecea era inexplicabil pentru Eduard; singurul eveniment limpede, implacabil prezent, era incendiul uriaş care mistuia trosnind sinistru mult mai mult decât o splendidă casă aristocratică. Băgându-şi degetul arătător între gulerul cămăşii şi gâtul ud de transpiraţie, el trase cu putere. Întâmpină mai întâi o rezistenţă acerbă, care-i tăia răsuflarea. Apoi ceva pârâi în jurul gâtului şi putu, în fine, respira în voie. Dar aerul frigea şi el era silit să dea îndărăt pas cu pas. Apoi se împiedică de cineva care respira gâfâit, ca-ntr-un chin agonic.

O recunoscu pe Fetiţa.

Ochii ei holbaţi spre casa care ardea, faţa ei răvăşită şi gura umflată care se mişca în neştire ...

— Léon unde e? o întrebă răguşit.

— El îl caută, îl caută acum.

— Cine îl caută?

— El. Bărbatul meu. Iubitul.

— Léon unde e? Ce se întâmplă cu el? De ce îl caută?

Fetiţa nu fu capabilă să-i răspundă. La marginea porţiunii luminate de incendiu se zăreau acum umbre îmbulzindu-se. Frontul pompierilor se răsfira, începuse lupta dinspre stradă şi dinspre palatul din dreapta. Pajiştea unde luau de obicei masa urma să

fie în curând inundată de oamenii în uniformă, care-şi aduceau încoace furtunurile. Iarba şi florile erau călcate fără milă. Jeturile de apă se ridicau acum şi din această parte a casei, înfăşurându-se ca nişte frânghii pe trupul necontenit frământat al caracatiţei care creştea în dimensiuni. Era imposibil să o oprească cineva şi s-o imobilizeze. Frânghiile acelea de apă se topeau sfârâind.

Eduard avea senzaţia că era devorat el însuşi; îşi şi dorea pieirea. Acel „party“ nenorocit, care adunase atâţia necunoscuţi ahtiaţi după petreceri, printre care se învârtise ca un străin, se isprăvea în acest fel definitiv. Îşi dorise o singură fiinţă alături. Dar mica ziaristă nu răspunsese invitaţiei de a lua parte la serbare. Fără să dea vreo explicaţie. O căutase la telefon, dar în van. Dăduse o fugă până la ea acasă. Uşa nu se deschisese şi zadarnic bătuse ca un apucat. Se apucase atunci să bea. Îşi aducea aminte de nişte stăruinţe ale unui domn numit Montblanc, care-i propunea nişte investiţii, absolut sigure, într-o afacere cu petrol, pe o mare de care nu era sigur să fi auzit vreodată.

Pe un coridor la etaj — îşi mai amintea — un tip, care i se părea cunoscut şi nu ştia de unde să-l ia, îi zgâlţâise prieteneşte mâna, dar când voise să treacă de el şi să intre într-un salonaş, unde ştia că nu e nimeni, îl oprise cu un ton jovial, dar cam de mahala: „Cară-te de pe-aici, şefule, dacă ţii la liniştea ta!“ Toată casa era plină de lume şi nu avusese altceva, mai bun de făcut, decât să se retragă în parc. Aici ardeau lampioane prin crengi, dar nu era nimeni. Îşi găsi, în cele din urmă, singurătatea dorită. Se aşezase pe o bancă. Mai avea paharul în mână. Îl

băuse şi-l zvârlise. Poate că şi aţipise puţin... Îl trezise incendiul. Larma aceea ascuţită şi ameninţătoare.

— Hei, tu, nu mai încurca locul.

Se trezea dintr-un coşmar în plin coşmar; un poliţist îl împingea de acolo şi lui i se păru că nu trăieşte azi, ci ieri, încolţit de forţa publică, într-o necontenită atmosferă de luptă şi de nesiguranţă, gata să facă orice pentru a scăpa de urmăritori, de curiozitatea lor, de priceperea lor de a-şi vârî nasul până în cele mai ascunse cotloane ale unei vieţi nenorocite ... La început se lăsă dat la o parte de poliţist, pe urmă îşi aduse aminte de „azi“ şi porunci să fie lăsat în pace. „E casa mea!“

Şi casa lui se ducea implacabil spre trecut, spre neant, se ducea undeva şi cine ştie ce ducea cu ea şi cât de departe!... Se revăzu din nou cu Fetiţa, deşi ea nu avea ochi decât pentru incendiul mistuitor. O auzi strigând. Numele pe care-l pronunţa îi era familiar. Îl recunoscu cu un efort al conştiinţei. Se orienta cam greu. Silueta rotundă a Fetiţei tocmai cădea spre o brancardă pe care zăcea un om. Numele ţipat de ea fusese „Léon“. Era chiar bătrânul, zăcând întins pe spate, cu obrajii goliţi de sânge. Zadarnic îi zgâlțâia Fetiţa trupul inert. Întreba de domnul L.

— L-ai văzut, Léon, dragule?!

Doi bărbaţi solizi purtau brancarda, şi trupul neputincios se mişca în ritmul mersului lor neregulat.

— Léon, de ce nu-mi răspunzi? Şi cum pleoapele bătrânului zvâcniră anevoie, Fetiţa repetă întrebarea dacă-l văzuse pe domnul L.

Rănitul îi răspunse cu o şoaptă uşoară. Ceva ce Fetiţa nu putu înţelege imediat. Îşi plecă mult urechea. Îl zgudui din nou de umăr.

— Ce e? Ce-ai spus? Léon, mă auzi?

— Au găsit locul... ascunzătoarea ...

—- Cine? Cineeee?

Bătrânul abia suflă un răspuns scurt şi buzele lui parcă nu mai aveau vlagă. Eduard întrebă:

— Cine te-a pocnit aşa, Léon?

— Tot el, atât mai izbutiră buzele bătrânului să formuleze, după care rămaseră ca înţepenite.

— Acum ştii cine m-a jefuit? întrebă Fetiţa pe neaşteptate, pătimaş.

— Eram săraci, Fetiţo. Ce se întâmplă aici?

Fetiţa o luase la fugă. Se depărta, împleticindu-se, smulgându-şi părul, bocindu-şi bogăţia jefuită. O văzu peste puţină vreme vorbind însufleţit cu un poliţist. Îi arăta cu braţul acuzator spre vila în flăcări. Lui Eduard i se umplu fiinţa de otravă. Îşi roti privirea, ca în căutarea silnică a unui ajutor, întocmai ca un om străpuns cu cuţitul, bâjbâind după un sprijin. Îşi aduse aminte de cineva care odată îi spusese că omul consideră poziţia verticală ca singura posibilă pentru demnitatea sa omenească. Dacă ar fi posibil, ar muri în picioare, tocmai pentru a nu-şi pierde demnitatea niciodată, nici în acea clipă de pe urmă... Fetiţa lui dragă se prăbuşea la picioarele poliţistului cerându-i îndurarea, atenţia, ajutorul. Gura ei mare, senzuală, se lamenta: „M-aaau jefuiiiiiit!“

Şi-n acel moment şi-o dori pe mica ziaristă, dar o dori aşa de năprasnic, încât începu să o caute de jur împrejur, sigur că şi ea venea spre el, că erau foarte

aproape şi că se căutau reciproc, ea umblând după el şi el după ea, că în curând se vor întâlni, se vor regăsi, se vor uni, vor fi una şi aşa va fi bine, va fi bine...

OBIECTIVUL K

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe când nu s-a zărit,
Azi o vedem şi nu e.

...

— Unde sunt?

Omul de pe pat zvâcni cu o nelinişte întru totul contrastantă cu calmul încăperii nespaţioase, dar atât de comodă şi familiară sub învăluirea luminii blânde, indirecte, ce emana parcă din pereţii lustruiţi cu fineţe într-o culoare odihnitoare ca a ceaiului. Nu-i venea să creadă în liniştea şi ordinea din jur! Incontestabil că se afla într-un vehicul care funcţiona ireproşabil. Îl simţea cu toate fibrele fiinţei sale experimentate înșurubându-se ca un bolid în imensul spaţiu cenuşiu al Universului. Şi, totuşi, spaima îl pândea, gata să erupă ca un vulcan. Unde erau oamenii? Nu visa cumva?

— Unde sunteţi? strigă el, încercând să ridice de pe pernă ceafa grea.

Neizbutind, rămase inert, cu privirea cufundată ca în ceaţă. Cădea din nou. Vertiginos şi fără speranţă. Imensitatea fără puncte cardinale, fără sus şi fără jos, îl înghiţea ca pe-un fir de nisip. Ba nu! Iată-l din nou fixat într-un plăcut cadru de cabină bine rânduită, liniştitoare. Cineva îi şi dădea răspuns la întrebarea de adineaori (sau de când?); de necrezut, dar nu părea să fie o închipuire bolnavă glasul

metalic, nazal, sau prea metalic ca să fie omenesc, însă perfect inteligibil şi stăpânit, oricât ar fi fost de inflexibil:

— Stai liniştit, i se spunea răspicat. Eşti salvat. Ne întoarcem. Acasă.

...

Întrerupând jocul de şah, doi bărbaţi, într-o încăpere alăturată, perfect asemănătoare cu prima, făcură amândoi acelaşi gest, devenind atenţi, ascultând cam la fel, cu gâtul puţin lungit şi urechea la pândă. Dar începutul promiţător se înecă imediat în acea respiraţie agitată şi prelungită neliniştitor; bolnavul părea că se sufocă, gata în orice moment să nu mai respire de loc. Pregătindu-se să mute un cal negru, unul dintre cei doi mormăi parcă pentru sine.

—Aceeaşi situaţie. Mai putem avea vreo speranţă?

Celălalt, un bărbat nu tânăr de tot, dar cu nişte ochi juvenili, de-o prospeţime atât de deplină, încât păreau străvezii ca apa mării într-un colţ ferit de valuri nu mai apucă să răspundă.

— Ai auzit? se întrebară reciproc.

Pentru prima dată, un anumit moment era depăşit. Suferindul întreba cu mare zbucium:

— Mi-a vorbit cineva? Cine e?

— Sunt Cocó. Nimeni altcineva. Sunt Cocó.

— Ce fel de nume?! Cocó. Cine eşti tu?

Şi Cocó vorbea liniştitor, în stilul lui monoton şi nazal:

—Stai liniştit. Eşti salvat. Sunt Cocó. Mergem acasă.

—Unde eşti? Vreau să te văd! Cine eşti? Ce eşti? Cocó! Dacă ăsta-i nume de om!

Cei doi bărbaţi săriră de la locurile lor şi o luară la

fugă cu paşi elastici şi lungi. Pe coridorul în care ieşiră, întâlniră iarăşi glasul îndurerat pe care-l transmitea pretutindeni reţeaua de comunicări interioare;

—Unde sunteţi, oameni buni? Vreau să vă văd. Veniţi aici, dacă e adevărat că trăiesc, că... am fost... sau sunt... sal... vat... Că mă du... ceţi ... acasă. Vreau să văd... să cred, să sper că... e ade... vă ... rat!

—E adevărul adevărat! pronunţă cu grijă bărbatul cu ochii ca marea, ajuns primul lângă pat.

—Cine sunteţi? Spuneţi-mi! Ca să nu mă cred din nou pradă unui vis, sau a unui coş ... mar ...

Aşternutul răvăşit exprima zbuciumul fizic; felul cum privea la cei doi, ca la nişte depărtate şi părelnice umbre, absolut incredibile, cu culori şi conture mereu schimbătoare, vorbea de o frământare interioară ajunsă la paroxism. Speranţa şi spaima îi încordau trăsăturile chipului adânc brăzdat. Cu cât auzea explicaţiile pe care le dădea cel de al doilea bărbat, uşor aplecat spre căpătâiul lui, în vreme ce primul, cel cu ochi albaştri, îi apucase mâna la încheietură, cu un gest profesional care nu mai lăsa nici o îndoială, omului de pe pat i se rotunjiră şi-i crescură pupilele căprui, tulburate, incapabile parcă să se concentreze din nou normal. Formaţia ARGUS făcea parte din echipajele trimise întru salvarea expediţiei ALFA, deviată de la traseul stabilit.

—ALFA, da, mormăi bucuros suferindul, al cărui trup se umplu de un început de vlagă.

—Iată-ne, spunea bărbatul care părea să fie comandantul navei ARGUS, sunt Georges Legrand,

comandantul navei; dânsul este Nichita Rădulescu, medicul de bord ...

— Şi eu sunt Cocó! îl completă pe comandant vocea monotonă, egală, omenească şi nu prea, care pronunţa cuvintele cu o meticulozitate aproape enervantă.

— Mai exact spus, explică zâmbitor Legrand, robotul care îţi poartă efectiv grija în lipsa noastră ...

— Nu vreau robot. Nu-mi trebuie robot!

Omul de pe pat zvâcni cu un accent protestatar amestecat în timbrul tragic al vocii tremurătoare.

— Nici o grijă. Suntem şi noi foarte aproape. Venim la primul semn, îl asigură modicul, dar avem şi obligaţiile de bord.

— Nici o grijă! Cocó e aici! spuse robotul.

Ideea de a-l numi astfel fusese a doctorului Rădulescu, căruia nu-i plăcuseră iniţiala şi cifra sub care-i fusese prezentat la început. O asemenea bijuterie nu poate exista fără un nume după toată rânduiala, declarase el în glumă. Şi pentru că timbrul cu care îşi rostea cuvintele aparatul era foarte asemănător cu un glas de papagal — „de papagal deştept” — îl asociase unei imagini literare, creaţie pitorească şi acidă a unui poet conaţional. În prima parte a călătoriei se distrase de minune învăţând robotul să-şi rostească noul său nume.

Medicul simţi un spasm în încheietura pe care o mai ţinea în mâna sa.

— Iar dânsul, reluă comandantul şi-l indică pe noul sosit, care privea scena cu ochi bulbucaţi, pradă unei stări de agitaţie pe care abia şi-o putea stăpâni, este Boleslav, inginerul-mecanic.

Capul bolnavului se răsuci pe pernă.

—În adevăr, gemu el, aşa e... Sunteţi oameni, cu adevărat. Nu mă înşel. Ar fi groaznic dacă aş visa numai. Sunteţi oameni. Numele meu e ...

—Ştim, îl opri medicul pentru a evita noi eforturi şi noi emoţii.

Bolnavul mai bolborosi ceva, din care cei de faţă desprinseră sunetul K, ceea ce îi duse cu gândul la celebrul „obiectiv K“. Vorbi pentru toţi Rădulescu:

—Pentru azi am stat destul de vorbă. Te vom lăsa să te odihneşti. Ne îndreptăm spre casă, cu toate motoarele în plin, şi dorim să păşeşti singur pe Pământ, fără ajutor.

Bolborosind, bolnavul fu zgâlţâit de un şir de convulsii, deşi părea că binecuvântă întâlnirea sa cu oamenii, deci salvarea! Apoi glasul i se îngroşă şi cuvintele se fixară mai bine; vorbea despre demenţa deznădejdii:

—Cea de pe urmă ce se poate închipui! Când legătura cu... cu to... dispare. Nimeni, ca mine... nu o cunoaşte, când o... mul se transformă în fiară ... În stare de cele mai ini-ini... inima... gi ... na... bi... le (silabisea gâfâind). Îl-fa-ce-ful-ger- şi-trăs-net, arzând ... ca un... şobolan... în cursă.

—Nu mai pot. Înnebunesc! scrâşni Boleslav, iar Legrand, punând mâna pe fruntea bolnavului, îl îndemnă cu vocea înceată, aproape cântată, să înceteze, să se liniştească.

Făcu un gest către Rădulescu. Acesta adăugă cuvinte de încurajare, pregătind în acelaşi timp o injecţie într-o seringă minusculă. Când liniştea cuprinse trupul contorsionat de frământare, comandantul îl întrebă îngrijorat pe medic:

— Ţi se pare, totuşi, de bun augur ce s-a petrecut

astăzi?

— Trebuie să facem ceva ca să nu mai geamă. Nu pot îndura.

Legrand privi la Boleslav cu reproş, surprins de faţa lui ca de om care suferă de rău de mare.

— Poate vom avea noroc şi se va reface, răspunse cu întârziere Rădulescu.

— Ar trebui să-ţi stăpâneşti mai bine nervii, inginerule! zise el, continuând apoi să dea instrucţiuni robotului cum să se poarte cu bolnavul. Să-l laşi să doarmă cât mai mult. Şi fii atent ce-i spui!

Cocó articulă meticulos, cu glasul lui de placă de patefon veche:

— Am înţeles. Să doarmă. E salvat. Ne întoarcem.Acasă.

Legrand adăugă încet, dar foarte hotărât:

— Şi nici un cuvânt despre „obiectivul K“.

...

Cocó putea fi un bun tovarăş de drum, mai ales dacă îi cereai ceea ce îi stătea în puteri. Şi îi stăteau destule, căci braţele sale de caracatiţă ajungeau până unde era nevoie ca să aducă un pahar cu apă, o bucată de ciocolată întăritoare, sau ca să pregătească o compresă la robinetul de după uşă. Era un ajutor de nădejde al celor trei oameni, care aveau şi alte obligaţii de bord. Nichita Rădulescu nu era mai puţin şocat decât Boleslav, deşi se străduia să fie stăpân pe sine şi să-şi îndeplinească toate sarcinile cât mai bine. Ca îngrijitor al unui bolnav dificil, îşi descoperea o anumită neputinţă a sentimentelor. Ceea ce într-un spital rămâne, de obicei, pe seama surorilor, a femeii iubite, a familiei,

aici trebuia să suplinească singur, apelând la toate resursele sale interioare. Cel mai mult izbutea cu ochii săi albaştri, reflectând puritatea, căutând să absoarbă cu ei cât mai mult din noianul de amintiri întunecate şi de dureri nedomolite, fără însă a ajunge să înlocuiască şi căldura simplă, omenească, a femeii care ştie găsi cuvântul, privirea, gestul cel mai potrivit cu intensitatea nefericirii ce se cerea mângâiată.

Făcea tot ce se putea face în situaţia dată şi ori de câte ori se auzea strigătul înspăimântat: „Unde sunteţi, oameni buni?“, transmis pe toată reţeaua de comunicări interioare, cu ecouri care parcă înfiorau întregul Univers în care pluteau, mai neînsemnaţi decât un firicel de praf, tresărea gata să lase orice treabă ar fi avut. Nu o putea face întotdeauna, aşa cum îl îndemna inima. Îi adresa prin intermediul microfonului cuvinte liniştitoare.

— Unde eşti, doctore? Nici o membrană mecanică nu poate fi atât de fină, încât să redea întocmai, neviciată, vocea omenească. Mi-e un dor nebun de vocea curată şi adevărată a omului!

— Cere-i lui Cocó să te ajute. N-ai idee câte ştie să facă.

— Ce poate un robot?

— Să te distreze. Cere-i să-ţi arate o pădure.

Izbucnea din nou accentul tragic:

— Vreau oameni, cât mai mulţi oameni!

— Nu-i stă în puteri lui Cocó. De ce nu-i ceri o pădure, un peisaj?

Cocó îi sărea în ajutor:

— Vrei o pădure?

Bolnavul se lăsa greu învins.

— Orice, numai să nu fiu singur!

Pe neaşteptate, în faţa ochilor însetaţi prinse contururi din ce în ce mai precise o lume viu colorată, perfect reliefată acum, pe care puterea lui Cocó o făcea să strălucească în cele mai tari sau mai fine nuanţe; luat în vârtejul ei, se pomeni cu braţele întinse, gata să mângâie un ram înflorit sau să ridice de pe pernă capul să vadă mai bine cum ninge — dacă Cocó perinda unul după altul anotimpurile. El însuşi alerga pe tălpicile unor schiuri după o fată cu căciuliţă de blană, care în curând se transformă într-o spinare gingaşă, pe care se zbăteau două grele cozi împletite strălucitor.

— Arată-mi o grădină, Cocó. Vreau o grădină, nu un parc. Lasă parcul deoparte, de ce nu înţelegi ce-ţi spun? Nu o grădină de iarnă, nici una exotică Nu aşa de geometrică. Mai neîngrijită puţin. Aşa, aşa, asta e aproape ce-mi trebuie. Pune mai multă verdeaţă sălbatică. Apropie-mă, Cocó.

Imaginea se făcu luminoasă, sub un cer de vară cu albastrul aproape albit de arşiţă, şi-atunci populă totul cu un grup de băieţi alergând, cu fetiţa — aceeaşi — care plângea, lovită sau jignită. Lumina parcă îl alunga. Îl atrăgeau zonele de penumbre. Umbrele îl chemau. Se furişa departe în acel peisaj înflorit, într-un cabinet sever, îmbrăcat în lambriuri de mahon, sau de alt material de culoare închisă şi de calitate nobilă, doar cu o pată de lumină într-un colţ: acvariul cu pete şi cu mişcări multicolore, peste care cădea într-un chip cu totul neaşteptat o ultimă rază de soare. Parcă era ecranul din faţa lui pe care grădina bogată, plină de lumină, se perinda alee cu alee, potecă cu potecă, poiană cu poiană. Ca şi

peştişorii aceia aurii şi roşii, unii transparenţi şi leneşi, alţii nervoşi, în culori mate sau închise, adunaţi de prin toate mările Pământului; şi el furișându-se pe lângă acvariu, urcându-se cu picioarele pe marele scaun tapisat cu piele catifelată şi aplecându-se peste un birou acoperit cu cristal. Pe dosarul unic aşezat acolo scria: *Obiectivul K.*

...

Se prăbuşea în neant. Încă mai auzea glasul plin de speranţă:

„Mi-e imposibil să restabilesc legătura!“

„Mai verifică o dată!“

Pe urmă, încă şi încă, de zeci de ori, de sute de mii de ori:

„Mai verifică. Nu se poate să nu reuşim. Continuă, încearcă încă o dată. Încă o dată!”

Iarăşi şi iarăşi, acelaşi bas care cădea, stingându-se:

„Imposibil. Imposibil. Imposibil”. Şi: „Nu mai pot suporta cuvântul «Verifică!» Schimbă-l, aruncă-l, fă ce vrei cu el. Am ajuns la capătul răbdării!”

„Schimbă-l şi tu pe «Imposibil», nu-ţi dai seama? O prostie uriaşă! Pentru că acesta ar fi sfârşitul!”

„Spun adevărul. Şi e sfârşitul!”

Se priveau cu ochi ficşi, înrăiţi, prevestitori ai furiei duşmănoase care a urmat; şi din acel moment au avut certitudinea că după „izolare” urmează implacabil „sfârşitul”.

Geamătul bolnavului sfâşie parcă reţeaua de comunicări interioare:

— Aaaah! Obiectivul K!

...

Ceea ce rămânea în el după asemenea imagini era

un conflict acut, ce răsărea când dintr-o parte, când dintr-alta a fiinţei sale dezarticulate. Lângă pata de lumină a acvariului, în semiîntunericul tulbure al marelui cabinet, bărbatul cu înfăţişare leonină vorbea deopotrivă cu băieţelul de altădată şi cu bărbatul de azi. O dată puternic şi inaccesibil; altă dată biet bătrân fără vlagă. Dominându-l mai întâi, trasându-i viitorul de parcă-l demonstra de la catedră ca pe o ecuaţie oarecare. Impresia extraordinară de atunci se trezea în el, dar inversată, adâncă şi dureroasa; nu putea îndura nici măcar diferenţa de statură dintre băiatul de altădată şi tatăl lui, într-un moment în care-l împovăra cu tot ceea ce visase acesta din urmă mai ambiţios (aşa i se păruse!) şi nu putuse realiza. „E de datoria mea să fac totul pentru tine, dragul meu fiu, şi sunt îndreptăţit să te vreau infinit mai mult decât un urmaş de sânge. Te vreau idealul meu întrupat, o treaptă mai sus decât mine, un *om al Universului*, stăpânul Cosmosului, depăşind prin condiţia ta superioară tot ce a izbutit umanitatea în lunga ei existenţă!”

El, cel de acum, în locul copilului care tăcuse ignorant, vorbi: „Şi eu? Partea cealaltă a mea, acea latură acoperită de penumbre, de ceaţă, de-o abundentă vegetaţie a sentimentelor?” Întrebase în van, căci tatăl continua, ca şi când el ar fi tăcut tot timpul: „Pentru ceea ce doresc de la tine, sunt obligat să-ţi cer consimţământul. Te vreau mai sus decât orice om, şi fizic şi spiritual, atât de sus şi de departe cum tu, astăzi, n-ai putinţa să măsori, fiind prea mic pentru «nu» şi prea necopt pentru «da». Te vei duce într-acolo unde decid eu, aşa cum odinioară

făceau oamenii atunci când erau soldaţi în război; ei primeau misiunea de luptă concepută de alţii, devenind eroi. Habar nu aveau de înălţimea faptelor lor, gândindu-se numai la micul lor univers, la propria piele, la cercul îngust al fericirii personale ...“

„Sunt exact ca acei soldaţi care nu se gândeau decât la viaţa netrăită, la iubirea neiubită, la urmaşii în primejdie de a nu exista pur şi simplu. Am fost şi sunt ca şi ei!”

„E o concepţie care se potriveşte cu limitata existenţă a peştilor aceştia din acvariu, dar, de când e lumea, cauza colectivă a spart toate limitele. În cazul tău, băiete, dincolo de mica ta graniţă se află nu un continent, nu o lume, ci Universul. Dacă ar fi să fac o analogie, păşim într-o epocă de descoperiri care abia dacă îşi găseşte o slabă comparaţie în descoperirile geografice pe care le mai învăţăm în şcolile generale. Ceea ce vrem să începem depăşeşte ca grandoare tot ce şi-a putut închipui omenirea până acum. Tu vei fi eroul acestui timp, din voinţa mea. Mai târziu îmi vei mulţumi. Vei fi erou!”

De unde până unde ajunsese Cocó la acea pată pe care i-o proiecta cu stăruinţă şi care semăna aşa de izbitor cu un acvariu într-o încăpere lambrisată sever, căzută în crepuscul, unde doar micul bazin de sticlă mai reuşea — prin ce miracol? — să prindă o ultimă rază a soarelui ce apunea?!

— Nu vreau acvariu, Cocó!

— Nu e acvariu, croncăni răbdător Cocó.

Dacă n-ar fi fost dosarul acela descoperit cu luni în urmă, ceea ce îi spusese tatăl ar fi fost fără înţeles. Dar mintea de copil se şi încărcase cu pulberea de

aur a basmului extraordinar, de-o frumuseţe care exalta, biciuind fantezia, populând somnul cu vise şi potenţând nemăsurat fireasca înclinaţie romantică a copilăriei. Dacă asta-i cerea tata. Pe atunci era admirabil, ceva splendid, o ambiţie nemăsurată, care se cerea atinsă cu orice sacrificiu. Nici un pământean nu ajunsese atât de departe! Şi el nu făcuse altceva decât să-şi însuşească ţelul K, să-l pună pe primul plan al năzuinţelor sale şi să i se dăruie pentru totdeauna.

— Vreau acvariu, Cocó! ceru el.

Nici nu-şi dădea seama cum gemea şi se zvârcolea pe patul suferinţei lui neputincioase. Fusese salvat? Dar *putea* fi salvat?

...

— Nu mai pot îndura! Daţi-mi voie să închid. Vă rog să mă iertaţi, nu mă pot stăpâni! Aş vrea din toată inima. Dar nu mai pot!

Legrand consimţi şi Boleslav se grăbi să apese întrerupătorul. Rădulescu ar fi vrut să protesteze. Fiecare şoaptă a bolnavului spunea ceva pentru el. Dar nu insistă; îşi dădea seama că atmosfera era încărcată. Tensiunea nervoasă atinsese un punct maxim. Timpul care se scurgea monoton era biciuit necontenit de dialogurile acelea desperecheate, de gemetele acelea desperate. Era preferabil să lase difuzorul întrerupt, cel puţin pentru câtăva vreme, şi să treacă el în încăperea bolnavului.

Ieşi.

Pe culoar se opri. Aci aparatul rămăsese deschis în continuare. Putu astfel surprinde un dialog rapid şi foarte încordat:

— În ce zi suntem, Cocó?

— Joi, veni prompt răspunsul.

— Joi în cât?

— În şaisprezece.

— Din ce lună?

— Iunie.

— Când înfloresc teii pe Pământ?

— Probabil, răspunse, prevăzătoare, vocea de papagal.

— Din ce an?

Cocó dădu cifra exactă, cu acelaşi glas, monoton până la exasperare.

— Calculează atent, Cocó, şi nu te încurca. Te mai întreb: ce dată e azi pe Pământ?

Cocó repetă implacabil aceeaşi cifră.

— Imposibil! îi strigă omul, şi glasul lui vibra de revoltă şi de spaimă. Mă minţi! Vorbeşti aiurea!

Dar Cocó nu era decât o maşină de calcul care socotea impecabil, era mai presus de orice îndoială că greşea, şi bolnavului nu-i putu scăpa acest adevăr. Mugi prelung, ca lovit de moarte:

— Îngrozitor!

Rădulescu împinse uşa. Îşi flutură mâna plin de voie bună.

— Îţi aduc o veste bună. Voiajul nostru decurge admirabil.

Ostilitatea cu care fu întâmpinat era vizibilă, ostentativă chiar. Era aşternută pe faţa rigidă a omului din pat, cu buzele strâns lipite ca la o mare dezamăgire. Rădulescu încercă să continue cu voioşie.

— Nimeni nu e erou, îi replică pe neaşteptate bolnavul, tăindu-i elanul forţat. Întotdeauna întoarcerea acasă e a unor înfrânţi. Dar eşti prea

tânăr ca să înţelegi asta!

Închise ochii de parcă trăgea nişte obloane care lăsau afară întunericul, ploaia, vântul; înăuntru părea să fi coborât pe scara anilor în alt timp. Cosiţele fetiţei de la început erau acum mai mari şi mai groase, aromind dulce a frunză de nuc; nu mai trăgea de ele ca altădată, când fantezia de copil le transforma în „hăţuri” pentru o goană fericită printr-o grădină fermecătoare, într-o epocă în care caii nu mai existau nici măcar ca termen de comparaţie literară; acum, dimpotrivă, le apuca de capăt, acolo unde se desfoiau auriu, cu gingăşia pe care ar fi pus-o într-o îmbrăţişare. Resfira cu plăcere micul smoc de raze luminoase din amintiri, închipuindu-şi poate că întreg părul e despletit în faţa lui, într-o ambianţă necunoscută, cu atât mai tulburătoare. El însuşi nu mai era un băieţel, ci un tânăr atlet, armonios alcătuit, în urma unor antrenamente metodice, într-un centru special pentru astronautică; era un reprezentant ideal al umanităţii, simţind pe de-a-ntregul mândria de a fi astfel şi de a şti — în secret — că odată şi odată va reprezenta umanitatea în faţa unor lumi necunoscute, descoperite după îndelungi ani de căutări. Deocamdată făcea exhibiţii în faţa fetei, care tresărea când îl vedea sărind de pe trambulina cea mai înaltă, regăsind-o palidă şi iritată când ieşea din apă, după un timp insuportabil de lung. Niciodată nu se sinchisise de emoţiile pe care le provoca. Ar fi trebuit să fie altfel cu fata aceea, simplu şi tandru, eliberat pentru câteva clipe de idealul K, acel obiectiv secret, despic care nu auzise vorbindu-se nicăieri, dar ştia că este închis între coperţile unui dosar auriu în seiful tatălui său.

Fusese o întâmplare că izbutise să-l răsfoiască o singură dată. dar cât de hotărâtor fusese acel moment pentru întreaga lui viaţă!

—Noi dorim din toată inima să putem face orice ca să te ajutăm; dar dacă nu ne ajuţi o să ne fie mai greu...

I se vorbea. Îl sâcâia bunăvoinţa stângace a medicului acesta revoltător de tânăr.

— Lasă-mă. Vreau să dorm.

— Dacă ai vreo nevoie... cu bucurie ţi-aş îndeplini-o.

— Nu, nu. E prea târziu acum. Nu stărui. Mi-e dor de odihnă.

Nu învinovăţea pe nimeni pentru faptul că nu păstrase nimic pentru sine, nici cea mai mică rezervă! Dăduse totul, cu naivitate şi dăruire, conştient că ceea ce îndeplinea avusese pas cu pas asentimentul lui neabătut. Pe fiecare treaptă a pregătirii, îl tot întrebaseră dacă e de acord să meargă mai departe.

„Eşti de acord?“ venea din conştiinţă pe diferite voci omeneşti. Şi răspunsul lui, de la glasul, în schimbare, al băieţandrului până la hotărârea tânărului ars, în taină, de dorul obiectivului K, era invariabil acelaşi:

— Da, da, da, sunt de acord!

Încetul cu încetul se perfecţionase din toate punctele de vedere. Era în stare să îndure zgomote insuportabile pentru alţii şi tăceri interminabile, care ar fi dus la nebunie sensibilităţi normale, să rabde de foame şi de sete cât nici un altul nu ar fi putut răbda şi să doarmă în orice poziţie, gata oricând să se trezească şi să facă faţă complet lucid unei situaţii cu totul ieşită din comun. Calcula cu rapiditatea unui

ordinator, vedea mai departe prin întuneric, auzea zgomote neauzite de alţii, simţea primejdia mai înainte ca ea să-l lovească, sărea ca o panteră, înota ca un rechin, zbura ca o pasăre până ce ajungea să dea drumul paraşutei la câteva zeci de metri de pământ, construia şi gătea cu rapiditatea şi precizia unor specialişti, demonta şi repara motoare foarte complicate în frânturi de timp record. Cunoştea amănunţit harta cerului. Nu se temea de nimic şi ajunsese aici prin eforturi şi exerciţii îndelungate şi nemiloase; se supusese de copil unei discipline aspre, care-l urmărise pas cu pas în toate detaliile vieţii lui de adolescent şi de tânăr. Înțelegea că trebuie să atingă perfecţiunea fără de care nu era posibil să îndeplinească un vis atât de magnific cum era acela cuprins în dosarul auriu al tatălui său.

— Cocó! strigă pe neaşteptate, uitând că medicul mai putea fi alături.

Cocó se afla la datorie.

— Prezent, rosti el prompt.

— Vreau o alee de castani, seara. Să fie lună, Cocó. Cocó se şi execută. O lună mai mare şi mai vie, Cocó. Să fie cât se poate de frumoasă.

Rădulescu asista tăcut la dialogul rapid dintre om şi maşină. Se trăsese doar puţin la o parte.

— Mai multă lumină, Cocó.

— I-am dat cât se poate. Mai mult nu pot. Imposibil.

— Eşti insuportabil.

— Să fac ca ziua?

— Nu. Nu lumină ca ziua. Să rămânem la seara aceasta, Cocó. Numai un pic mai multă lumină. Era o lună cum nu se poate uita.

— Aşa e bine? întrebă Cocó în cele din urmă.

— Dacă nu se poate mai mult, oftă bolnavul.

Nichita Rădulescu îi urmărea pe faţă reacţiile unor trăiri interioare care-l domoleau. Pleoapele căzură pe urmă ca o cortină care se lăsa peste ultimul act. Se retrase spre uşă, convins că celălalt a adormit.

...

Legrand se interesa îndeaproape de bolnav; îl îngrijorau concluziile lui Rădulescu.

— N-am putea face şi puţină linişte? întreba irascibil Boleslav. Eu, unul, nu mai pot îndura gama lui de gemete. Sunt sătul până peste cap.

— Eu am nevoie să aud fiecare şoaptă. Nu trebuie să-mi scape nici o nuanţă, altfel nu-l pot ajuta aşa cum mi se cere.

Reţeaua de comunicări interioare fu tocmai atunci străbătută de fiorul unei respiraţii care se accentua, înfierbântându-se. Se desluşi apoi glasul bolnavului, formulând inteligibil câteva propoziţii. „Heeei, oameni buni! chema el. Unde sunteţi? Sau... Nu, nu mai vreau «imposibil», să nu mai aud! Schimbă-l, chiar dacă ne cufundăm pentru totdeauna şi pie... rim ... rim ... Oamenilor, ne prăbuşim?

— Ei, poftim! exclamă exasperat Boleslav.

Legrand nici nu-l privi.

— Ce propui dumneata, Nichita Rădulescu? îl întrebă el pe medic, după ce glasul bolnavului se topi într-o bolboroseală de neînţeles.

— O deosebită prudenţă, accentuă Rădulescu. Într-un caz ca acesta nu se pot face minuni. Şi pe urmă, cu o scurtă privire de reproş către inginerul-mecanic: Avem nevoie în primul rând de răbdare şi tărie.

— De-aceeaşi părere sunt şi eu, reluă Legrand.

Cred că lucrul cel mai înţelept pe care-l avem de făcut în situaţia noastră este să reducem la minimum sarcinile de bord ale medicului. Ce rămâne împărţim între noi, inginer Boleslav. De acord?

Măsura era binevenită. Nichita Rădulescu îi simţi pe deplin consecinţele. El revedea privirea întrebătoare şi străină cu care-l întâmpina adeseori bolnavul său. Pendularea aceea neprevăzută, dar care apărea necontenit ca un semnal de alarmă, între luciditate şi incoerenţă, îl ţinea permanent sub presiune. Se ferea mai cu seamă să-şi exprime compasiunea. Bolnavul nu o putea tolera.

— Sunt umbra unui vis mort de mult, spunea, risipit în ceţuri şi dezamăgiri cumplite. Ce mai sunt eu fără idealul K.? Începuse tărăgănat, de parcă psalmodia versuri de tragedie antică; pe urmă, cu acelaşi salt neaşteptat, izbucni: Cine-a pronunţat aici... cuvântul acela?

Cocó se trezi repetând papagaliceşte:

— K?

— Taci! se grăbi Rădulescu să poruncească robotului.

— Acest cuvânt. Ci-ne? scandă gâfâit bolnavul, cu ochii rotindu-se înnebuniţi.

— N-a fost nimic. Un capriciu al lui Cocó. O bombăneală de-a lui; uneori o ia şi el razna...

Bolnavul îşi lăsase atunci capul pe pernă, întrebând încet, cu un tremur rugător al bărbiei, dacă nu cumva acel obiectiv... Obiectivul acela ...

Ah, privirea lui rugătoare, umilă!

— A fost atins? A ajuns altcineva?

Rădulescu îi apucase mâna şi-i „asculta” frământarea zănatică. Clătină capul în sens negativ,

dar destul de neconvins şi de stângaci.

— A ajuns altcineva?

Nu ştia exact care e situaţia.

— Deci... nu... ştii... Nu ştii?! Bolnavul îi strângea de mână. Nu te rog decât să-mi spui adevărul. Să fii sincer. De ce să mă minţi? Nu cer decât aşa de puţin! Îmi promiţi?

— Promit!

Foarte curând îi păru rău de această promisiune falsă şi uşuratică; bolnavul aştepta adevărul de la el îl auzi din nou, prin reţeaua de comunicări, întrebând foarte încordat, dar calm, cu o voce care părea absolut normală:

— Cocó, ce ştii despre obiectivul K?

Legrand asculta în cabina de comandă cu inima oprită, ca şi când Cocó ar fi putut să spună ceea ce nu trebuia. Privirile lui neliniştite se încrucişară cu ale lui Rădulescu. În timp ce Cocó răspundea monoton, poate prea răspicat:

— Nu ştiu. Nimic. Cere altceva. Altceva, că nu ştiu...

Oftatul bolnavului le zgâria nervii.

— La ce te gândeşti? întrebă într-un târziu Legrand, privindu-l fix pe doctorul Rădulescu.

— Avem o misiune foarte grea. Mă tem de ceea ce poate urma. Legrand îl aprobă şi-l ascultă mai departe.

Un om are în faţă un mare ideal. Ani de zile s-a antrenat, s-a pregătit, l-a visat. Fantezia îi dădea aripi, îl făcea să se creadă uriaş şi puternic. Încercarea lui temerară nu a ţinut seama decât de propria ambiţie; el s-a desprins din cercul de acţiune al oamenilor şi a luat-o singular şi cutezant spre ţelul

propus. Apoi, când catastrofa s-a produs, s-a întors către oameni din nou, cerând ajutor, aşteptând mâinile care să-l salveze şi să-l readucă la viaţă. Teama lui e una singură, că între timp — şi timp a trecut destul — alţii vor fi atins ţelul lui. Dar el? Unde se află el? Prea departe de trecut şi încă nu în viitorul în care a crezut şi pentru care s-a sacrificat.

—Pentru mine, ca medic, e foarte greu. Aproape că mă întreb dacă voi avea puterea...

Legrand îl întrerupse:

—Ai toată puterea, dragul meu, pentru că tu eşti medic al acestui timp.

Totul e să ai răbdare şi tărie...

Îl întrerupse vocea bolnavului, ajungând stinsă până la el.

— Cocó, îi cerea acesta robotului, vreau să-mi arăţi ceva. Mă auzi?

— Te aud, te aud. Spune ce vrei.

Tocmai intra Boleslav. Îi făcură semn să tacă şi să asculte şi el.

—Cocó, povesteşte-mi despre cea mai frumoasă lume pe care o ştii.

— Un basm? întrebă Cocó mecanic.

— Da. În multe culori şi cu multă lumină. Da, Cocó, cam aşa, dar mai adaugă nuanţe, da, da. Ai găsit în adevăr multă lumină, întocmai aşa cum mi-am imaginat şi eu. Şi e bunătate, sinceritate, adevăr între fiinţe. Nu-mi arăta fiinţe, arată reverberaţia lor luminoasă. Aşa, Cocó, sunt culori sugestive, parcă ar transforma realităţile vizibile în noţiuni abstracte de puritate, aşa cum visam să le găsesc în acea altă lume, care a fost scopul vieţii mele şi-a prevestit-o tata. El m-a pregătit pentru a le întâlni. Ştiam cum

să mă prezint lor, fiinţelor celor mai perfecte din Univers, cu tot ce am adunat ca pământean mai bun şi mai curat... Cam aşa îmi închipuiam eu primul tărâm pe care voi pune piciorul. Nu va fi pustiu. Ai risipit prea multă lumină, Cocó, prea multă, de data aceasta, aşa încât nu mai văd detaliile... Nici aşa, Cocó, scoate din penumbră imaginea. Aşa, aşa, lasă-mă acum să mă uit bine, să mă uit ca şi când aş fi eu acela care a atins obiectivul K şi mă pregătesc să cobor... Bine v-am găsit pe voi, cei buni şi drepţi şi sinceri şi cinstiţi şi perfecţi; eu vin de pe Pământ, de la câteva sute de ani-lumină. Am şovăit mult între a trăi cu toate calităţile şi defectele trecutului şi a rămâne copilul nealterat şi neştiutor, care să vă iasă întru întâmpinare, pentru că nu am fost în stare să înţeleg de la început măreţia şi sensul existenţei mele. Voi sunteţi buni, atingeţi desăvârşirea, şi, dacă eu greşesc acum cu ceva, iertaţi-mă şi îndreptaţi-mă pentru că sunt om şi, ca atare, imperfect, ba chiar şi jalnic câteodată... Cocó, nu schimba, rămâi la basmul acesta frumos...

Rădulescu gemu.

— Cer permisiunea să întrerupem, rosti el tremurător. Nici eu nu pot îndura. Nu sunt capabil să tratez un caz ca ăsta. Aici nu e boală, iar medicina pe care o ştiu este de o imperfecţiune revoltătoare ...

— Ai început să vorbeşti ca şi el; încetează! strigă Boleslav. Ai grijă să nu ne pierdem şi noi minţile...

Legrand ştia să fie aspru când trebuia, dar şi înţelegător şi elastic în situaţii ca aceea. El spuse cu fermitate:

— Nu avem de ales; va trebui să continuăm să nu-i spunem adevărul despre obiectivul K şi să luptăm

pentru însănătoşirea lui. El este misiunea noastră.

—Eu nu mai pot să ascult cum geme, declară Boleslav şi ieşi.

—Iar eu nu mai pot continua să-i ascund adevărul.

Legrand îl privi aspru pe Rădulescu, îi puse mâna pe umăr şi-i ordonă încet, dar foarte hotărât:

—Atunci du-te şi spune-i adevărul: călătoria continuă cu bine. În curând vom vedea în imensitatea cosmică lumina Terrei, leagănul nostru etern. Întreabă-l dacă nu cumva acela e obiectivul K al vieţii lui...Rădulescu se ridică în picioare, tocmai când se auzea, prin reţeaua de comunicări, strigătul uluit şi plin de durere al bolnavului; îl întreba cu vocea tragică pe Cocó, îl întreba cutremurător:

— De unde ştii tu cum sunt culorile şi lumina acolo, departe, unde eu nu voi ajunge niciodată, acolo unde e tărâmul K, tărâmul idealurilor mele, sensul existenţei şi al timpului meu? ...

Legrand îi repetă lui Rădulescu:

— Du-te, hai, du-te. Are nevoie de tine...

MISTERIOASA SIRENA

... Şi iată-mă la „Poarta oceanelor”, purtându-mi picioarele pe culoarele căptuşite cu mochete de plastic, colorate sângeriu, spre sala de mese, spre salon, uneori şi la bar, mai preferabil fiindu-mi, însă, să trag câte-o porţie zdravănă la mine în cameră. Mă aclimatizam la aproape o mie de metri sub suprafaţa mării, după ce trecusem cu bine toate etapele de adaptare la presiunea adâncimilor şi la armonizarea

cu amestecul folosit pentru respiraţie. Acum ar fi trebuit să-mi încep munca din plin. Mă şi aşezasem, plin de nădejde, în faţa mesei care ar fi trebuit să fie „masa mea de lucru”, având gata pregătite teancurile de benzi electromagnetice încă neatinse de vreun sunet, sau de vreun contur de imagine literară.

Le priveam neputincios. Mă răzvrăteam şi mă simţeam umilit. Ţinteam departe, spre capodopera pe care maturitatea nu numai de vârstă — mă îndreptăţea să o doresc. Dar „inspiraţia” nu-mi dădea târcoale la „Poarta oceanelor”.

Să nu vi se pară curios că mă folosesc de cuvinte demodate, ca „inspiraţie”, „scriitor” sau „masă de lucru”, într-o meserie care nu mai are nici o legătură cu ceea ce se înţelege îndeobşte prin „scris”. Nici „cititor” nu mai e un termen propriu, din moment ce tehnica a îmbinat în arta literară posibilităţi de exprimare care aparţineau artei plastice şi filmului în exclusivitate, consumatorul de artă fiind azi pus în faţa unor imagini în veşnică mişcare şi nu a unui text tipărit. „Capodoperă”, „pagină de antologie“ şi altele din aceeaşi familie tradiţională sunt, după părerea mea, de neînlocuit cu termenii proprii, e adevărat, dar uscaţi şi prea complicaţi, pe care tehnica ni-i pune la dispoziţie. În realitate, literatura în esenţă rămâne acelaşi lucru: unul imaginează o poveste cu un anumit tâlc, urmărind subtile înţelesuri estetice, iar alţii, luând cunoştinţă de el, percep cu emoţie subtextul şi profunzimea filozofică a operei, suferă şi se bucură cu eroii cu care un timp trăiesc în intimitatea cea mai caldă şi, uneori, îi iau ca model.

Poveste veche, de când lumea, un joc spiritual, căruia mă dăruisem cu toată fiinţa, râvnind perfecţiunea, autodepăşirea, marea operă a vieţii mele. De aceea alesesem pensiunea ultramodernă şi ultramondenă „Poarta oceanelor”; prin hublourile apartamentului aveam veşnic în faţa ochilor un peisaj subacvatic, în culori puţine, adevărat, ca acelea ale unui ţinut arid, cufundat într-un amurg permanent, dar extraordinar în nuanţe, scoase de altfel cu măiestrie în evidenţă de un întreg sistem de reflectoare ingenios plasate. Peisajul devenea de-a dreptul fascinant, ca un teribil joc al imaginaţiei, de îndată ce cuprindea în el exoduri neaşteptate de peşti în cele mai formidabile forme, mărimi şi specii, veşnic altele parcă, mișcându-se ritmic şi armonios, ca un balet fantastic, destinat să umple de bucurie privirea şi să adauge trăirilor sufleteşti un potenţial nou, inedit şi tulburător. Uneori apăreau în penumbre exemplare solitare, unduind voluptos pe traiectorii misterioase; alteori izbucneau din neant serii întregi care se mişcau surprinzător şi sincronizat, cu treceri bruşte de la o poziţie la alta, în sute de repetiţii identice. Vedeam înoturi verticale, sau popasuri de ceasuri pe stânci ciudate. Şi toate acestea îmbogăţeau, şlefuiau şi dădeau satisfacţii rafinate unei societăţi şi aşa subtile, ca simţire şi gândire, aşa cum o descopeream încă o dată aici, la „Poarta oceanelor”.

Îndelungata mea veghe devenea astfel un intermezzo graţios între o realitate, aşa cum era, şi un vis frumos, alcătuit din fantezii fără seamăn. Ecranul plin de mişcare beneficia şi de vraja unei lumini scăzute, la orele târzii, ceea ce mă făcea să

mă socotesc uneori proiectat într-o altă lume, capabilă să sugereze nucleul de flăcări al operei râvnite. Începeam să cred şi eu că, într-o lume care se cunoaşte pe sine până în amănunte infinitezimale şi care cunoaşte nu numai natura globului terestru, ci şi Universul însuşi, o literatură populată de fantezii şi de proiecţii strict subiective poate aduce cheia împlinirii artistice a creatorului literar. Binecuvântam tehnica pentru că îmi dădea posibilitatea să mă aflu aici, şi de aici să pătrund mai departe într-o lume incredibilă, pe care o puteam cutreiera în voie, datorită nu numai costumelor perfecţionate pentru posibile deplasări de lungă durată, autonomă, dar şi sistemului de autoghidare care făcea imposibilă ideea de a te rătăci pe fundul oceanului. Costumul era uşor şi simplu, asigurat cu curentul electric necesar, întreţinând respiraţia şi căldura de care viaţa umană are nevoie pentru a înfrunta orice condiţii, fie ele cât de vitrege.

Mă depărtam, deci, de pensiune pornind haihui spre splendide grădini de piatră, uimitor colorate, spre adevărate păduri de vegetaţii în necontenită, mişcare, spre uriaşe hăuri întunecate şi ameninţătoare, care chemau cu insolitul farmecului lor, deşi puteau însemna pieirea. Am vânat cu mijloace moderne cele mai ciudate specii de peşti şi animale subacvatice, veşnic în căutarea extraordinarului.

Căutările mele zilnice îşi găseau istovul lângă, benzile electromagnetice, lângă aşteptarea lor răbdătoare, ore întregi de nemişcare sleită într-un fotoliu comod, care mă făcea să mă gândesc la un scaun de osândă ca în vechi timpuri. Îi invidiam

atunci pe înaintaşii întru breaslă, pe care-i înconjura o adevărată junglă de mistere, semne de întrebare, motive complexe şi cărări încâlcite şi minunate, pe care se puteau rătăci foarte uşor, neavând blestematele aparate de autoghidare cum aveam eu! Nu ajunseseră până la asemenea adâncimi pe fundul oceanului (asemenea imagini ţineau de domeniul fantasticului!) şi habar nu aveau de asemenea realităţi halucinante (şi le închipuiau numai!), dar de cum întindeau, nu mâna toată, ci numai un deget, cel mai mic dintre toate, aşa cum fac copiii când iau miere pe furiş dintr-un borcan, dădeau de un fir limpede şi rece de izvor curat şi bun, în care se scufundau cu sete.

Mie, la „Poarta oceanelor”, nu mi se oferea mare lucru, în afara unui meniu copios, compus din alge, rafinat gătite, din peşti, scoici şi alte vieţuitoare de adânc, şi în afara unui peisaj mirific, parcă dozat savant de o mână de maestru, precum şi a căutărilor neliniştite în largul apelor îngheţate, unde se ascundeau misterele. Uneori îmi apăreau în hublou ceilalţi locatari ai pensiunii, făcându-mi semne prieteneşti, închipuind către mine bezele dulci şi urări de „spor la lucru”, era ceva simplu şi bun, trezind în mine un fior de recunoştinţă, ca şi cum, plecând, nu mi-ar fi lăsat numai singurătatea, ci o lume voioasă şi fremătătoare, care mă înconjura cu simpatie tot timpul. Mi se părea frumos evantaiul de trupuri format de ei, în rama geamului gros, un evantai simetric, multicolor, şi apoi înotul elegant, care-i depărta ele mine, până ce întunecimile înghiţeau lotul. Desenul siluetelor lor dispărea ca într-o învolburare de fum şi abia mai târziu, singur,

resimţeam gustul amar al realei solitudini neputincioase, pentru că amintirile se deformau ele însele, după cum gesturile iniţiale de drăgălăşenie deveneau groteşti datorită costumelor subacvatice. Oricât ar fi fost ele de etanşe şi de argintii, tot încărcau cu ceva străin, denaturant, toate acele mici gesturi omeneşti care exprimă gama de sentimente a relaţiilor de fiecare zi. Aceste amănunte se polarizau, tinzând să generalizeze o anumită idee în legătură cu dezvoltarea tehnicii în corelaţie cu fondul uman al simţirii; mă dezola priveliştea uriaşă, deconcertantă, care-mi rămânea deschisă în faţă, oferindu-mi privirii, fără speranţă, peisajul familiar, gol acum de orice ar fi putut să trezească interesul.

Mă întrebam, totuşi, dacă nu cumva tocmai de aici se putea începe. Dar dacă ar fi posibil să pornesc de aici? Lipindu-mi de frunte cele două minuscule tentacule, care mă legau foarte intim, printr-un aparat electronic, de benzile intacte de pe masă, mă şi pornii să însăilez o acţiune încărcată de gânduri nerotunde, cam colţuroase, începând cu o mână îmbrăcată în mănuşă groasă de azbest, apropiindu-se, informă şi nepricepută sub ambalajul proiector, să mângâie o frunte ostenită de bărbat... suferind din pricina unei despărţiri ... Dar gândurile se rostogoleau în salturi bezmetice. Îmi dădeam seama încă o dată cât sunt de puţin rotunjite. Imaginea se frângea în fraze nesigure şi ambiguii, iar povestea se descompunea într-una, insuficient închegată. Bâjbâiam, acesta e cuvântul, căci nu voiam să renunţ, îmi încordam întreaga voinţă, apelând la întreaga mea experienţă, ca să-mi impun să continui pe această cale. Iar când am încercat să văd ce-am

izbutit, încă de la primele imagini şi nuanţe de culori pe care benzile mi le-au reprodus, amplificate, am înţeles că doar puţine meritau să fie reţinute — vai, cât de puţine!

Rămăsesem cu tâmplele prinse între cele două tampoane moi, care mi se lipeau strâns într-o parte şi alta a frunţii, trudind să precizez printr-un efort de coerenţă filonul pe care-l speram. Priveam drept înaintea mea pe geamul hubloului, priveam fără să văd ceva dincolo de mişcarea continuă şi unduitoare a vieţuitoarelor din adânc, şi nici nu-mi dădeam osteneala să disting siluete sau mici întâmplări graţioase în mişcarea aceea de vietăţi acvatice, niciodată stabile şi liniştite. De aceea, nici n-am sesizat din capul locului că lumina verzuie fusese fulgerată alb, de-un fel de tremur trecător şi neliniştit.. . Nu, nu mi-am dat seama, şi nici nu vedeam încă nimic precis, continuându-mi gândurile în salturile lor anapoda. Pe urmă mi-am dat brusc seama că se întâmplă ceva şi am devenit atent, am uitat tot, absorbit de-o descoperire uluitoare. Holbam ochii de parcă eram pradă unei halucinaţii, căci dincolo de geamul care despărţea încăperea comodă şi caldă de lumea apelor, în acea temperatură scăzută, de lichid nepătruns niciodată de soare, zăream cu adevărat un bust de femeie. O linie statuară, care mă transpuse năprasnic în antichitatea greacă, dominată de idealul frumosului omenesc. Perfecţiunea frumuseţii era în faţa mea! Incredibil! Am întors privirea, m-am ciupit de braţ după o clasică metodă, dar nu, nu visam, nici nu aveam halucinaţii. Pleoapele îmi lăsau liberi amândoi ochii ca să pot cuprinde cu lăcomie, dintr-o dată şi

apoi rând pe rând, în detalii, acea fiinţă de necrezut, al cărei bust complet gol plutea în mediul îngheţat ca într-o cadă cu apă caldă, o pată albă, pâlpâitoare în reflexul schimbător al apelor, marmoreană pe fondul fumuriu, nestabil al tabloului bineştiut, rămas în plan-doi, palid şi neinteresant. Goliciunea pură, admirabil proporţională, ocupase aproape întreaga suprafaţă a hubloului şi nici un petic de veşmânt protector nu o deforma; ovalul gingaş al chipului nu îi era denaturat de ustensilele absolut indispensabile ale aparatului de respirat. Îi admiram în voie frumuseţea strălucitoare, mai înainte de a judeca logic imposibilitatea existenţei ei în real. Deşi îmi fu cât se poate de limpede că ea nu se topi din cadrul imens al ferestrei, ci se retrase omeneşte, da, n-am putut să nu sar din fotoliu exact în acelaşi moment şi să mă reped la geam, să mă lovesc de suprafaţa lui catifelată. Noroc că era gros, altfel l-aş fi străpuns în avântul nebun al elanului meu.   M-am lipit de faţa lui şlefuită, încercând să descifrez în mişcarea neîncetată de umbre care se depărtau şi se apropiau ca întotdeauna — rece şi nepăsător — în acel balet mecanic al fanteziilor, desfăşurat multiplu ca în nişte oglinzi paralele cufundate în clarobscurul savant dozat din nuanţe şi lumini, din umbre şi culori, să descifrez arătarea magnifică şi să-mi dau seama dacă era realitate şi adevăr, sau nălucire năucă de om cu nervii zdruncinaţi, sfărâmat în plus de o singurătate ucigătoare! Ah, cum mi-am concentrat întreaga putere a ochilor şi cum am încercat să cuprind în câmpul vizual, cât puteam mai mult şi cât puteam mai departe, peisajul care căpăta, în sfârşit, şi un alt sens, o altă dimensiune, dincolo de pasivul

unei frumuseţi artificiale, aşezate la vedere într-o frumoasă ramă pe un perete indiferent.

Dispăruse la fel de tainic precum se şi ivise. M-am retras de-a-ndăratelea până ce m-am prăbuşit în fotoliul care-mi devenise supliciu şi am început să-mi apăs în neştire globurile ochilor de sub pleoapele fierbinţi şi aspre ca pergamentul.

A doua zi a revenit. Câteva clipe numai. La fel de necunoscută şi de imposibil prezentă în paranteza pe care o deschidea părul de abanos, nesusţinut de nici o plasă, cu toate acestea intact, cu toate buclele sale neclintite, ca scos atunci din cutie, o frumoasă perucă de coafor ieşită proaspăt din mâna unui artist. Netedă şi imaculată, pielea se mula fără nici un semn. Nici măcar o aluniţă, pe formele sculpturale, care atingeau perfecţiunea. Un fel de catifea de zăpadă se afla dincolo de geamul meu, în apa îngheţată, în care ştiam că nu se poate sta decât cu un costum protector, e drept argintiu, deşi deformant. Am întins instinctiv mâna ca după ceva foarte viu şi foarte al meu, aşteptând căldura şi mângâierea; iar când am avut impresia că-i ating umerii rotunzi ca două bile de biliard, am fost lovit de-o durere fără margini, însoţită de un val de întunecime atât de vijelios, încât mă trăgea după sine. Încercam să-mi dau seama dacă dincolo de sticla pe care o atingeam cu palmele înfierbântate era sau nu era cineva, obsedat de prezenţa acelei fiinţe extraordinare. Îmi pierise şi somnul. Vegheam, întins pe pat. Nu-mi luam o clipă ochii de la hubloul larg deschis spre lumea fantasticului meu vis plutind în pâlpâirea verzuie, slab luminată, veşnic bântuită de umbre părelnice şi neliniştitoare şi, uneori, de

amintirea unei pete albe, tremurătoare şi gingaşe, care se numea *aşteptarea mea fără margini!*

Redescopeream în asemenea clipe noi şi noi detalii ale frumuseţii care se exprima pe sine fără nici un artificiu. Gâtul subţire, prelung, îmbina fineţea obiectului de artă cu fragilitatea şi eleganţa dinamică a unei mişcări voluntare, ce dădea o strălucire în plus epidermei ca de fildeş. Coboram la linia pieptului. Acea rotunjime viguroasă, care trezea simţul estetic, nu voluptatea... Şi o mare linişte, în care sălăşluia căldura unei emoţii curate, simple şi nobile ... Aceeaşi cu care cândva descoperisem într-un muzeu idealul de perfecţiune al frumuseţii omeneşti la o statuie care străbătuse mileniile neatinsă de trecerea vremii. O, acea splendoare a perfecţiunii care n-a dispărut niciodată şi care formează o permanenţă viguroasă a umanităţii! Întindeam mâna să o ating, să mă conving că există, că n-a pierit, că e aidoma şi azi, aici lângă mine, în mine, deşi degetele mele nesăţioase nu dădeau decât de golul din faţă!

Şi atunci mă răsuceam, îmi căutam un loc mai răcoros în aşternutul care ardea, încercând să refac din sfărâmături imagini noi, detalii inedite. O aşteptam iarăşi în ziua următoare. O doream acum ca un îndrăgostit, şi când am zărit-o ridicându-şi capul la fereastră, de parcă se juca de-a v-aţi ascunselea, am simţit în întregime tensiunea aşteptării.

Şi-a dat seama numaidecât că ochii mei o caută şi nici nu văd altceva decât prezenţa ei. A râs şi s-a retras la fel de şăgalnic ca într-un joc de copii. Dar pentru mine nu era joc, ci spaima că n-o voi mai

revedea, că o pierdeam în acel moment pentru totdeauna. M-am ridicat fulgerător, răbufnind pe uşă ca un bolid, coborând scările câte două, trei, alergând pe coridor în salturi sălbatice şi apropiindu-mă de ieşirea din hotel fără să mă gândesc încotro mă duceam şi că nu eram pregătit pentru un drum subacvatic. Am dat buzna afară — *afară* însemnând imensitatea de apă câtă mă înconjura şi mă apăsa. M-am avântat înot spre partea unde se afla fereastra apartamentului meu şi pe unde trebuia să se găsească încă misterioasa sirenă.

Dar plecasem fără costum şi fără aparat de respiraţie; curând, plămânii n-au mai rezistat. Ace de gheaţă pătrunseră în mine până în inimă, înțepenindu-mă, toropindu-mă primejdios ca sub efectul unui îngheţ. Mi-am pierdut apoi cunoştinţa, sau am înotat mai departe?

Revenind din întunecimi bântuite de furii, îmi era dor de lumea tainelor, abia întrevăzută şi pierdută din nou, deşi în conştiinţa mea se producea un transfer pe care-l mai trăisem şi în alte rânduri, atunci când devenea *absolut necesar* să mă aşez la masa mea de lucru. Adunasem ca scoica o perlă, care deocamdată era numai a mea, era bucuria mea intensă, mistuitoare...

TRIPTIC DE ANTICIPAŢII

Zidul

—Vai, ce plictisitor, querido! „Drumuleţul“ tău de şaizeci de kilometri! Şi într-o cutie ca asta, care se zgâlţâie ca o căruţă din preistorie!

De când ajunsesem pe meleagurile natale, nu mă mai puteam stăpâni. Limba nu-şi mai găsea liniştea. Părea că sufăr de o hemoragie permanentă a cuvintelor. Din orice vedeam sau simţeam, eram în stare să torn duium de explicaţii, tot aşa cum un altul probabil că e capabil să verse un potop de lacrimi, la o asemenea întâlnire cu trecutul. Aşa că, mai înainte de a face precizarea ce mi-o trezise Juana cu observaţia ei (pe care o consideram nedreaptă şi răutăcioasă) — că adică odinioară „drumuleţul“ acesta însemna o oră şi jumătate de călătorie cu trenul — m-am pomenit rătăcit eu însumi într-o lungă digresiune sentimentală.

Juana exclamă: „Ce infern!“ şi eu m-am oprit brusc, bănuitor.

— Ce vrei să spui?

Cumva tot mă mustra conştiinţa pentru purtarea mea fără control. Juana, însă, avusese altceva în vedere, preocupată mai degrabă să facă comparaţii, decât să amendeze tranşant limbuţia mea fără rost. Ea zicea, bunăoară, că de la Buenos-Aires până la Bucureşti, cu escala de la Paris, am făcut o oră şi jumătate. Raportând totul la persoana mea şi la

natura sentimentelor mele, nu m-am putut abţine să nu replic cu oarecare amărăciune:

— Ei, da, desigur! Astăzi aşa este. Dar nu întotdeauna au existat magistrale ca aceea pe care am venit încoace şi de care tu eşti pur şi simplu îndrăgostită. Altădată se călătorea şi se tot călătorea din America de Sud până în Europa şi de aici mai departe. Trenuleţul ăsta clasic care-ţi trezeşte dispreţul făcea altădată 50—60 de kilometri pe oră. Acum depăşeşte 300...

— Pe secundă? mă întrerupse ea maliţios. Şi secundele sunt altfel pe aici!

Peste frumuseţea trăsăturilor ei creole plutea ceva neplăcut, ca o umbră, poate aceeaşi care la început mă avertizase discret să-mi păzesc inima. Iată că n-am reuşit. O duceam la mama ca logodnică. Dar replica ei finală trezea în mine reticenţe. Toată bucuria reîntoarcerii se risipea din pricina unei dispute aride, în absolută contradicţie cu însăşi firea şi sentimentele noastre adevărate. Tânăra fată se comporta şi pe acest teren gingaş al aducerilor-aminte întocmai ca obişnuiţii marilor racheto-magistrale, pentru care totul este numai confortul şi uşurinţa de a rezolva orice problemă, de la cele mai nevinovate dorinţe până la cele mai complicate şi delicate, printr-o simplă telecomandă adresată unui om pregătit şi plătit să o îndeplinească, sau unui robot rapid, întotdeauna perfect orice-ar fi avut de făcut.

Cunoşteam această mentalitate, căreia îi plăteam uneori şi eu tribut, parcă depărtându-mă de mine însumi. Aici, însă, pe locurile copilăriei, regăseam, o dată cu pitorescul specific al oraşului, încă beneficiar

al unor urme de ev mediu, şi ceva din inerţia cu care tradiţiile prea evidente îngreunează fireasca înclinaţie a omului către progres şi rapiditate. Părea aproape un miracol să găsesc la acest început de veac XXI, după un trai obişnuit la cele mai înalte cote moderne, îndepărtatele bătăi de orologii care făceau să vibreze emoţionant aerul plăcut ai nopţii.

Am trezit-o astă-noapte pe Juana să nu le piardă farmecul.

— Ascultă atent, am îndemnat-o înflăcărat. Ce auzi?

Apartamentul nostru de hotel era la etajul 15, într-o clădire care domina bătrânul oraş.

— Auzi ceva? am stăruit.

— Da, da, parcă, spuse ea somnoroasă.

— Nu-i aşa că e minunat?

Eram în extaz.

— Ce ciudat te-ai făcut de când eşti aici! Până şi zgomotul liftului, pe care acasă — când mai aveam încă lift — nu-l puteai suferi, aici îţi face plăcere!

— Ce are liftul cu ce-aş fi vrut eu să auzi?

Am încercat să-i explic, dar era prea adormită ca să mă asculte şi să mă înţeleagă. Între timp, fireşte, glasul orologiilor s-a stins. Am făcut pe urmă o lungă insomnie şi atunci am simţit pentru prima dată prezenţa unui zid neaşteptat între mine şi Juana. De zece ani eram plecat de acasă şi lucram în centrul Americii de Sud la construcţia unei uriaşe magistrale acvatice constituită în principal de râurile Orinoco, Amazon, Parana. Îmi potrivisem, cum s-ar spune, pasul cu un alt ritm de viaţă. Învăţasem să mă folosesc, dacă nu în exclusivitate, de racheto-transportoarele intercontinentale, cel puţin de

avioanele-fulger, mai ales pentru călătorii în interiorul continentului. Cu toate acestea nu ajunsesem să dispreţuiesc acel parfum tainic, pe care mi-l trezea amintirea nopţilor blânde într-un bătrân oraş ca acesta, şi nici deliciul unei călătorii îndelungate într-un peisaj familiar de care te poţi pătrunde în toată voia, pentru că îl poţi vedea pe îndelete, în toată frumuseţea lui, până la cele mai mici amănunte.

Juana era dincolo de zid, constatam a doua oară în tren, şi atunci îmi scăpă fără voie întrebarea veninoasă dacă nu cumva îi pare rău că mă urmase.

—Oh, nu, querido! Nu. Dar îmi pare infernal acest mers de melc.

—E tot ce avem la dispoziţie aici. Ştii şi tu, tehnic e imposibil să parcurgem distanţele mici cu vitezele intercontinentale; îţi aduci aminte, doar, de „paradoxul distanţelor”, aşa cum l-am învăţat încă în primii ani de şcoală: mai repede ajungi departe decât aproape!

Juana avu un zâmbet suav. Iar mă întorceam la adolescenţă! N-am mai simţit între noi zidul; într-un elan, m-am dăruit cu toată pasiunea dragostei ce-i purtam fetei brune, suple, cu ochii de-un negru uleios, impenetrabil! Frumoasa mea creolă! Poate cea mai perfectă întruchipare a frumuseţii pe care o cunoscuseră aceste locuri natale, de când existau ele pe lume.

Ascultându-mă, Juana părea că se transfigurează.

— Chiar şi sentimental te exprimi altfel decât acasă. Mai bogat.

De unde până unde mi s-o fi părut ostentativ acest *acasă*, rostit alene, cu voluptate. Şi din nou am

simţit zidul, şi pe ea dincolo de el. Juanei nu-i plăcea aici, pentru că se călătorea încet, şi erau prea multe relicve şi amintiri care-i erau străine, necunoscute. Ieri îmi repetase de mai multe ori că e prea aglomerat totul în jur. Iar în restaurantul unde mâncasem - un local drăguţ, amenajat într-o fostă cazemată medievală — îmi spusese, nici mai mult nici mai puţin, că se sufocă. M-a cuprins aceeaşi logoree de care nu mai scăpăm. Reproşurile se aglomerau.

— Când te-am rugat să asculţi bătaia aceea frumoasă a orologiilor noaptea ...

M-a întrerupt, acum ofensată:

— Querido, nu-i adevărat. Iubitule, pur şi simplu eram somnoroasă! De ce nu-mi dai un minim de răgaz să mă aclimatizez?

Dar apucasem să-mi pierd capul, cu toate că ştiam eu ce zace sub buclişoarele ei, negre ca abanosul, coafate migălos alaltăieri, la Buenos Aires. Nici ea nu mă lăsase să mă „aclimatizez”. (Aşa se zice, da? Atunci aşa!) Şi de câte ori nu visasem o plimbare cu ea pe o alee sub clar de lună, cât mai departe de terasele, la mare înălţime, cu grădinile suspendate şi artificiale! Eu o înţelegeam, îi ascultam dorinţele chiar înainte de a le formula în cuvinte; ea de ce nu proceda la fel?

Îmi pierdusem capul.

Răceala tonului ei mă trezi ca un duş îngheţat. O iubeam pe Juana, şi felul în care mă purtam cu ea pe meleagurile natale era totodată nesăbuit şi ridicol. I-am cuprins mâna, i-am strâns-o la piept, i-am cerut să uite tot ce fusese deplasat în comportarea mea din ultimele ore. În faţa mamei ne-am prezentat în

armonie, ca două piane care interpretează aceeaşi melodie.

Şi dacă anii au trecut şi noi suntem tot laolaltă, aceasta este şi din cauză că niciodată nu am crezut în rezistenţa prelungită a zidurilor din tinereţe. El, însă, zidul, a persistat şi persistă încă, deşi s-a mai subţiat şi s-a mai dărâmat pe alocuri. Uneori, în Juana se petrece aceeaşi distanţare de odinioară. Devine absentă şi impersonală până la nebunie, preocupată de prospectele marilor magistrale ale lumii, entuziasmată de noile performanţe ale racheto-transportoarelor şi noutăţilor în acest domeniu. Eu simt uneori un fel de coborâre în trecut, un fel de transfer psihologic spre vechile mele melancolii, tânjind după o noapte cu lună şi după un îndepărtat şi solemn sunet de orologiu. Şi atunci, din nou, foarte acut, recapăt conştiinţa prezenţei vechiului zid, pe care în zadar am încercat să-l dărâm de tot. Ah, zidul acela, zidul...

Dincolo de Marele Semicerc

Îl trăgea după ea, îndemnându-l din ce în ce mai febril, cu o exuberanţă exagerată, s-o urmeze, cu orice preţ să o urmeze, şi el îi simţea în palmă palpitaţia adâncă a nerăbdării şi fericirii, deşi o intuia sub imperiul unor taine contradictorii, care înaintau şi se retrăgeau ca fluxul şi refluxul misterioaselor elemente fluide de pe îndepărtata Planetă Roşie. Fascinat de ceea ce i se transmitea din profunde zone necunoscute până atunci, o urma inert, încă incapabil să sesizeze încotro îl ducea, şi de ce peste câmpie, şi de ce aşa de tulburată, din ce în ce mai greu de priceput, cu cât se depărtau în dezolantul spaţiu pustiu şi arid, cu cât lăsau mai în urmă marele lor lăcaş colectiv, locul astfel orânduit ca noaptea cumplită ce se apropia şi ziua toridă care murea să nu aibă putere nocivă asupra răsuflării lor. Şi doar când fâlfâi deasupra lor o aripă de cenuşă, undeva foarte departe şi incert în văzduhul neclintit, îşi dădu seama încotro mergeau şi instinctul de conservare îl alarmă. Se opri sub un impuls, aproape cu violenţă.

—Mai departe nu! Să ne întoarcem, îi zise, ne prinde noaptea afară, fără adăpost.

Ea îl chema cu stăruinţă şi nerăbdare. Înainte. Şi mâna i-o strângea cu spasme, în încercarea de a-l trage mai departe. Dacă n-ar fi fost lucid şi n-ar fi avut pe deplin conştiinţa primejdiei... Mai departe, nu, nu va merge, protesta, smucindu-se copilăreşte. Provocă un popas silit. Erau foarte aproape de limita până unde se puteau aventura. Mai departe nu!

—Ne întoarcem imediat, iubita mea. Ne-ajunge noaptea în pustiu şi ne devorează pur şi simplu. Nu-ţi dai seama? Iar înainte nu mai e decât...

Ea ştia şi tocmai într-acolo şi năzuia, spre oroarea lui.

—Hai. Până la capăt, hai. Eu nu pot rezista frumuseţii uluitoare de dincolo.

— Nu! Nu! Ne vom întoarce.

Zadarnic îl chema.

—Am să mă duc singură, încheie fără ameninţare, cu blândețe chiar, cu glas de dragoste.

Era şăgalnică, aşa cum niciodată n-o ştiuse, şi el — lucid — o rugă să aleagă cuminţenia. Nimeni nu s-a întors de acolo, îi amintea, frumuseţea aceea e înşelătoare şi aduce nefiinţa.

—Ce e nefiinţa? Şi pentru că el nu găsi răspunsul cuvenit, continuă: Nimeni nu fuge de frumuseţea supremă. Tu ar trebui să ştii mai bine decât mine şi decât oricine, căci slujeşti frumosul. El nu poate aduce primejdie. Cum te poţi lăsa convins de legile care ne strâng în limitele sărmanului nostru orizont semicircular?!

—Eu nu mă las convins de nimeni şi de nimic. E-o frumuseţe opusă omului, şi nu ştiu cum să te fac să înţelegi mai bine aceasta. Legile de care vorbeşti exprimă o concepţie şi se bazează pe o experienţă imuabilă...

—Dar ţie ţi-e teamă, acesta e adevărul. Eu, una, nu abdic de la curajul de a mă cufunda în frumuseţea pe care o doresc, oricare ar fi riscul. Vreau să mă cufund cât mai adânc cu putinţă. Dacă e posibil, până la ultima limită.

—Nu mă tem. Înţeleg de ce vorbeşti aşa; opţiunea

mea este însă pentru frumuseţea pe care o slujesc şi căreia îi dau tot ce am.

—Şi eu voi da tot ce am, căci ştiu că mi se va cere completa dăruire. Şi dacă tu nu cutezi, eu am să continui singură. Vino!

— Nu!

Strigătul lui se sincroniză cu slăbirea strânsorii ei; mai încercă o dată să refacă puterea legăturii lor, mai încercă sperând ... Dincolo de Marele Semicerc, care închidea orizontul planetei, era o uriaşă furtună de culori, de nuanţe, de sclipiri şi lumini fermecătoare, amestecate, un evantai de o frumuseţe în care ea se cufunda cu toată fiinţa, cu o voluptate care-i dădea alte dimensiuni. Extraordinarul crepuscul de dincolo de Marele Semicerc vibra solemn şi supradimensionat, atingând înălţimi inaccesibile; era un joc magnific, o pânză multicoloră care se transforma în chemări irezistibile. Mişcarea neliniştită, perpetuă a pânzei imense de culori măiestru gradate, reflectând mistere încă mai ascunse şi mai atrăgătoare, făcea ca totul să danseze, să facă piruete gingaşe, foşnind leneş şi voluptuos; era greu ca cineva să poată rezista tentaţiilor, să ajungă să se reţină.

Lui nu-i ieşea din minte adevărata cauză a fenomenului pe care-l numea Crepuscul. Îmbinarea de sunete era ciudată. Crepuscul însemna apogeul unui sfârşit, pare-se; în concepţia celor de pe Planeta Roşie asta era şi asta rămânea şi aici, dincolo de Marele Semicerc, peste care nimeni nu avea voie să calce fără consecinţe.

— Întoarce-te! strigă inutil în urma siluetei ce unduia încă destul de aproape ca să mai fie în stare

să-l audă. Rămâi pe loc! O clipă numai, căci vreau să-ţi amintesc... *Nu poţi face asta*, nu ai acest drept!

Ea nu-l auzea, nu voia poate să-l asculte, şi el se întreba dacă nu cumva era cazul s-o urmeze, cu speranţa că o va convinge să se întoarcă, şi dacă nu, să-i împărtăşească soarta. Avea conştiinţa acelui singur pas pe care-l putea face şi-i putea fi fatal şi lui. Vru s-o clatine în hotărârea ei, s-o readucă alături. Nu mai avu puterea şi focul necesar? Ea se ducea fără abatere, tot înainte, devenea fumegare palidă pe fundalul exuberant al acelei frumuseţi de final, în adevăr de-o sfâşietoare dar magnifică tristeţe. Dispărea încetul cu încetul, pe când în amalgamul luxuriant se putea observa o activitate neobişnuit de puternică.

N-a putut scăpa multă vreme de impresia tiranică a acelei contopiri în care ea dădea totul. Spectator neputincios, intuia ca niciodată fazele transferului, cunoscut din cercetările specialiştilor sub numele de „absorbţie definitivă”. Curând îşi reveni, căci noaptea căzuse brusc peste el, încercând să-l îngheţe cu răsuflarea ei nemiloasă. Zadarnic s-ar fi străduit să fugă până la lăcaşul colectiv, unde viaţa i-ar fi fost la adăpost; nu-i rămânea nici timpul necesar, dar nu-l lăsa nici senzaţia de zădărnicie care-l paraliza. Şi totuşi, când frigul îl pătrunse până la măduvă, îşi aduse aminte de vechea modalitate a strămoşilor de a se îngropa în materia caldă a planetei. Scurmă ţărâna cu unghiile, dârdâind de spaimă şi de frig, şi se aciui cât putu mai bine în cuibul astfel obţinut.

Lungă i-a fost veghea, pentru că, pe de o parte, nu cuteza să se lase pradă somnului şi moleşelii, iar pe

de alta, cugeta cum de fusese posibil ca o fiinţă inteligentă, lucidă, în veşnic neastâmpăr spiritual, să se lase prinsă şi atrasă în capcană? Îi era dor de tandreţea ei catifelată şi mai cu seamă de acea din urmă palpitaţie agitată pe care i-o lăsase încrustată pentru totdeauna în fiinţă în momentul despărţirii. Observând mişcarea neîncetată a Crepusculului, căpăta din ce în ce mai ferm convingerea că acesta nu urmărea nimic altceva decât să subjuge şi să devoreze tot ce era viu. Uneori ameţea el însuşi, nu se mai putea stăpâni, devenea slab, neputincios. Se zbătea şi avea nevoie de întreaga stăpânire ca să se oprească şi să rămână dincoace, chit că într-un cuib fragil, săpat în terenul care se răcea de jur împrejur, impunându-i eforturi după eforturi ca să se menţină viu.

Şi cu cât îşi încorda voinţa, cu atât remarca o pălire a nuanţelor, a culorilor, a dansurilor lascive. I se părea c-o vedea numai pe ea, chemându-l, făcându-i semne să se apropie. Îl chema *astfel* pentru ultima oară? Uita de sine şi-şi pierdea vremelnic conştiinţa. Părea să-l dorească extrem de puternic, cu stăruinţă şi durere nemărginită, şi lui îi trebuia din ce în ce mai multă forţă de reţinere. Când răsări soarele şi planeta începu să se încălzească, aburind uşor, ieşi precaut. Abia mai sufla. Puţini dintre semenii lui supravieţuiseră unei asemenea întâmplări, în singurătatea câmpiei cotropită de noaptea îngheţată. Nu-şi putuse imagina că e posibilă o supravieţuire în aceste condiţii. Dar era viu, deşi încă slăbit şi foarte receptiv la şoaptele voluptoase ce veneau de dincolo de Marele Semicerc. Nu puteau să fie decât chemările ei, deşi

niciodată nu o auzise susurând cu o asemenea gingaşă dăruire. Ce minunat joc îl ademenea?! Cât pe-aci să facă pasul care-l despărţea de graniţa de primejdie...

Dar nu, singura mişcare ce şi-o permise fu retragerea cu atât mai mult cu cât acum frumuseţea aceea se pusese în mişcare; i se părea că înţelege ceva din fâlfâitoarea înaintare pe care o sesiza, din moment ce nu răspunsese chemărilor, nenumăratelor chemări. Primejdia venea către el. Întreagă. Magnifică. Venea cu adevărat. Îşi dădea seama prea bine că nu e o iluzie. Ştia că ar fi trebuit să fugă imediat de acolo, să evite ciocnirea care plutea inevitabilă asupra lui, cu insistenţă şi insinuant. Era totuşi incapabil să se urnească. Ceva i se părea cunoscut în jocul acesta nou, căci nu întregul front al frumuseţii se îndrepta spre el, ci numai o fâșie, o mică porţiune de culori sclipitoare, un fel de abur multicolor cam atât cât acoperea o fiinţă ce unduia întocmai ca aceea pe care aştepta şi o dorea. O recunoştea, cu cât se apropia mai mult, sigur că da, era ea şi se apropia implacabil, alunecând spre el, plină de podoabe neasemuite, în combinaţii cum nu se mai văzuseră vreodată şi nu-şi putea închipui că există. Se întorcea mai frumoasă de cum plecase, mai frumoasă de cum ar fi fost posibil să devină vreodată dincoace de Marele Semicerc, uluindu-l şi umplându-l de atâtea şi atâtea sentimente contradictorii şi de întrebări chinuitoare.

Era singur în spaţiul deschis şi ea înainta de-a dreptul spre el, fără nici un dubiu, cu o siguranţă şi o încetineală *ca şi când l-ar fi văzut de departe şi ar fi dorit ca el să-i iasă în întâmpinare* — ceea ce ar fi şi

făcut, dacă între ei n-ar fi fost încă graniţa, acea linie de foc a Marelui Semicerc. O întâmpina cu semne de bun venit, de departe, le repetă şi rămase mirat că nu primeşte răspuns. Ea înainta, trecând dincoace de Marele Semicerc; iat-o dincoace, tot mai aproape, ţeapănă între podoabele ei extraordinare, splendide şi vii, în mic una din uriaşele faţete ale Crepusculului. Fâlfâia luminos, risipind în jur miriade de nuanţe şi de scântei, venind spre el, chemându-l încă, mai încet, pierit parcă, dar chemându-l stăruitor şi decisiv. Şi poate că ar fi dat fuga acum, ar fi alergat fericit în întâmpinarea celei aşteptate, dar ceva îl opri locului încă o dată. Ea nu-l vedea şi nici nu avea cum să ia cunoştinţă de prezenţa lui. Se uită bine, foarte atent şi pătrunzător. Apoi înţelese. Se dădu îndărăt şi se feri din calea celei care înainta şovăind, tot mai mult ceaţă cenuşie ce se destrăma. În interiorul acelor podoabe strălucitoare, care acum piereau, topindu-se în lumină, nu era nimic. Nu era nimic.

Memento

Trezit într-o dimineaţă neliniştit şi tulburat, se întrebă ce s-o fi întâmplat cu somnul lui, de nu-l odihnise. Soţia îi spuse de cum îl văzu:

—Bună dimineaţa, A-go; mi se pare că n-ai dormit prea bine. Să ştii că te-am auzit în vreo două rânduri scâncind prin somn ca un copil.

„Te cred şi eu, cugetă el mahmur, aducându-și aminte subit ce anume visase; dacă m-am apucat singur să construiesc piramide. Auzi acolo, pi-ra- mi-

de! Ce idee! Şi să fărâm singur un munte cât toate zilele, cărându-l apoi în spinare până mi-au ieşit ochii! Ce oroare! Bucată cu bucată, vai! Şi nicăieri butonul unei linii, chiar şi foarte rudimentar automată!“ Rămase cam mirat, constatând că, în ciuda modului de a gândi, îşi simţea cu plăcere muşchii fremătând ca niciodată sub piele. Un dor neliniştit trecea prin ei ca un curent electric şi pentru prima dată în viaţă trăia imperioasa nevoie de a se întinde. Şi gestul de destindere a braţelor — probabil încordate la maximum în timpul visului — îi aduse o mare satisfacţie, ceva vecin cu voluptatea.

— Curios te porţi azi, dragă A-go, îi spuse soţia.

— Spune-mi, tu, îi zise el soţiei, te-ai întrebat vreodată cum de reuşeau oamenii aceia de demult să disloce blocuri mari dintr-un munte, să le care la zeci de kilometri, să le clădească până la înălţimi ameţitoare sub formă de piramidă, neavând nici un alt mijloc la dispoziţie decât forţa propriilor lor muşchi?

— Ce-ţi veni, A-go? De piramide ne arde nouă, sau de muşchii sărmanilor oameni de altădată, când avem atâtea pregătiri în vederea croazierei? Nu ştiu, zău, ce îmbrăcăminte s-ar potrivi mai bine, pentru că pe Saturn este o căldură îngrozitoare.

Era, însă, mai presus decât orice evidenţă că el n-o asculta. Privirea îi lunecase în altă parte şi purta şi ea, ca şi zâmbetul luminos de pe faţa lui, un fel de scame dintr-un material misterios, necunoscut până atunci, poate din care se croiesc visele.

— Ce-ai visat astă-noapte, A-go, de eşti azi atât de schimbat?

Fără să-i răspundă, el se grăbi să încheie dejunul.

Nu era numai activitatea cotidiană cea care îi dădea ghes, ci şi altceva. Ea îşi dădu seama abia când observă că el alege din magistrala de la poartă tocmai banda cea galbenă, pe care se merge pur şi simplu *pe jos*. Nu-l interesă nici culoarul violet, nici cel roşu, adică trotuarele rulante cu viteze mai intense, ci fâşia pedestră a drumului. A-go mergea cu plăcere. Se vedea că-l încântă acest fel de mişcare fizică, poate pentru că îi dădea senzaţia de bucurie a declanşării unei puteri care exista demult în el, dar de care îşi dădea seama numai în dimineaţa aceea. Făcând paşi mari şi egali, rămânea insensibil la privirile mirate ale celor care lunecau rapid şi fantomatic pe trotuarele rulante. Întârziaţii, alegând banda violetă de maximă viteză, nici nu-l luau în seamă.

Foarte puţini dintre semenii lui foloseau banda pedestră într-o civilizaţie mecanizată până în cele mai mici amănunte. O uriaşă maşină se punea în mişcare, se ungea singură, se autocontrola şi-şi asigura singură creşterea după necesităţi şi dezvoltarea după ritmuri pe care societatea le fixa doar teoretic.

Aşezat în punctele-cheie, omul apăsa pe butoane, supraveghea mersul unui sector sau al unei ramuri şi beneficia de roadele imensului progres tehnic cu acelaşi firesc cu care oricând oamenii au cules fructele propriei lor munci!

Pentru A-go în acea dimineaţă totul ar fi fost simplu şi obişnuit, dacă n-ar fi simţit în muşchi acele furnicături ciudate şi în palme mâncărimea aceea neliniştită, faţă de care simţea nevoia să procedeze într-un chip cam neobişnuit şi surprinzător: să scuipe

în palme şi să le frece una de alta, parcă pentru a le potoli elanurile necunoscute, dar insistente. Tresărea de câte ori devenea conştient de purtarea sa şi privea alarmat în jur, de teamă să nu fie observat de cineva. Noroc că în sala spaţioasă nu se aflau decât el şi imensa masă de comandă de care răspundea timp de două ore, cât dura partea lui de activitate din douăzeci şi patru de ore. Ar fi avut când şi când cheful să conecteze aparatul de comunicări interioare şi să închege un mic dialog reconfortant — cum se obişnuieşte — cu vecinul său de lucru, aflat în cealaltă aripă a fluxului tehnologic. Aici, unde era el, procesul de fabricaţie începea; dincolo se sfârşea. Ar fi putut conecta şi la parter, unde se afla depozitul şi sistemul de difuzare al producţiei; într-o parte ar fi putut avea ca subiect baletul-fluid de pe Marte, în cealaltă, la sigur, obiectul dialogului l-ar fi format foarte repede cosmomeciul dintre Lună şi Mercur, cele două echipe redutabile, situate pe primele locuri în marele clasament al Cupei Universului!

Până să ia el o decizie, fu chemat de partenerul său de la finele fluxului productiv; acesta îi vorbi cu entuziasm de spectacolul de balet, o adevărată revelaţie, după cum accentua cu emfază, chit că unii aveau părerea că e cam fistichiu pentru gusturile lor de pământeni.

— Tu l-ai văzut, A-go? fu întrebat.

—Nu. Încă nu. Mi se pare că avem bilete pentru desearǎ.

—Merită să-l vezi, crede-mă. Şi dacă se poate fără idei preconcepute.

Lui A-go i-ar fi plăcut mai mult o convorbire despre

sport, nu atât din pasiune sportivă, cât pentru că îi aducea apă la moară în privinţa efortului fizic. Să presupunem, cugeta el, că butoanele înţepenesc la un moment dat (era o presupunere absurdă, căci aşa ceva nu se întâmplase de când se ştia!). Dar dacă, totuşi, aşa ceva s-ar produce într-o bună zi?! Înaintaşii aveau, din belşug, o gamă uriaşă, lungă şi complicată de unelte.

—Unde-o fi dispărut oceanul acela de cleşti, chei, ciocane şi mai ştiu eu ce?

—Studiezi cumva evoluţia tehnico-ştiinţifică? auzi glasul puţin mirat al celui ce fusese întrerupt din nişte consideraţii coregrafice privind baletul-fluid.

—Nu. Dar ce-ar fi dacă mi-ar veni într-o zi chef să construiesc ceva pe cont propriu. Să zicem o... piramidă!

Era prea din cale-afară; vecinul nu se miră totuşi, ci îi răspunse distrat:

—Înregistrează şi tu un referat şi expediază-l la Comisia superioară, să te treacă în plan.

Şi închise.

A-go rămase singur din nou. Nu mai avea cu cine sta de vorbă, decât cu sine. Dar nici de asta nu prea avea chef. Se surprinse făcând acel gest care-l stăpânise toată dimineaţa: îşi scuipă simplu, bărbăteşte în palme. Nu se mai putuse stăpâni. Rămase uimit că mâncărimea, sau ce-o fi fost, ceva plăcut şi dureros în acelaşi timp, în loc să înceteze, cum îşi închipuise, se amplifica cu nişte efluvii ciudate în toţi muşchii corpului.

Abia aşteptă sfârşitul timpului de activitate. N-o luă, însă, spre casă, sau spre unul din cluburile unde se puteau petrece câteva ore plăcute, ci, dimpotrivă,

pe un drum care ducea afară din oraş şi, mai departe, pe sub umbră de pomi fructiferi şi printre ogoare lucrate cu perfecţiunea aceloraşi sisteme dirijate prin butoane, cât mai departe de viaţa lui de fiecare zi. La început, mersul pe jos îl satisfăcu chiar mai mult decât de dimineaţă. Făcu o cale mult mai lungă, iar oboseala care se năştea în el îi producea o bucurie vecină cu voluptatea, senzaţii încă necunoscute, capabile să-i amplifice pofta de drumeţie.

Curând nu se mai mulţumi doar cu atât; ar fi vrut să mute din loc copaci şi bolovani uriaşi. Prin forţa sa proprie, fără ajutorul nici unei maşini. Era o pornire misterioasă şi de neoprit, ce se izbea ca un val de ţărmul pe care-l forma în calea acestei furtuni conştiinţa lui umană evoluată. De exemplu, îşi aducea cu claritate aminte de tablourile sinoptice din timpul şcolii privitor la cantitatea de energie necesară fiecărei operaţii fizice depuse în producţie de uriaşul mecanism al vieţii moderne, dar nu era în stare să înţeleagă dacă el însuşi, doar cu forţa celor două braţe ale sale, poate ridica un bolovan sau altul din cele care-i ieşeau în cale la fiecare pas, după ce părăsi şoseaua rulantă, luând-o pieptiş spre vârful unui deal. Pantele urcau cu un grad foarte asemănător versanţilor construiţi de mână omenească în piramide şi el calcula efortul necesar transformării formei naturale într-un măreţ semn de forţă umană.

Îşi încercă puterea, dar ea era numai uneori eficace, atunci când bolovanii erau mici, în schimb cu totul insuficientă la poverile mari. Nu era capabil să-şi măsoare din ochi forţa. De prea multă vreme

fusese eliminat efortul fizic din activitatea omenească. Asemenea chestiuni nu mai intrau în discuţie. Nu se mai scriau tratate ştiinţifice despre aşa ceva. Creierul era totul.

A-go urca încet panta, încercând în dreapta şi în stânga, cu scopul de a se armoniza cu inerţiile din jur. I se părea umilitor că dădea greş de atâtea ori. Întâlnind mai pe urmă o stâncă falnică, ieşind ca un piept mândru din verdeaţa abundentă de pe deal, el o înfruntă ca pe un partener care i se opunea la modul sportiv:

— Am să te birui! Era prea slab pentru o întrecere sportivă. Atunci zise: Ce-ţi închipui tu? Că nu sunt decât un sărman mânuitor de butoane şi că n-ai de ce te teme de forţa mea!? Mâinile mele goale nu valorează nimic şi nu sunt nici Prometeu, nici constructor de piramide... Dar sunt om! strigă el către sfidarea oarbă din înălţime. Teme-te de mine!

Înfruntarea îi plăcu, deşi, dacă se gândea mai bine, îndepărtaţii strămoşi ai omenirii îşi înarmau mâna ca să biruie asemenea adversităţi. Căută şi el în jur. Găsi un pietroi şi începu să lovească însetat. Lovi repetat, până ce piatra i se sfărâmă în pumn. Omul primitiv căuta esenţa cea mai dură; el se însoţea cu unul, cu doi, cu o sută, cu o mie, cu mulţimile.

Amurgea şi el încă mai dădea târcoale stâncii semeţe. Dar crepusculul roşu, aşezat în falduri ca de catifea la fereastra de la apus a lumii, îi aduse aminte că ziua lua sfârșit. Trebuia să se întoarcă. Şi o luă spre casă tot pe banda galbenă a mersului pe jos, pe când cerul se colora tot mai mult într-un albastru ce devenea din ce în ce mai consistent,

până ce se făcu vizibilă puzderia de stele a Universului.

Acasă, strigă din uşă:

— Mi-e foame! Cam copilăreşte. Dar nu fusese azi copil? Unde eşti, că nu mai pot. Aş mânca şi lemne.

— Aici sunt. Dar ai întârziat, A-go. Aşează-te să mănânci, dar grăbeşte-te să nu întârziem de la spectacol.

A-go simţi nevoia să consulte D.A.-ul (dozatorul de alimente) şi comandă tot ce i se prescrise. Era o cantitate aproape dublă, la care el privi cu plăcere. Începu să se hrănească pe îndelete, cum rar i se întâmpla.

— Încă nu ai terminat?

Ea era gata îmbrăcată, aşteptând să plece.

Îi răspunse cu gura plină că are de gând să mai comande un supliment de mâncare.

— Să te mai aştept în acest caz?

— Poate că n-ar fi rău să te duci singură. Pic de somn.

— Ţi-e cumva rău, A-go, dragul meu? Niciodată n-am văzut un om să mănânce atât de mult şi să arate aşa de somnoros ca tine astă-seară.

În dimineaţa următoare, A-go se trezi vesel. Nu mai avu nevoie să-şi aducă aminte ce visase şi tot timpul se comportă ca întotdeauna, fără nici o excepţie. Abia intrase în tură, că vecinul îl chemă pe calea undelor.

— Să ştii că m-am gândit tot timpul la ce-am vorbit ieri. Ar fi interesant, formidabil să clădesc o piramidă.

— Nu-i aşa?!

— Eu m-aş apuca acum, pe loc.

A-go îi răspunse cu bună-dispoziţie:

— Bagă de seamă, însă, că dacă foloseşti uneltele de piatră, n-ai să poţi face nimic. Încearcă cu vreo bucată de fier.

Pentru A-go chestiunea luă sfârşit aici. Nimeni nu-i mai vorbi apoi de piramide. Când îl întrebase o dată pe vecinul său dacă realizase ceva din ceea ce intenţionase, acesta clătinase capul, adăugind că nici cu o bucată de fier nu se putea face mare scofală. Trăind ca mai înainte, ca şi când în viaţa lui n-ar fi fost nici o schimbare, A-go se entuziasmă de baletul-fluid, se întristă când Mercur pierdu calificarea în campionat, iar croaziera pe Saturn îi lăsă impresia unei suprasolicitări maxime. Revenit după vacanţă la activitatea din producţie, era nerăbdător să comunice vecinilor săi câte ceva din noianul de impresii cu care se întorsese.

— Saturn e un loc foarte bun pentru excursii de antrenament. Mereu ai senzaţia neprevăzutului.

Suferea de limbuţie. Celălalt îl asculta tăcut, parcă posomorât. Ajunse chiar să întrerupă convorbirea. Dar îl rechemă puţin mai târziu.

— A-go, voiam să-ţi spun ceva, începu el cu greutate. Te-am aşteptat cu nerăbdare. Voiam să te întreb ceva.

Se aştepta la ceva în legătură cu sportul, sau cu calitatea produselor care năvăleau mereu în magazia de distribuire de care răspundea el, acolo, în îndepărtatul parter, construit pe dimensiuni impresionante. A fost cu totul altceva. Ceva în legătură cu puterea aburului. Făcu un efort de memorie ca să evoce acel stadiu îndepărtat al civilizaţiei.

— De ce te interesează? ar fi voit să afle.

— E într-o chestiune absolut personală. N-are nimic cu activitatea noastră comună.

— Spune-mi şi mie, hai, spune-mi. N-aş putea să te ajut?

Şovăiala celuilalt pluti în aer aproape material, ca un pescăruş când planează tăcut deasupra valurilor mării.

— Dacă-mi promiţi că n-ai să râzi şi n-ai să spui nimănui!

— Bineînţeles.

A-go promise solemn.

— Mi-am pus în cap să încerc puterea aburului ca să ... ca să ... ca să ...

A-go întrebă şoptit:

— O piramidă?

Spontaneitatea gândului îl ului tot aşa de mult cât îl ului pe celălalt întrebarea neaşteptată.

— De unde ştii?

A-go întrebă cu glasul tremurat, sfiindu-se cumva:

— Poate că tu vrei să-ţi baţi joc de mine.

— Nu, nu. De loc. E ceva foarte, foarte serios *pentru mine*.

Atunci A-go avu curajul să-i spună că a mai auzit şi pe alţii încercând, sau gândindu-se la una ca asta.

— Ştiai? îl întrebă A-go la urmă.

— Nu, nu ştiam, răspunse cu îndoială vecinul. Credeam că sunt singurul care mă gândesc... De aceea te rugam să nu spui nimănui.

A-go ar fi vrut acum să ştie cum de ajunsese, la ideea aceasta. Auzise undeva vorbindu-se de piramide?

— Am avut un vis. Şi de-atunci nu mai am linişte. Am încercat în mai multe feluri, şi acum mă gândeam la

puterea aburului.

A fost o zi ciudată, îşi aducea aminte A-go, când simţise mâncărimea aceea ciudată în palme şi tiranica dorinţă voluptoasă de a scuipa în ele şi de a le freca una de alta. Aproape că o uitase, de parcă nici n-ar fi fost. Dar iată că un altul nu s-a oprit când piatra i s-a sfărâmat în mâini. Nici celălalt n-a perseverat, cel căruia îi recomandase să încerce cu fierul. Cel de pe urmă, cel care acum asculta încordat, mersese mai departe.

A-go întrebă încetişor, cu emoţie şi respect:

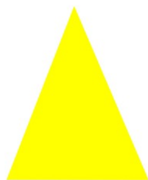
— Ce vrei să ştii, prietene, despre abur?

CUPRINS

Lector: VICTOR ZEDNIC

Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU

Apărut: 1972. Comanda nr. 9021.
Coli de tipar: 5.
Tiparul executat sub comanda nr. 88/72, la
Întreprinderea poligrafică „Crișana” Oradea,
str. Moscovei nr. 6.
Republica Socialistă România

Fantastic Club

EDITURA
ALBATROS

Lei 4,50